Romans

דער בריוו צו די רוימער

1 From Sha'ul, an eved of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, summoned to be a Shliach, set apart for the Besuras HaGeulah of Hashem,

א פוילוס, א קנעכט פון יהושע / ישוע* המשיחן , בארופן
barufen HaMoshiachn Yeshua Yehoshua fun knecht a Poilos*
called the Moshiach Yeshua Yehoshua of slave a Paul

צו זיין א שליח , אפגעשיידט פאר דער בשורה טובה פון
fun toive bshurh der far opgesheidt Shliach a zain tsu
of Good Bsoires the for set apart Shliach a be to

ה׳ ,
Hashem
Hashem

2 Which Hashem promised beforehand through His Neviim in the Kitvei HaKodesh.

ב וועלכע ער האט פון פריער צוגעזאגט דורך זיינע נביאים אין
in neviim zaine durch tsugezogt frier fun hot er velche
in prophets his through promised before from had he which

די כתבי הקודש ,
Hakoidesh Kitvei di
the Holy Scriptures the

3 The Good News of Redemption of Hashem concerns the Zun fun Der Oybershter *(Ben HaElohim of Hashem)* born from the zera Dovid, as far as basar is concerned,

ג וועגן זיין זון , וואס איז געבוירן געווארן פון דער זרע דוד
Dovid zre der fun gevoren geboiren iz vos zun zain vegen
Dovid (of) seed the of become born is who Son His about

לויטן פלייש,
fleish loitn
flesh according to

4 But, as far as the Ruach Hakodesh is concerned, appointed to be Zun fun der Oybershter in power by means of Moshiach's Techiyah *(Resurrection)* from HaMesim.

ד אנטשיידן באוויזן אלס דער זון ן פון דער אויבערשטער
Oibershter der fun n zun der als bavizen antsheidn
Most High the of (of) son the as shown decisively

מיט מאכט, לויט דעם גייסט פון קדושה דורך דעם
dem durch kedushe fun gaist dem loit macht mit
the through holiness of Spirit the according to power with

אויפשטיין פון די טויטע— יהושע / ישוע* המשיח
HaMoshiach Yeshua Yehoshua toite di fun oifshtein*
the Messiah Yeshua Yehoshua dead the from standing up again

אונדזער האר,
har undzer
L-rd our

5 Through him and for the kavod of his Name, we have received unmerited Chen v'Chesed Hashem and the Shlichus for the tachlis *(purpose)* of bringing about the mishma'at of emunah among all Nations,

6 Among whom you also are summoned to belong to Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua;

7 To all who are in Rome, ahuvei Hashem *(beloved ones of G-d)*, summoned by Hashem's kri'ah *(calling)* to be kedoshim *(holy ones)* — unmerited Chen v'Chesed Hashem and Shalom Hashem from Elohim Avinu and Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

8 First of all, modeh Ani *(I thank)* my G-d through Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua for all of you, because your emunah *(faith)*, your bitachon, is being reported abroad b'chol haOlam *(all over the world)*.

9 For der Oybershter is my eidus! *(G-d is my witness!)*, Whom I serve with my

ה דורך וועמען מיר האבן מקבל געווען חסד און די שליחות
shlichut di un chesed geven mekabl hoben mir vemen durch
Shlichus the and grace was received have we whom through

צו דער געהארכזאמקייט פון דער אמונה צווישן אלע פעלקער
felker ale tsvishen emune der fun gehorchzamkeit der tsu
peoples all among faith the of obedience the to

דורך זיין נאמען,
nomen zain durch
Name His for the sake of

ו צווישן וועלכע אויך איר זענט בארופן פון יהושע / ישוע*
Yeshua Yehoshua fun barufen zent ir oich velche tsvishen*
Yeshua Yehoshua of called are you also whom among

המשיחן ; ז צו אלע, וואס זענען אין רוים , געליבטע פון ה׳ ,
Hashem fun gelibte Roym in zenen vos ale tsu HaMoshiachn
Hashem of beloved Rome in are who all to the Moshiach

בארופן (צו זיין) הייליקע : חסד צו אייך און שלום פון ה׳
Hashem fun sholem un aich tsu chesed heilike zain tsu barufen
Hashem from peace and you to grace holy ones be to called

אונדזער פאטער און פון דעם האר יהושע / ישוע* המשיח .
HaMoshiach Yeshua Yehoshua har dem fun un foter undzer*
the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the from and Father our

ח קודם כל גיב איך אפ א שבח צו מיין ג-ט דורך
durch Hashem main tsu shevech a op ich gib kol koidem
through G-d my to praise a up I give all before

יהושע / ישוע* המשיחן פאר אייך אלע, ווייל איבער אייער
eier iber vail ale aich far HaMoshiachn Yeshua Yehoshua*
your over because all you for the Moshiach Yeshua Yehoshua

(דרך ה׳) אמונה ווערט גערעדט אין דער גאנצער וועלט.
velt gantser der in geredt vert emune Hashem drch
world whole the in spoke of is faith Hashem way of

ט ווארום ה׳ , וועמען איך דין אין מיין *גייסט אין דער בשורה
*bshurh der in *gaist main in din ich vemen Hashem vorem*
Bsoires the in spirit my in serve I whom Hashem for

טובה פון זיין זון , איז מיין עדות ווי איך דערמאן אייך אָן
on aich dermon ich vi eides main iz zun zain fun toive
without you remember I as witness my is Son His of Good

אויפהער
oifher
stopping

neshamah in the Besuras HaGeulah of the Zun fun der Oybershter of Hashem, how, when I daven, I constantly mention you in my tefillos,
10 Always making techinnah *(supplication)* and petitioning that I might somehow now at last efsher *(perhaps)* succeed im yirtzeh Hashem *(if the L-rd wills)* to make my way to you.
11 For I am longing to see you, that I may impart to you some mattanah ruchanit *(spiritual gift)* for the tachlis *(purpose)* of imparting chizzuk *(strengthening, encouragement)* to you and be mechazek *(be strengthened spiritually)*;
12 Or rather, so that there may be mutual chizzuk *(strengthening, encouragement)* among you through each other's emunah *(faith)*, both yours and mine.
13 Now I do not want you to lack da'as, Achim b'Moshiach of mine, of how I often made plans to come to you, though I have been prevented thus far, in order that I might have some p'ri

for Hashem among you as

י אין מיינע תפילות, בעטנדיק אלעמאל, אז עס זאל מיר שוין
shoin mir zol es az alemol betendik tfiles maine in
already me may it that always asking prayers my in
געלינגען, אם ירצה ה׳ , צו אייך צו קומען.
kumen tsu aich tsu Hashem yirtsah am gelingen
to come to you to Hashem wills if succeed

יא ווארום מיין פארלאנג איז אייך צו זען, כדי אייך איבערצוגעבן
ibertsugeben aich k'de zen tsu aich iz farlang main vorem
to give over you so that see to you is desire my for
עפעס א רוחניותדיקע מתנה צו אייער שטארקונג ;
shtarkung eier tsu mataná ruchniutdike a epes
strengthening your to gift spiritual a something

יב דאס הייסט, איך זאל מיטגעטרייסט ווערן אין אייך דורך דער
der durch aich in veren mitgetreist zol ich heist dos
the through you in to be with comforted shall I means this
געמיינזאמער (דרך ה׳) אמונה, אייערע און מיינער.
meiner un eierer emune Hashem drch gemeinzamer
mine and yours faith Hashem way of mutual

יג און איך וויל נישט, ברידער, איר זאלט זיין אומוויסנד , אז
az umvisnd zain zolt ir brider nisht vil ich un
that uninformed be shall you brothers not want I and
אפטמאל האב איך שוין געוואלט קומען צו אייך (און בין ביז
biz bin un aich tsu kumen gevolt shoin ich hob optmol
until am and you to to come wanted already I have often
איצט געשטערט געווארן), כדי איך זאל האבן פירות אויך צווישן
tsvishen oich peires hoben zol ich k'de gevoren geshtert itst
among also fruit have shall I so that become prevented now
אייך, ווי צווישן די איבריקע פעלקער.
felker ibrike di tsvishen vi aich
you as among the other nations

well, just as among the rest of the ethnic peoples.

14 I am meshubad *(obligated)* morally, under shiebud *(obligation)*, to both cultured Greek-speakers and non-Greek-speaking barbarians, both the learned and the untutored.

יד איך בין א בעל חוב צו גריכן און צו בארבארן, צו חכמים
chachomem tsu barbarn tsu un Greeks tsu choiv bel a bin ich
wise ones to barbarians to and Greeks to debt owner a am I

און צו נאראנים.
naronem tsu un
fools to and

15 Hence my eagerness to preach the Besuras HaGeulah to you who are in Rome as well.

טו אזוי זשע בין איך גרייט לויט מיינע מעגלעכקייטן
meglechkeitn maine loit greit ich bin zhe azoi
may possibles my according to ready I am then so

אנצוזאגן די בשורה טובה אויך צו אייך אין רוים . טז ווארום איך
ich vorem Roym in aich tsu oich toive bshurh di ontsuzogen
I for Rome in you to also Good Bsoires the to proclaim

16 For I am not ashamed of the Besuras HaGeulah. It is the ko'ach *(power)* of Hashem for the Geulah deliverance *Job 19:25; Isa 43:1 Ro 3:24* to all who have emunah, to the Yehudi *(the Jew)* above all, but also the Yevani *(Greek)*.

שעם זיך נישט מיט דער (דרך ה׳) בשורה טובה
toive bshurh Hashem drch der mit nisht zich shem
Good Bsoires Hashem way of the with not self embarrassed with

פון דעם משיח , ווייל זי איז ה׳ס גבורה צו ישועה פאר
far yeshue tsu gevure h,s iz zi vail Moshiach dem fun
for salvation to power Hashem's is it because Moshiach the of

יעדן איינעם מאמין , דעם ייד קודם כל און אויך
oich un kol koidem Yid dem maimen einem yedn
also and all before Jewish person the believers one of the every

דעם גריך .
Grikh dem
Greek the

17 For the Tzidkat Hashem, *(the righteousness of Hashem)* is having its hisgalus *(revelation)* in the Besuras HaGeulah by emunah *(faith)* from first to last, from Faith to Faith, as it is written, V'TZADDIK BE'EMUNATO YICHE'YEH *(The righteous by his faith shall live)*.

יז ווארום אין איר (דרך ה׳) איז גערעכטיקייט פון ה׳
Hashem fun gerechtikeit iz Hashem drch ir in vorem
Hashem of righteousness is Hashem way of it in because

אנטפלעקט געווארן פון גלויבן צו גלויבן , ווי עס שטייט געשריבן :
geshriben shteit es vi gloiben tsu gloiben fun gevoren antplekt
written stands it as faith to faith from become revealed

דער צדיק וועט דורך זיין גלויבן לעבן. (חבקוק ב, ד.)
d b Chabakuk leben gloiben zain durch vet tsadik der
4 2 Habakuk live faith his through will Tsaddik the

18 For the Charon Af Hashem *(the burning anger of G-d)* is being revealed from Shomayim. It is being revealed against all without yirat Shomayim and Tzedek, all bnei Adam who wickedly repress HaEmes,

19 All anashim who, even though what is knowable about Hashem lies plainly before their eyes *(for G-d has shown them!)*, they nevertheless cling to their resha and wickedly suppress HaEmes.

20 For his invisible characteristics from the Bri'at HaOlam *(the creation of the world)* are perceived intellectually in the things which have been created; that is, both his eternal ko'ach and Elohut are discernable. So Bnei Adam have no terutz *(excuse)* and are inexcusably culpable *(before an angry G-d)*,

21 Because, even though they in actual fact knew G-d, they did not ascribe Him kavod *(glory)* as G-d or give hodayah *(thanksgiving)* to Him, but became filled with hevel *(futility, vanity, emptiness, worthlessness)* in their thinking, and their

יח ווארום ה׳ס צארן אנטפלעקט זיך פון הימל אויף
vorem h,s tsoren antplekt zich fun himel oif
because Hashem's wrath reveals itself from heaven upon

יעדער רשעות און עולה פון מענטשן, וואס האלטן דעם
yeder rishut un eulh fun mentshn vos halten dem
every wickedness and iniquity of men who hold down the

אמת אין אומגערעכטיקייט;
emes in umgerechtikeit
truth in unrighteousness

יט ווייל דאס וויסן פון ה׳ איז באקאנט געמאכט צו
vail dos visen fun Hashem iz bakant gemacht tsu
because the knowledge of Hashem is known made to

זיי , ווארום ה׳ האט עס זיי מגלה געווען.
zei vorem Hashem hot es zei mglh geven
them because Hashem has it to them reveal was

כ ווארום די אומזיכטבארע זאכן זיינע, זינט דער
vorem di umzichtbare zachn zaine zint der
because the invisible qualities things His since the

וועלטבאשאפונג , ווערן זיכטבאר דורך באשאפענע זאכן ,
veltbashafung veren zichtbar durch bashafene zachn
creation of the world become clear through created things

(נעמלעך) זיין אייביקע קראפט און ג-טהייט, כדי זיי זאלן
nemlech zain eibike kraft un G-theit k'de zei zoln
namely His eternal power and deity so that they should

זיין אָן א אויסרייד:
zain on a oisreid
be without an excuse

כא צוליב דעם, וואס קענענדיק ה׳ , האבן זיי אים נישט
tsulib dem vos kenendik Hashem hoben zei im nisht
on account of that that knowing Hashem have they him not

פארהערלעכט אלס ה׳ אדער (אים) געדאנקט, נאר האבן
farherlecht als Hashem oder im gedankt nor hoben
glorified as Hashem or him thanked but have

זיך צו *נאר געמאכט מיט זייער דענקען און זייער זינלאז
zich tsu nar gemacht mit zeier denken un zeier zinlaz
themselves to fool made with their mind and their senseless

הארץ איז פארפינסטערט געווארן.
harts iz farfinstert gevoren
heart is darkened become

senseless levavot were darkened.

22 Claiming to be chachamim *(wise ones)*, they became kesilim *(fools)*,

כב מיינענדיק, אז זיי זענען קלוגע, האבן זיי זיך
mainendik az zei zenen kluge hoben zei zich
thinking that they are wise did they themselves

באנארישט ,
banarisht
become fools

23 And traded in the kavod *(glory)* of the incorruptible G-d for the mere likeness of the demut *(image, icon)* of corruptible man, birds, beasts, and reptiles.

כג און פארביטן די הערלעכקייט פון דעם אומשטערבלעכן ג-ט
un farbaiten di herlechkeit fun dem umshterblechn Hashem
and exchanged the glory of the immortal G-d

מיט דער ענלעכקייט פון דעם געשטאלט פון א שטערבלעכן מענטשן
mit der enlechkeit fun dem geshtalt fun a shterblechn mentshn
with the likeness of the form of a mortal man

און פון פייגל און פון פיר פיסיקע און קריכנדיקע ברואים .
un fun feigel un fun fir fisike un krichendike bruim
and of birds and of four footed and creeping creatures

24 Therefore, G-d *(in wrath)* delivered them over in the ta'avot of their levavot to tum'a *(uncleanness)* to the dishonoring and perverting of their bodies among themselves:

כד דערפאר האט זיי ה׳ איבערגעגעבן אין די תאוות פון
derfar hot zei Hashem ibergegeben in di taives fun
therefore did them Hashem handed over in the lusts of

זייערע הערצער, צו שמוציקייט, צו שענדן זייערע קערפערס
zeiere hertser tsu shmutsikeit tsu shenden zeiere kerpers
their hearts to filthiness to shame their bodies

צווישן זיך אליין;
tsvishen zich alein
among self alone

25 They traded in HaEmes Hashem *(the Truth of G-d)* for sheker, for a lie, and worshiped and served HaBri'ah *(the Creature, the Creation)* rather than HaBo're *(the Beshefer)*, hamvorach l'olamim. Omein *(who is blessed forever. Amen)*.

כה וועלכע האבן פארביטן דעם (דרך ה׳) אמת פון ג-ט
velche hoben farbaiten dem drch Hashem emes fun Hashem
who did exchange the way of Hashem truth of G-d

מיט א שקר און פארערט און געדינט דאס באשאפענע אנשטאט
mit a sheker un farert un gedint dos bashafene anshtat
with a lie and honored and served the created instead

דעם באשעפער, הקדוש ברוך הוא לעולמים. אמן .
dem bashefer hakodesh bruch hua leulmim Omein
the Creator the Holy One blessed He forever Amen

26 For this reason, Hashem *(in wrath)* delivered

כו צוליב דעם האט ה׳ זיי איבערגעגעבן צו
tsulib dem hot Hashem zei ibergegeben tsu
on account of the things has Hashem them given over to

them over to paskudneh *(contemptible)* sexual desires. For their females traded off natural sexual intercourse for unnatural.

27 Likewise also the males abandoned natural sexual intercourse with the female counterpart and were inflamed with craving for one another, males with males committing what is indecent and receiving back *(in exchange)* in themselves the appropriate gemul *(retribution)* for their toyus *(error).*

28 And as far as G-d's worthiness to be recognized by them was concerned, vi-bahlt *(since)* they marked G-d down as failing the test, therefore G-d *(in wrath)* delivered them over to a failure of a brain, one that has a mind bent on doing what is perversely unworthy

29 — filled with all resha, wickedness, chamdanut *(greediness)*, and what is damagingly evil — full of kin'a *(jealousy)*, retzach *(murder)*, rivalry, mirmah *(deceit)*, merivah *(strife)*,

שענדלעכע תאוות; ווארום זייערע ווייבער האבן פארביטן דעם
dem farbaiten hoben veiber zeiere vorem taives shendleche
the exchanged have women their because lusts shameful

נאטירלעכן געברויך מיט אן אומנאטירלעכן;
umnatirlechn an mit gebroich natirlechn
unnatural an with use natural

כז און אזוי אויך די מענער, פארלאזנדיק דעם נאטירלעכן
natirlechn dem farlozendik mener di oich azoi un
natural the deserting men the also in this way and

געברויך פון דער פרוי , האבן זיך אין זייערע פארלאנגען
farlangen zeiere in zich hoben froi der fun gebroich
desiring their in themselves did woman the of use

דערהיצט איינער מיט דעם אנדערן, מענער מיט מענער טוענדיק
tuendik mener mit mener andern dem mit einer derhitst
doing men with men other the with one get heated up

געמיינהייטן , און האבן דערהאלטן אין זיך אליין דעם
dem alein zich in derhalten hoben un gemainheiten
the alone themselves in receive did and debased things

געהעריקן שכר פון זייער פארפירטקייט. כח און אזויווי זיי
zei azoivi un farfirtkeit zeier fun sachar geheriken
they since and misleadings their from reward appropriate

האבן נישט געוואלט האבן ה' אין זייער וויסן , האט
hot visen zeier in Hashem hoben gevolt nisht hoben
did knowledge their in Hashem to have wanted not have

ה' זיי איבערגעגעבן צו א נידערטרעכטיקן פארשטאנד , צו
tsu farshtand nidertrechtiken a tsu ibergegeben zei Hashem
to understanding vile a to handed over them Hashem

טאן דאס, וואס מען טוט נישט;
nisht tut men vos dos ton
not does one which that do

כט זיי זענען אנגעפילט געווארן מיט יעדער רישעות , שלעכטסקייט,
shlechtskeit risheut yeder mit gevoren ongefilt zenen zei
evil doing nastiness every with become filled are they

זנות , גלוסטשאפיק תאוות גייציקייט, בייזוויליקייט, פול מיט
mit ful beizvilikeit geitsikeit taives glustshafik znus
with full malice greed lusts lascivious whoring

קינאה, מערדעריי, קריג, אפנארעריי, ביטרעקייט, רכילות,
rechiles chitrekeit afnarerei merderai kinah
slander craftiness deceit strife murder envy

remiyah *(guile, deceit)*,
all kinds of lashon hora,
malicious,
30 Backbiters, slanderers,
haters of G-d, insolent,
arrogant, braggarts,
contrivers of evil,
disobedient to horim.

ל לשון הרע, פיינד פון ה׳ , עזות פנימער, פאררִיסן,
loshen hre feind fun Hashem azes penemer farrisn
language evil haters of Hashem impertinent faces arrogant

בארימער, אויסגעפינעריש פון שלעכטס, אומגעהארכזאמע צו
barimer aoisgefinerish fun shlechts umgehorchzame tsu
braggert inventive of evil disobedient to

עלטערן,
elteren
parents

31 Without seichel, without
ne'emanut *(faithfulness)*,
without ahavah *(love)*,
without rachamanut.

לא אומפארשטענדיקע, טריילאזע , אָן נאטירלעכע געפילן ,
umfarshtendike trailoze on natirleche gefiln
foolish treacherous without natural feelings

אומרחמנותדיקע;
umrachmonesdike
unmerciful

32 Although they have
known full well the just
requirements of Hashem,
that is, that those who
practice such things are
Bnei mavet, they not only
do the very same, but
even give their perverted
bracha *(blessing)* on those
who practice such. For this
reason, you are without
terutz *(excuse)* for yourself
(before an angry G-d), you,
sir, each one of you who
passes judgment.

לב וועלכע, הגם וויסנדיק פון ה׳ס משפט , אז די , וואס
velche hagam visendik fun h,s mishpot az di vos
who although knowing of Hashem's judgment that the who

טאן די דאזיקע זאכן , זענען חייב מיתה, האבן זיי
ton di dozike zachn zenen mise HTML clipboard mise hoben zei
do the these things are liable death have they

נישט נאר די דאזיקע זאכן געטאן, נאר זענען נאך צופרידן מיט
nisht nor di dozike zachn geton nor zenen noch tsufriden mit
not only the these things done but are even applaud with

די , וואס טאן זיי .
di vos ton zei
those who do them

2 For in that you pass
judgment on the other,
you condemn yourself;

ב דערפאר ביסטו , אָ מענטש, ווער דו זאלסט נישט זיין ,
derfar bistu o mentsh ver du zolst nisht zain
therefore you are o man who you shall not be

וואס משפטסט, אָן אן אויסרייד; ווארום מיט וואס דו
vos mishpetst on an oisreid vorem mit vos du
who judges without an excuse for with what you

for you practice the very things on which you pass judgment.

משפטסט דעם אנדערן, פארמשפטסטו דיך אליין , ווייל דו ,
du vail alein dich farmishpetstu andern dem mishpetst
you because yourself you condemn other the judge

וועלכער משפטסט, טוסט די דאזיקע זאכן ;
zachn dozike di tust mishpetst velcher
things these the you do judge which

2 And we have da'as that the judgment of Hashem HaShofet against those who practice such things is in accordance with HaEmes Hashem.

ב און מיר ווייסן אז ה׳ס משפט איז לויט דעם אמת
emes dem loit iz mishpot h,s az veisn mir un
truth the according to is judgment Hashem's that know we and

אויף די , וואס טאן די דאזיקע זאכן .
zachn dozike di ton vos di oif
things these the do who the on

3 You, sir, you who pass judgment on those who practice such things and yet do the same yourself, do you suppose then that you will escape the Mishpat Hashem?

ג צי מיינסטו דען, אָ מענטש, וואס משפטסט די , וואס טאן די
di ton vos di mishpetst vos mentsh o den meinstu tsi
the do who the judges who man o then you think do

דאזיקע זאכן און טוסט זיי אליין , אז דו וועסט אויסמיידן
oismaiden vest du az alein zei tust un zachn dozike
evade will you that yourself them you do and things these

ה׳ס משפט ?
mishpot h,s
judgment Hashem's

4 Or do you think lightly of the wealth of his nedivut *(generosity)* and of his chesed and of his being ERECH APAYIM *(slow of anger, forbearing)* and of his savlanut *(patience)*, disregarding the fact that the Chesed Hashem *(the kindness of G-d)* is to lead you to teshuva?

ד אדער ביסטו מבזה די עשירות פון זיין גוטסקייט, געדולד
geduld gutskeit zain fun eshires di mevaze bistu oder
patience goodness His of riches the degrading are you or

און לאנגמוטיקייט, נישט ווייסנדיק, אז די גוטסקייט פון ה׳
Hashem fun gutskeit di az visendik nisht langmutikeit un
Hashem of goodness the that knowing not forbearance and

זאל דיך פירן צום תשובה טאן?
ton tshuve tsum firen dich zol
do repentance change of heart return to the lead you should

5 As a result of your KESHI *(stubbornness, hardness)* and your levavot without teshuva, you are storing up for yourself Charon Af

ה דו אבער , לויט דיין הארטקייט און דיין נישט
nisht dain un hartkeit dain loit ober du
not your and hardness your according to however you

תשובהדיקן הארץ, זאמלסט דיר איין צארן אינם טאג פון צארן און
un tsoren fun tog inem tsoren ein dir zamlst harts tshuvedikn
and wrath of day in the wrath one you store up heart repentant

Hashem *(the burning anger of G-d)* in the Yom Af *(the Day of Wrath)*, when will be revealed the Mishpat HaTzedek of Hashem,

אנטפלעקונג פון ה׳ס גערעכטן משפט , ו וואס וועט יעדן
yedn vet vos mishpot gerechtn h,s fun antplekung
each one will who judgment rightful Hashem's of revelation

פארגעלטן לויט זיינע מעשים : (משלי כד, ב.)
b chd Mishle ma'a'sim zaine loit fargeltn
2 24 Proverbs works his according to recompense

6 Who will render L'ISH K'MA'A'SEI HU *(to each according to his works)*.

7 To those who, by savlanut *(patience)*, persevere in doing hatov *(the good)*, seek for kavod *(glory)* and honor and incorruptibility, He will give Chayyei Olam *(Eternal Life)*.

ז צו די, וואס זוכן מיט סבלנות דורך מעשים
ma'a'sim durch savlanút mit zuchen vos di tsu
deeds through patience with seek who the to

טובים—הערלעכקייט, כבוד און אומשטערבלעכקייט, אייביק לעבן;
leben eibik umshterblechkeit un koved herlechkeit tovim
life eternal immortality and honor glory good

8 But to those who are self-seeking and who have no mishma'at *(obedience)* to HaEmes Hashem, but instead have mishma'at to resha, there will be Charon Af Hashem and fury.

ח אבער צו דיווידערשפעניקע און וואס זענען אומגעהארכזאם
umgehorchzam zenen vos un vidershpenike di tsu ober
disobedient are who and rebellious the to but

צום אמת נאר זענען געהארכזאם צו רשעות — צארן און
un tsoren rishut tsu gehorchzam zenen nor emes tsum
and wrath wickedness to obedient are but truth to the

גרימצארן;
grimtsoren
fury

9 There will be affliction and distress on every living neshamah who brings about what is rah *(evil)*, Yehudi above all and Yevani *(Greek)* as well.

טליידן און אנגסט אויף יעדן מענטשלעכן נפש , וואס טוט
tut vos nefesh mentshlechn yedn oif angst un leiden
does who soul human every upon anguish and suffering

שלעכטס, קודם כל דעם ייד און אויך דעם גריך .
Grikh dem oich un Yid dem kol koidem shlechts
Greek the also and Jewish person the all before evil

10 But tiferet and kavod and shalom to everyone who brings about what is tov *(good)*, Yehudi above all and Yevani as well.

יאבער הערלעכקייט און כבוד און שלום צו יעדן , וואס טוט
tut vos yedn tsu sholem un koved un herlechkeit ober
does who everyone to peace and honor and glory but

גוטס, קודם כל דעם ייד און אויך דעם גריך;
Grikh dem oich un Yid dem kol koidem guts
Greek the also and Jewish person the all before good

[11] For ki ein masso panim im Hashem *(there is no partiality with Hashem).*

[12] For as many as have committed averos and sinned lacking the Torah shall also perish lacking the Torah; and as many as have committed averos *(sin)* under the Torah shall be condemned under the Torah.

יא ווארום ה׳ איז נישט קיין נושא פנים. (דברים
Devarim ponem nusha kein nisht iz Hashem vorem
Deuteronomy faces partiality to not does Hashem because

י, יז.) יב ווארום אלע, וואס האבן געזינדיקט אָן א תורה,
toire a on gezindikt hoben vos ale vorem yz y
Torah a without sinned have who all because 17 10

וועלן אויך אָן א תורה פארלוירן ווערן; און אלע, וואס האבן
hoben vos ale un veren farloiren toire a on oich velen
have who all and become lost Torah a without also will

געזינדיקט אונטער דער תורה, וועלן געמשפט ווערן דורך דער
der durch veren gemishpet velen toire der unter gezindikt
the by to be judged will Torah the under sinned

תורה;
toire
Torah

[13] For it is not the Shomei HaTorah *(hearers of the Law of Moshe Rabbeinu)* who are the tzaddikim who are accounted to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)*. It is the Shomrei HaTorah *(the keepers of the Torah)* who will be counted to be YITZDAK IM HASHEM.

יג ווייל נישט די, וואס הערן די תורה, זענען גערעכט ביי
bai gerecht zenen toire di heren vos di nisht vail
with right are Torah the hear who the not because

ה׳, נאר די, וואס טאן (וואס) די תורה (זאגט), וועלן
velen zogt toire di vos ton vos di nor Hashem
will says Torah the what do who those but Hashem

גערעכטפערטיקט ווערן;
veren gerechtfertikt
become justified

[14] For when non-Jews who have not a Torah, may do by nature what the Torah requires, they not having a Torah are a gezetz *(law)* for themselves,

יד ווארום ווען די אומות העולם, נישט האבנדיק די תורה,
toire di hobendik nisht hooilem umes di ven vorem
Torah the having not of the world peoples the when because

טאן פון זייער טבע לויט (ווי) די תורה (שרייבט פאר),
far shraibt toire di vi loit teive zeier fun ton
about writes Torah the how according to nature their by do

זיי, הגם נישט האבנדיק קיין תורה, זענען א תורה פאר
far toire a zenen toire kein hobendik nisht hagam zei
for law a are Torah any having not though they

זיך אליין.
alein zich
alone themselves

[15] In that they demonstrate the Torah at work, the

טו זיי ווייזן, אז דאס טאן (וואס שטייט אין) דער תורה איז
iz toire der in shteit vos ton dos az vaizen zei
is Torah the in stands what do the that to show they

געשריבן אויף זייערע הערצער, ווען זייער געוויסן זאגט
zogt gevisen zeier ven hertser zeiere oif geshriben
said conscience their when hearts their on written

Torah written in their levavot, their matzpun *(conscience)* also bearing witness, while their thoughts bring accusation or even make defense among themselves,

עדות און זייערע געדאנקען אדער באשולדיקן זיך אדער
oder zich bashuldiken oder gedanken zeiere un eides
or themselves accusing either thoughts their and witness

רעכטפערטיקן זיך קעגנזייטיק;
kegenzaitik zich rechtfertikn
mutually themselves justifying

16 In the Yom when, according to my Besuras HaGeulah, Hashem, through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua, is to judge the secrets of kol Bnei Adam *(all men)*.

טז אינם טאג ווען ה׳ וועט משפטן די פארבארגענע זאכן
zachn farborgene di mishpeten vet Hashem ven tog inem
things secret the judge will Hashem when Day in the

פון מענטשן. לויט מיין בשורה טובה דורך דעם משיח
Moshiach dem durch toive bshurh main loit mentshn fun
Moshiach the through Good Bsoires my according to men of

יהושע / ישוע* . יז אבער אויב דו רופסט דיך ייד
Yid dich rufst du oib ober Yeshua Yehoshua*
Jewish person yourself call you if but Yeshua Yehoshua

17 But if you are called by the name Yehudi *(Jew)* and rely on the Torah and boast in Hashem,

און שטיצטסט דיך אויף דער תורה און בארימסט דיך מיט
mit dich barimst un toire der oif dich shtitstst un
with you boast and Torah the on yourself rely on and

ה׳ ,
Hashem
Hashem

18 And have da'as of His will and approve the things that matter, being instructed from the Torah,

יח און קענסט זיין רצון און, ווייסט אונטערצושיידן צווישן
tsvishen untertsusheiden veist un ratson zain kenst un
between to differentiate knows how and will His know and

גוטס און שלעכטס, זייענדיק געלערנט אין דער תורה,
toire der in gelernt zeiendik shlechts un guts
Torah the in learned being evil and good

19 And being confident that you are a moreh derech *(guide)* of the ivrim *(blind ones)*, an ohr for those in choshech,

יט און ביסט איבערצייגט, אז דו אליין ביסט א פירער פון
fun firer a bist alein du az ibertseigt bist un
of guide a are alone you that convinced are and

בלינדע — א ליכט פאר די , וואס זענען אין דער פינסטער,
finster der in zenen vos di far licht a blinde
darkness the in are who the for light a the blind

20 A rabbinic moreh *(teacher)* of the foolish, a melammed *(instructor)* of the young,

כ א דערציער פאר די אומזיניקע, א דרדקי-מלמד ,
drdki-melamed a umzinike di far dertsier a
teacher of young children a senseless the for educator an

האבנדיק די פארם פון וויסן און פון אמת אין דער תורה;
toire der in emes fun un visen fun forem di hobendik
Torah the in truth of and knowledge of form the having

having the embodiment of da'as *(knowledge)* and Emes in the Torah...

21 You, then, who teach another, do you not teach yourself? You who preach LO TIGNOV *(Do not steal!)*, do you steal?

כא דעריבער דו , וואס לערנסט אן אנדערן, פארוואס לערנסטו
lernstu farvos andern an lernst vos du deriber
teach why other an teach who you therefore

נישט דיך אליין ? דו דרשנסט, מען זאל נישט גנבענען , און
un ganvenen nisht zol men drshnst du alein dich nisht
and steal not may one preach you yourself you not

אליין גנבעסטו!
ganvestu alein
steal you yourself

22 You who say, LO TINAF *(Do not commit adultery!)*, do you commit adultery? You who abhor elilim *(idols)*, do you rob pagan temples?

כב דו , וואס זאגסט, מען זאל נישט מזנה זיין , ביסטו מזנה !
mizane bistu zain mizane nisht zol men zagst vos du
adultery you are be adultery not may one say who you

דו פאראומווירדיקסט די געצן, בארויבסטו דעם געצן טעמפל?
temfl getsn dem baroibstu getsn di farumvirdikst du
temple idols the rob idols the desecrate you

23 You who boast in Torah, through deviating from the Torah, you commit Chillul Hashem.

כג דו , וואס בארימסט דיך מיט דער תורה, שענדסט דו
du shendst toire der mit dich barimst vos du
you dishonor Torah the about yourself boast who you

ה׳ דורך עובר זיין די תורה!
toire di zain eubr durch Hashem
Torah the be break by Hashem

24 As it is written, Among the Goyim KOL HAYOM HASHEM HAELOHIM MINNO'ATZ *(All the day long the Name of G-d is being blasphemed)* because of you.

כד ווארום ה׳ס נאמען ווערט דורך אייך געלעסטערט צווישן
tsvishen gelestert aich durch vert nomen h,s vorem
among blasphemed you by is Name Hashem's because

די פעלקער, אזוי ווי עס שטייט געשריבן . (ישעיה נב, ה.)
h nb Yeshayah geshriben shteit es vi azoi felker di
5 52 Isaiah written stands it as in this way nations the

25 For the milah *(circumcision)* is an asset if you stand in mishma'at *(obedience)* to the Torah. But if you are mefir *(violator)* of the Torah, your milah *(circumcision)* has become “orlah” *(uncircumcision)*.

כה ווארום דאס געמלט זיין האט טאקע א ווערט, אויב דו
du oib vert a take hot zain gemlt dos vorem
you if worthy a real has be circumcise the because

טוסט וואס די תורה זאגט; אבער אויב דו ביסט עובר די תורה
toire di eubr bist du oib ober zogt toire di vos tust
Torah the violating are you if but says Torah the what you do

איז דיין מילה געווארן אן ערלה .
orlah an gevoren milah dain iz
uncircumcision an become circumcision your is

26 If then the ben Adam without milah who is shomer fulfilling the just requirements of the Torah, will not his orlah *(uncircumcision)* be counted as “milah”?

כו דעריבער, ווען דער נישט געמלטער וועט אפהיטן די משפטים
mishpotim di ophiten vet gemalter nisht der ven deriber
laws the observe will circumcise not the when therefore

פון דער תורה, צי וועט אים דען נישט זיין ערלה
orlah zain nisht den im vet tsi toire der fun
uncircumcision be not then him will Torah the of

פאררעכנט ווערן צו מילה ?
milah tsu veren farrechnt
circumcision to to be reckoned for

27 And the naturally uncircumcised ben Adam who has mishma'at *(obedience)* to the Torah will arise as a judgment on you. You! The very one who through chumra *(stringency, strict adherence to the letter of the law)* and circumcision are the transgressor of Torah!

כז און וועט דער מן-הטבע נישט געמלטער, וואס איז מקיים
mekaiem iz vos gemalter nisht mn-htbe der vet un
fulfill is who circumcise not by nature the will and

די תורה, דיך נישט משפטן , וואס האסט דאס אות און די
di un os dos host vos mishpeten nisht dich toire di
the and letter the has who judge not you Torah the

מילה און ביסט עובר די תורה?
toire di eubr bist un milah
Torah the transgress does and circumcision

28 For the true Yehudi *(Jew)* is not the one [humanly] perceived as such, nor true milah that which is performed visibly in the flesh;

כח ווייל נישט דער איז א ייד , וואס איז (א ייד)
Yid a iz vos Yid a iz der nisht vail
Jewish person a is who Jewish person a is that not because

אויסערלעך, מילה איז אויך נישט דאס, וואס איז בלויז
bloiz iz vos dos nisht oich iz milah oiserlech
only is which that not also is circumcision outwardly

אויסערלעך אינם גוף ;
guf inem oiserlech
body in the outwardly

29 The true Yehudi is so in [Hashem’s] hidden way, and true milah is of the lev, in the *[hitkhadshut (renewal) of the]* Ruach Hakodesh, not in [chumra *(stringency, boasting of zokheh in machmir meritorious strict)*] letter. He has y'hodeh *(praise)* that comes not from Bnei Adam but from Hashem.

כט נאר א ייד איז דער , וואס איז אינערלעך אזעלכער, און
un azelcher inerlech iz vos der iz Yid a nor
and such inwardly is who the one is Jewish person a but

מילה איז אינם הארצן לויטן גייסט, נישט לויט
loit nisht gaist loitn hartsn inem iz milah
according to not Spirit according to heart in the is circumcision

דעם אות , וועמעס לויב איז נישט פון מענטשן, נאר פון ה' .
Hashem fun nor mentshn fun nisht iz loib vemes os dem
Hashem of but men of not is praise whose letter the

3 What then is the advantage of the Yehudi? Or what is the value of the milah?

ג דעריבער, וואס פאר א מעלה האט דער ייד , אדער
oder Yid der hot melh a far vos deriber
or Jewish person the has advantage a for what therefore
וואס איז דער נוצן פון דער מילה ?
milah der fun nutsn der iz vos
circumcision the of benefit the is what

2 Much in every way! For, koidem kol *(in the first place)*, they are entrusted with the Divrei Hashem *(the oracles, the words of G-d)*.

ב א סך אויף יעדן פאל—קודם כל טאקע ווייל צו זיי (די
di zei tsu vail take kol koidem fal yedn oif sach a
the them to because actually all before case every in many a
יידן) איז אנפארטרויט געווארן דאס וואס ה' האט
hot Hashem vos dos gevoren anfartroit iz Yidn
has Hashem which that become entrusted is Jewish people
גערעדט.
geredt
spoken

3 So, where does that leave us? If some have disbelieved, has their lack of emunah annulled the ne'emanut *(faithfulness, trustworthiness, reliability)* of Hashem?

ג און אויב א טייל האבן נישט געגלויבט, וואס מאכט עס דען אויס?
ois den es macht vos gegloibt nisht hoben teil a oib un
out then it make what believe not did part a if and
צי מאכט דען זייער אומגלויבן צונישט די געטריישאפט פון
fun getraishaft di tsunisht umgloiben zeier den macht tsi
of faithfulness the negate unbelief their then makes
ה' ?
Hashem
Hashem

4 Chas v'shalom *(G-d forbid!)* Let G-d be true and KOL HAADAM KOZEV *(every man a liar)*. Even as it is written, L'MA'AN TITZDAK B'DAVRECHA *("in order that you might be vindicated when you speak" and shall overcome when you judge)*.

ד חס ושלום ! זאל זיך ה' ארויסווייזן אלס ווארהאפטיק
varhaftik als aroisveizen Hashem zich zol usholem chs
truthful as turn out Hashem Himself let and peace mercy
און יעדער מענטש א ליגנער, ווי עס שטייט געשריבן: כדי דו
du k'de geshriben shteit es vi ligner a mentsh yeder un
you so that written stands it as liar a man every and
זאלסט זיין גערעכט אין דיינע רייד און זיגן ווען דו ווערסט
verst du ven zign un reid daine in gerecht zain zolst
will be you when prevail and words your in right be you shall
געמשפט. (תהלים נא, ה.)
h na Tehilim gemishpet
5 51 Psalms judged

5 But if our unrighteousness brings out and highlights the Tzedek Olamim, the

ה אויב אבער אונדזער רשעות ווייזט אויף די צדקות
tsadeikes di oif vaizt rishut undzer ober oib
righteousness the off shows wickedness our however if
פון ה' , וואס וועלן מיר זאגן? אז ה' איז אומגערעכט,
umgerecht iz Hashem az zogen mir velen vos Hashem fun
wrong is Hashem that say we shall what Hashem of
ברענגענדיק צארן? איך רעד ווי א מענטש.
mentsh a vi red ich tsoren brengendik
man a as speak I wrath bringing

Tzidkat Hashem *(the righteousness of G-d)*, what shall we say? Rhetorically speaking, is G-d unjust in inflicting Charon Af Hashem? (I speak from a human standpoint.)
6 Chas v'shalom! *(G-d forbid!)* For then how could Hashem be HaShofet kol ha'Aretz?

7 "But if the Emes Hashem *(truth of G-d)* has by my sheker overflowed to His kavod *(glory)*, why am I still judged as a rashah *(an evildoer)*?"

8 Why do we not say, as some speakers of lashon hora slanderously report us to say, "Let us do rah that tov might come of it"? The gezar din *(verdict)* of ashem *(guilty)* on them is well deserved.

9 What then? Are we *(Yehudim)* better off? Not altogether. For we have now charged both Yehudim and non-Jews as all alike under HaChet *(sin)*,

ו חס ושלום ! ווייל אויב אזוי, ווי וואלט ה׳ געקענט
gekent Hashem volt vi azoi oib vail usholem chs
be able to Hashem would how so if because and peace mercy

משפטן די וועלט?
velt di mishpeten
world the to judge

ז אויב אבער דורך מיין שקר האט זיך דער אמת פון ה׳
Hashem fun emes der zich hot sheker main durch ober oib
Hashem of truth the itself did lie my through however if

געשטארקט צו זיין כבוד, פארוואס זאל איך נאך געמשפט
gemishpet noch ich zol farvos koved zain tsu geshtarkt
judged still I should why glory His to abound

ווערן ווי א חוטא?
chet a vi veren
sinner a as to be

ח און פארוואס זאלן מיר נישט טאקע—ווי די , וואס באליידיקן
baleidiken vos di vi take nisht mir zoln farvos un
insult who those as actually not we should why and

אונדז באהויפטן, אז מיר זאגן—טאן דאס שלעכטע, כדי דאס
dos k'de shlechte dos ton zogen mir az bahoiften undz
the so that evil the do say we that argue us

גוטע זאל קומען ? זייער משפט איז גערעכט. ט דעריבער וואס?
vos deriber gerecht iz mishpot zeier kumen zol gute
what therefore right is judgment their to come should good

צי האבן מיר דען עפעס א מעלה ? בשום אופן נישט! ווארום
vorem nisht oifen beshum melh a epes den mir hoben tsi
because not way never advantage a some then we have

מיר האבן שוין פריער באוויזן, אז סאי דער ייד
Yid der si az bavizen frier shoin hoben mir
Jewish person the both that shown previously already have we

און סאי דער גריך זענען אלע אונטער דער זינד;
zind der unter ale zenen Grikh der si un
sin the under all are Greek the also and

10 As it is written, EIN TZADDIK BA'ARETZ, *(There is none on earth righteous)*, not even one.

יאזוי ווי עס שטייט געשריבן: עס איז נישט פאראן קיין צדיק ,
tsadik kein faran nisht iz es geshriben shteit es vi azoi
righteous any there not is it written stands it as so

קיין איינער נישט;
nisht einer kein
not one even

11 There is none who has binah, there is none who seeks out G-d.

יאעס איז נישט פאראן קיין פארשטענדיקער, עס איז נישט פאראן
faran nisht iz es farshtendiker kein faran nisht iz es
there not is it understander any there not is it

קיין איינער, וואס זוכט ה׳ ;
Hashem zucht vos einer kein
Hashem seeks who one any

12 All have turned aside, they have become altogether paskudneh, worthless; there is none who does good, there is none, not so much as one.

יבאלע האבן אפגענייגט , זיי זענען צוזאמען נוצלאז געווארן; עס
es gevoren nutslaz tsuzamen zenen zei opgeneigt hoben ale
it become useless together are they been devious have all

איז נישט פאראן קיינער, וואס טוט גוטס, ניין , נישט איינער.
einer nisht nein guts tut vos keiner faran nisht iz
one not no good does who anyone there not is

13 Their throat is an open grave. They use their tongues to deceive. The venom of asps is under their lips,

יגזייער קעל איז אן אפן קבר , מיט זייערע צונגען האבן זיי
zei hoben tsungen zeiere mit keyver ofen an iz kel zeier
they did tongues their with tomb open an is throat their

פאררעטעריש געהאנדלט, שלאנגענגיפט איז אונטער זייערע ליפן;
lifn zeiere unter iz shlangengift gehandlt farreterish
lips their under is snake poison arrange deceit

14 Whose mouth is full of curses and bitterness.

ידוועמעס מויל איז פול מיט פלוך און ביטערקייט;
biterkeit un fluch mit ful iz moil vemes
bitterness and curse with full is mouth whose

15 Their feet are swift when it comes to shefach dahm.

טוזייערע פיס איילן צו פארגיסן בלוט;
blut fargisen tsu eiln fis zeiere
blood spill to rush feet their

16 Ruin and wretchedness are in their ways,

טזצעשטערונג און ליידן זענען אויף זייערע וועגן ;
vegen zeiere oif zenen leiden un tseshterung
ways their on are pain and destruction

17 And the derech Shalom *(the way of peace)* they have not known.

יזאון דעם וועג פון שלום האבן זיי נישט דערקענט;
derkent nisht zei hoben sholem fun veg dem un
recognized not they have peace of way the and

18 There is no yirat Shomayim *(fear of G-d)* before their eyes.

יח די מורא פאר ה׳ איז נישט פאר זייערע אויגן. (תהלים
Tehilim oigen zeiere far nisht iz Hashem far moire di
Psalms eyes their before not is Hashem before fear the

יד , ב-ד; ה, י; י , ח; קמ, ד; ישעיהו נט, ז-ח; תהלים לו, ב.)
b lu Tehilim z-ch nt Yeshayah d km ch y y h b-d yad
2 36 Psalms 7-8 59 Yeshayah 4 140 8 10 10 5 2-4 14

19 Now we know that whatever the Gezetz *(Law)* says, it says to those under the Gezetz, in order that every mouth might be stopped and kol HaOlam Hazeh become ashem *(guilty)* and liable to the Mishpat Hashem.

יט מיר אבער ווייסן, אז וואס די תורה זאגט, איז עס גערעדט
geredt es iz zogt toire di vos az veisn ober mir
spoken it is says Torah the what that know however we

געווארן צו די , וועלכע זענען אונטער דער תורה, כדי
k'de toire der unter zenen velche di tsu gevoren
in order that Torah the under are who those to become

איטלעכס מויל זאל פארשטאפט ווערן און די גאנצע וועלט
velt gantse di un veren farshtopt zol moil itlecher
world whole the and become clogged up shall mouth every

זאל זיין שולדיק פאר ה׳ ;
Hashem far shuldik zain zol
Hashem before held accountable be shall

20 For by [depending on] ma'asim of gezetz shall KOL CHAI LO YITZDAK *(all living not be justified)*, for through the gezetz *(law)* comes Da'as HaChet *(knowledge of sin)*.

21 But now, apart from gezetz, the Tzidkat Hashem has been manifested, being attested to by the Torah and the Neviim.

כ צוליב דעם, וואס דורך די מעשים פון (מחמיר
machmir fun ma'a'sim di durch vos dem tsulib
stickler of observances the through which that because

חומרא) געזעץ וועט קיין בשר (ודם) נישט גערעכטפערטיקט
gerechtfertikt nisht v'dam basar kein vet gezets chumra
justified not and blood flesh any will law legalism

ווערן פאר אים; ווארום דורך דער תורה קומט די פולע
fule di kumt toire der durch vorem im far veren
full the comes Torah the through because Him before to be

דערקענטעניש פון זינד . כא איצט אבער האט
hot ober itst zind fun derkentenish
has however now sin Ps 51:5[7]; Deut 27:26) of recognition

זיך , אויסער דער תורה, באוויזן די גערעכטיקייט פון ה׳ ,
Hashem fun gerechtikeit di bavizen toire der oiser zich
Hashem of righteousness the appear Torah the apart from itself

וועגן וועלכער סאי די תורה סאי די נביאים האבן עדות
eides hoben neviim di si toire di si velcher vegen
witness did Prophets the and Torah the both which about

געזאגט:
gezogt
said

22 That is, the Tzidkat Hashem through emunah in Moshiach Yehoshua *(Yeshua)* to all the ma'aminim *(believers).* For there is no distinction.

כב די גערעכטיקייט פון ה׳ , דורך אמונה אין
di gerechtikeit fun Hashem durch emune in
the righteousness of Hashem through faith in

יהושען / ישוען* דעם משיח , פאר אלע , וואס גלויבן ,
Yehoshuan Yeshuan dem Moshiach far ale vos gloiben*
Yehoshua Yeshua the Moshiach for everyone who believe

ווייל עס איז נישטא קיין חילוק ;
vail es iz nishto kein chiluk
because there is not any distinction

23 For all have sinned and suffered want of the kavod Hashem.

כג ווארום אלע האבן געזינדיקט און געפעלט אין דער הערלעכקייט
vorem ale hoben gezindikt un gefelt in der herlechkeit
because all have sinned and fallen in the glory

פון ה׳ ;
fun Hashem
of Hashem

24 They are acquitted and accounted to be YITZDAK IM HASHEM as a matnat Hashem *(gift of G-d)* by the unmerited Chen v'Chesed Hashem *(grace of G-d)* through HaPedut *(the ransom)*, which is in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua,

כד און ווערן גערעכטפערטיקט פריי דורך זיין חסד דורך
un veren gerechtfertikt frei durch zain chesed durch
and become justified freely through His grace through

דער אויסלייזונג פונם משיח יהושע / ישוע* ;
*der oisleizung funem Moshiach Yehoshua Yeshua**
the redemption of the Moshiach Yehoshua Yeshua

25 Whom G-d set forth as a kapporah through emunah *(faith)* in the DAHM *(blood)* of Moshiach, to demonstrate the Tzedek Olamim, the Tzidkat Hashem *(righteousness of G-d)* in pasach *(passing over, letting go the penalty of)* the averos *(sins)* committed in former times.

כה וועמען ה׳ האט ארויסגעשטעלט אלס א כפורת אין
vemen Hashem hot aroisgeshtelt als a chfurt in
whom Hashem did set forth as a Mercy Seat in

זיין בלוט צו זיין באקומען דורך אמונה. דאס איז
zain blut tsu zain bakumen durch emune dos iz
his blood atonement to be received by faith this is

געווען כדי צו ווייזן ה׳ס גערעכטיקייט ווייל אין זיין
geven k'de tsu vaizen h,s gerechtikeit vail in zain
was in order to to show Hashem's righteousness because in his

לאנגמוטיקייט ער האט *פסח פריער באגאנגענע זינד
*langmutikeit er hot *Pesach frier bagangene zind*
forbearance he has passed over before committed sin

[26] In the forbearance of G-d, to vindicate his Tzidkat Hashem *(righteousness of G-d)* in the present time, that HASHEM TZADDIK *(G-d is righteous)* Himself and the One who counts to be YITZDAK IM HASHEM the person who has Torah of Emunah *(the Law of Faith)*.

כו כדי צו ווייזן זיין גערעכטיקייט אין דער איצטיקער צייט
tsait itstiker der in gerechtikeit zain vaizen tsu k'de
time present the in righteousness His to show to in order

און אז ער אליין איז גערעכט און דער גערעכטפערטיקער פון
fun gerechtfertiker der un gerecht iz alein er az un
of justifier the and just is Himself He that and

דעם , וואס גלויבט אין יהושען / ישוען* . כז וואו זשע איז די
di iz zhe vu Yeshuan Yehoshuan in gloibt vos dem*
the is then where Yeshua Yehoshua in believes who the one

[27] Where then is boasting? It has been memayet *(precluded, excluded)*. By what kind of gezetz? Of depending on *[zokheh-earning]* ma'asim? No, on the contrary, by the *(debt)*. Torah of Emunah *(the Law of Faith, that is, the Law understood in terms of emunah)*.

בארימעריי? זי איז אויסגעשלאסן. דורך וואס פאר א תורה? צי פון
fun tsi toire a far vos durch oisgeshlasn iz zi barimerei
of law a for what by excluded is it boasting

מעשים ? ניין , נאר דורך דער תורה פון אמונה.
emune fun toire der durch nor nein ma'a'sim
faith of law the by only no deeds or observances

[28] For we reckon that a man is acquitted and pronounced to be YITZDAK IM HASHEM by emunah *(personal faith, trust)*, apart from depending on ma'asim of gezetz.

כח ווארום מיר דרינגען ארויס, אז א מענטש ווערט
vert mentsh a az arois dringen mir vorem
becomes man a that out urge we because

גערעכטפערטיקט דורך אמונה אָן די מעשים פון
fun ma'a'sim di on emune durch gerechtfertikt
of deeds or observances the without faith by justified

דער תורה.
toire der
Torah the

[29] Or is Hashem G-d of the Yehudim only? Is Hashem not also G-d of the Nations? Ken, of non-Jews, too,

כט צי איז דען ג-ט בלויז דער ג-ט פון די יידן ? צי איז
iz tsi Yidn di fun Hashem der bloiz Hashem den iz tsi
is Judaeans the of G-d the only G-d then is

ער דען נישט אויך (דער ג-ט) פון די אומות העולם ?
hooilem umes di fun Hashem der oich nisht den er
of the world Nations the of G-d the also not then He

געוויס , אויך פון די אומות העולם ;
hooilem umes di fun oich gevis
of the world Nations the of also certainly

30 Vi-bahlt *(since)*, after all, Adonai echad *(G-d is one)*. Therefore, He will consider to be YITZDAK IM HASHEM and acquit those of the milah on the ground of emunah and the “arelim” *(uncircumcised ones)* through that same emunah.

ל ווייל ה׳ איז איינער, וואס וועט גערעכטפערטיקן דעם
dem gerechtfertikn vet vos einer iz Hashem vail
the justify will who one is Hashem because

געמלטן פון דער אמונה און דעם נישט געמלטן דורך אמונה.
emune durch gemltn nisht dem un emune der fun gemltn
faith by circumcised not the and faith the by circumcised

31 Does it follow that we abolish Torah and make it invalid through emunah? Chas v'shalom! Aderaba *(to the contrary)*, we uphold the Torah.

לא צי מאכן מיר דען די תורה בטל דורך דער אמונה?
emune der durch batl toire di den mir machen tsi
faith the through null and void Torah the then we make

חס ושלום ! נאר מיר באשטעטיקן די תורה.
toire di bashtetiken mir nor usholem chs
Torah the confirm we only and peace mercy

4 What then shall we say about the one who according to the basar *(flesh)* is Avraham Avinu? What did he find to be the case?

ד וואס זשע זאלן מיר זאגן וועגן אברהם אבינו ? וואס האט
hot vos avinu Avraham vegen zogen mir zoln zhe vos
did what our father Avraham about say we shall then what

ער דען דערגרייכט לויטן פלייש?
fleish loitn dergreicht den er
flesh according to attain then he

2 For if Avraham Avinu was accounted to be YITZDAK IM HASHEM and acquitted before Hashem on the basis of ma'asim *(of gezetz)*, he has something to boast about. But not before Hashem!

ב ווארום אויב אברהם איז גערעכטפערטיקט געווארן דורך מעשים
ma'a'sim durch gevoren gerechtfertikt iz Avraham oib vorem
deeds by become justified is Avraham if because

(טובים), האט ער עפעס , מיט וואס זיך צו בארימען ,
barimen tsu zich vos mit epes er hot tovim
boast about to himself which with something he has good

אבער נישט פאר ה׳ .
Hashem far nisht ober
Hashem before not but

3 For what does the Torah say? Avraham Avinu had emunah *(faith)* in Hashem V'YACHSHEVEHA LO TZEDAKAH *(and it was accounted, credited, reckoned, imputed to him for righteousness)*.

ג ווייל וואס זאגן די כתבי (הקודש)? אברהם האט
hot Avraham Hakoidesh Kitvei di zogen vos vail
did Avraham the Holy Scriptures the says what because

געגלויבט ה׳ און דאס איז אים פאררעכנט געווארן צו
tsu gevoren farrechnt im iz dos un Hashem gegloibt
to become reckoned for him is this and Hashem believe

גערעכטיקייט. (בראשית טו, ו.)
u ah Bereshis gerechtikeit
6 15 Genesis righteousness

4 Now to him who works, the loin *(wages, batzalon [remuneration])* is not credited to one's account as a favor or gift of chesed but as a choiv *(debt)*.

ד פאר דעם ארבעטער אבער ווערט דער לוין נישט
nisht loin der vert ober arbeter dem far
not wages the becomes however worker the one for

פאררעכנט אלס חסד נאר אלס א חוב .
choiv a als nor chesed als farrechnt
debt a as but grace as reckoned

5 But to the man who does not "work" but has emunah and bitachon in the One who takes the impious man lacking chasidus and accounts him to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)*, such a man who does not "work" but has emunah *(faith)*, such emunah is credited to him for TZEDAKAH *(righteousness)*.

ה אבער דעם , וואס ארבעט נישט, נאר גלויבט אין אים, וואס
vos im in gloibt nor nisht arbet vos dem ober
who Him in believes but not labors who the one but

מאכט גערעכט דעם רשע , ווערט זיין אמונה אים פאררעכנט
farrechnt im emune zain vert roshe dem gerecht macht
counted for him faith his becomes ungodly the right makes

צו גערעכטיקייט.
gerechtikeit tsu
righteousness to

6 As also Dovid HaMelech speaks of the me'ushar *(blessedness)* of the person whom Hashem reckons to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)* without dependence on ma'asim *(of gezetz)*:

ו דוד רעדט אויך אזוי איבער דער גליקלעכקייט פון דעם
dem fun gliklechkeit der iber azoi oich redt Dovid
the of blessedness the about in this way also speaks Dovid

מענטשן, וועמען ה׳ פאררעכנט גערעכטיקייט אָן
on gerechtikeit farrechnt Hashem vemen mentshn
without as righteousness counts Hashem whom man

(פארלאזן אויף) מעשים (טובים):
tovim ma'a'sim oif farlozen
good observances on relying on

7 Ashrey *(blessed, happy)* are those whose lawless deeds have been forgiven, and whose sins have been covered over;

ז וואויל איז די , וועמעס אומגערעכטיקייטן זענען פארגעבן געווארן
gevoren fargeben zenen umgerechtikeitn vemes di iz voil
become forgiven are lawless deeds whose those are blessed

און וועמעס זינד זענען פארדעקט געווארן;
gevoren fardekt zenen zind vemes un
become covered over are sin whose and

8 ASHREY ADAM LO YAKHSHOV HASHEM LO AVON *(Blessed, happy is the one whose sin Hashem will by no means count)*.

ח וואויל איז דעם מענטש, וועמען דער האר ג-ט רעכנט
rechnt Hashem har der vemen mentsh dem iz voil
takes into account G-d L-rd the whom man the is blessed

נישט צו קיין זינד. (תהלים לב, ב, ג.) ט צי איז דען די דאזיקע
dozike di den iz tsi g b lb Tehilim zind kein tsu nisht
this the then is 3 2 32 Psalms sin any to not

9 This me'ushar *(blessedness)*, then, does it come on those of the milah *(the circumcised)* or also on those without the bris milah *(the uncircumcised)*? For we say, emunah "was credited *(counted, reckoned)*" to Avraham Avinu for TZEDAKAH *(righteousness)*.

גליקלעכקייט פאר דעם געמלטן אליין אדער אויך פאר דעם נישט
nisht dem far oich oder alein gemltn dem far gliklechkeit
not the for also or only circumcised the for blessedness

געמלטן ? ווארום מיר זאגן דאך , אז אברהמען איז דער
der iz Avrahamen az doch zogen mir vorem gemltn
the is Abraham that after all say we because circumcised

גלויבן פאררעכנט געווארן אלס גערעכטיקייט.
gerechtikeit als gevoren farrechnt gloiben
righteousness as become reckoned faith

10 When then was it "credited"? When Avraham Avinu was bris milah and was in the state of circumcision? Or when Avraham Avinu did not have the bris milah and was in the state of uncircumcision?

יוויאזוי זשע איז עס אים פאררעכנט געווארן? זייענדיק געמלט ,
gemlt zeiendik gevoren farrechnt im es iz zhe vi azoi
circumcised being become reckoned him it is then how

אדער איידער ער האט זיך מל געווען? ניין , נישט ווען
ven nisht nein geven mal zich hot er eider oder
when not no was circumcise himself has he before or

ער איז שוין געווען געמלט , נאר ווען ער איז נאך געווען אין
in geven noch iz er ven nor gemlt geven shoin iz er
in was still is he when only circumcised was already is he

ערלה ;
orlah
uncircumcision

11 Not in circumcision, but in uncircumcision! And he received the ot *(sign or distinguishing mark)* of the milah *(circumcision)* as a chotam *(seal)* of the Tzidkat HaEmunah *(the Righteousness of Faith)* which he had in his uncircumcision, in order that he might be father of all who believe through uncircumcision, that to be YITZDAK IM HASHEM might be reckoned, counted to them as well,

יא און דעם צייכן פון מילה האט ער באקומען ווי א חתימה
chtimh a vi bakumen er hot milah fun tseichen dem un
seal a as received he did circumcision of sign the and

פון דער גערעכטיקייט פון אמונה, וואס ער האט געהאט איידער
eider gehat hot er vos emune fun gerechtikeit der fun
before have did he which faith of righteousness the of

נאך ער האט זיך מל געווען; כדי ער זאל זיין דער
der zain zol er k'de geven mal zich hot er noch
the be should he so that was circumcise self has he even

פאטער פון אלע נישט געמלטע מאמינים , אז עס זאל אויך
oich zol es az maiminem gemalte nisht ale fun foter
also may be it that believers circumcised not all of Father

זיי פאררעכנט ווערן צו גערעכטיקייט;
gerechtikeit tsu veren farrechnt zei
righteousness as become reckoned them

12 And in order that he might be Av *(Father)* to the Nimolim *(Circumcised ones)*, to those who are not only HaNimolim but also who follow in the footsteps of the emunah of Avraham Avinu, which he had in [his] uncircumcision.

13 For the havtachah *(promise)* to Avraham Avinu and his Zera *(seed)*, that he should be Yoresh HaOlam *(Heir of the World)*, did not come through the context of gezetz but through the Tzidkat HaEmunah *(the Righteousness of Faith)*.

14 For if those depending on [zokheh of] works are yoreshim *(heirs)*, emunah *(faith)* is rendered invalid and the havtachah *(the promise)* is annulled,

15 for gezetz *(law)* brings about the Charon Af Hashem, and where there is no gezetz there is no averah *(transgression, violation of the Law)*.

16 For this reason the havtachah *(promise)* is of emunah *(faith)*, in order that it might be in accordance with unmerited Chen v'Chesed Hashem, that

יב און דער פאטער פון די געמלטע , צו זיי , וואס נישט נאר
nor nisht vos zei tsu gemalte di fun foter der un
only not who them to circumcised the of Father the and
זענען זיי געמלט , נאר גייען אין די פוסטריט פון דער אמונה,
emune der fun fustrit di in geien nor gemlt zei zenen
faith the of footsteps the in go but circumcised they are
וועלכע אברהם אבינו האט געהאט נאך איידער ער האט
hot er eider noch gehat hot avinu Avraham velche
has he before after have did our father Avraham which
זיך מל געווען. יג ווארום די הבטחה , אז אברהם
Avraham az havtachah di vorem geven mal zich
Avraham that promise the because was circumcise himself
אדער זיין זאמען וועט ירשנען די וועלט, איז נישט געווען דורך
durch geven nisht iz velt di yarshnen vet zamen zain oder
through was not is world the inherit will seed his or
דער געזעץ, נאר דורך דער צדקות פון אמונה.
emune fun tsadeikes der durch nor gezets der
faith of righteousness the through but law the

יד ווארום אויב נאר די געזעץ לייט זענען יורשים , דאן האט די
di hot dan yoreshim zenen lait gezets di nor oib vorem
the has then heirs are people law the only if because
אמונה פארלוירן די ווערט און די הבטחה איז בטל ;
batl iz havtachah di un vert di farloiren emune
null and void is promise the and worth the lost faith

טו ווייל די געזעץ ווירקט צארן (שטראף); און וואו עס איז
iz es vu un shtrof tsoren virkt gezets di vail
is it where and punishment wrath works law the because
נישטא קיין געזעץ, דארט איז אויך נישט פאראן קיין עבירה .
aveire kein faran nisht oich iz dort gezets kein nishto
trespass any there not also is there law any there is not
טז צוליב דעם דורך אמונה, כדי עס זאל זיין לויט
loit zain zol es k'de emune durch dem tsulib
according to be shall it so that faith through that because
חסד , אז די הבטחה זאל זיין פארזיכערט צו דעם גאנצן
gantsn dem tsu farzichert zain zol havtachah di az chesed
all the the to assured be shall promise the that grace

the havtachah might be certain to all the zera *(seed)*, not to him who is of the Torah only, but also to bnei emunat Avraham *(the sons of the faith of Avraham Avinu, to those who are of the faith of Abraham)*. Avraham Avinu is the father of us all,

זאמען; נישט נאר צו די פון דער געזעץ אליין, נאר אויך צו די פון
fun di tsu oich nor alein gezets der fun di tsu nor nisht zamen
of the to also but itself law the of the to only not seed

דעם גלויבן פון אברהם, וועלכער איז אונדזער אלעמענס פאטער—
foter alemens undzer iz velcher Avraham fun gloiben dem
father everyone's our is who Avraham of faith the

17 as it is written, AV HAMON GOYIM N'TATICHA *(I have made you father of many nations)*. This was in the sight of Hashem in whom "he believed," G-d who gives Chayyim to the Mesim and calls things which have no existence into existence.

יז ווי עס שטייט געשריבן: איך האב דיך באשטימט פאר א פאטער
foter a far bashtimt dich hob ich geshriben shteit es vi
father a for appointed you have I written stands it as

פון פיל פעלקער (בראשית יז, ה.) — פאר ה׳, וועמען ער
er vemen Hashem far h yz Bereshis felker fil fun
he whom Hashem before 5 17 Genesis nations many of

האט געגלויבט, אז ער מאכט לעבעדיק די טויטע און רופט דאס
dos ruft un toite di lebedik macht er az gegloibt hot
what calls and dead the alive makes he that believe did

נישט עקזיסטירנדיקע פונקט ווי עס וואלט שוין עקזיסטירט.
ekzistirt shoin volt es vi funkt ekzistirndike nisht
exist already would it as though exactly existing not

18 Against tikvah *(hope)*, in tikvah "he believed," in order that he might become AV HAMON GOYIM *(father of many nations)* in accordance with what had been said, So shall thy ZERA *(seed)* be.

יח וואס, ווען עס איז נישט געווען קיין גרונט פאר האפנונג, האט
hot hofenung far grunt kein geven nisht iz es ven vos
did hope for basis any was not is there when what

דאך געגלויבט אין דער האפנונג, אז ער וועט ווערן א פאטער
foter a veren vet er az hofenung der in gegloibt doch
father a become would he that hope the in believe even

פון פיל פעלקער, ווי עס איז אים צוגעזאגט געווארן: אזוי וועט זיין
zain vet azoi gevoren tsugezogt im iz es vi felker fil fun
be will so become promised him is it as nations many of

דיין זאמען. (בראשית טו, ה.)
h ah Bereshis zamen dain
5 15 Genesis seed your

19 Without weakening in emunah *(in personal faith, bitachon, trust)* he contemplated his own body, now as good as dead vi-bahlt *(since)* he was about

יט און איז נישט שוואך געווארן אין גלויבן, ווען ער האט
hot er ven gloiben in gevoren shvach nisht iz un
did he when faith in become weak not did and

נאכגעדענקט איבער זיין אייגענעם שוין כמעט טויטן גוף—ער
er guf toiten chmet shoin eigenem zain iber nochgedenkt
he body dead almost already own his over consider

one hundred years old, and also the deadness of Sarah's womb.

איז דעמאלט אלט געווען באלד הונדערט יאר — און שרהס
Sarahs un yor hundert bald geven alt demolt iz
Sarahs and years hundred almost was old then was

אפגעשטארבענער מוטערטראכט;
mutertracht opgeshtarbener
womb dead

[20] He did not, in disbelief, doubt the havtachah of Hashem *(the promise of G-d)*, but was strengthened in emunah *(faith)*, giving kavod *(glory)* to Hashem,

כ און האט נישט געצווייפלט דורך אומגלויבן אין ה׳ס
h,s in umgloiben durch getsveiflt nisht hot un
Hashem's in unbelief through doubt not did and

הבטחה , נאר זיך געשטארקט אין אמונה, אפגעבנדיק כבוד
koved opgebendik emune in geshtarkt zich nor havtachah
glory giving up faith in strengthened himself but promise

צו ה׳ ,
Hashem tsu
Hashem to

[21] Being fully convinced that what Hashem had promised He also was able to do.

כא און זייענדיק פולשטענדיק איבערצייגט, אז ער איז אימשטאנד
imshtand iz er az ibertseigt fulshtendik zeiendik un
capable is He that convinced fully being and

צו טאן וואס ער האט צוגעזאגט.
tsugezogt hot er vos ton tsu
promised had He what do to

[22] Therefore, V'YACHSHEVEHA LO TZEDAKAH (it was credited to him for righteousness).

כב דערפאר איז עס אים פאררעכנט געווארן צו גערעכטיקייט.
gerechtikeit tsu gevoren farrechnt im es iz derfar
righteousness as become reckoned him it is therefore

[23] Nor was it written down for his sake alone that "it was reckoned to him,"

כג נישט נאר פאר אים אליין איז עס געשריבן געווארן; עס איז אים
im iz es gevoren geshriben es iz alein im far nor nisht
him is it become written it is alone him for only not

פאררעכנט געווארן,
gevoren farrechnt
become reckoned

[24] But also for us, to whom it is to be reckoned, who believe in Him who raised Yehoshua Adoneinu from the mesim *(dead ones)*,

כד נאר אויך פאר אונדזערטוועגן, וועמען עס וועט פאררעכנט
farrechnt vet es vemen undzertvegen far oich nor
reckoned will it for whom our sakes for also but

ווערן , וואס גלויבן אין אים, וועלכער האט אויפגעוועקט פון די
di fun oifgevekt hot velcher im in gloiben vos veren
the from roused did who Him in believe who become

טויטע יהושען / ישוען* אונדזער האר,
har undzer Yeshuan Yehoshuan toite*
L-rd our Yeshua Yehoshua dead

[25] Who was handed over for PEYSHA'EINU *(our transgressions)*, and made to stand up in his Techiyas HaMoshiach that we be YITZDAK IM HASHEM *(be justified with G-d, that we have our justification, our acquittal, vindication).*

כה וועלכער איז איבערגעגעבן געווארן (צום טויט) צוליב
velcher iz ibergegeben gevoren tsum toit tsulib
who was given over become to the death on account of

אונדזערע עבירות און אויפגעוועקט געווארן פאר אונדזער
undzere aveires un oifgevekt gevoren far undzer
our trespasses and roused become for our

גערעכטפערטיקונג.
gerechtfertikung
justification

5 Therefore, having been acquitted and declared not guilty, declared to be YITZDAK IM HASHEM on the yesod *(basis)* of our emunah *(faith)*, we have shalom *(peace)* in relation to Hashem through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu,

ה זייענדיק דעריבער גערעכטפערטיקט דורך אמונה, האבן מיר
zeiendik deriber gerechtfertikt durch emune hoben mir
being therefore justified by faith have we

שלום מיט ה׳ דורך אונדזער האר יהושע / ישוע*
*sholem mit Hashem durch undzer har Yehoshua Yeshua**
peace with Hashem through our L-rd Yehoshua Yeshua

המשיח ,
HaMoshiach
the Messiah

[2] Through whom also we have HaSha'ar laHashem *(gate to appoach G-d's presence, access of the Tzaddikim)* by emunah into this unmerited Chen v'Chesed in which we stand and glory in tikvah of the kavod Eloheinu.

ב דורך וועמען מיר האבן אויך באקומען דעם צוגאנג דורך
durch vemen mir hoben oich bakumen dem tsugang durch
through whom we have also received the access through

אמונה צום דאזיקן חסד , אין וועלכן מיר שטייען; און לאמיר
emune tsum dozikn chesed in velchen mir shteien un lomir
faith to the this grace in which we stand and let us

זיך משמח זיין אין דער האפנונג פון דעם כבוד פון
zich mesameyech zain in der hofenung fun dem koved fun
ourselves rejoice be in the hope of the glory of

ה׳ .
Hashem
Hashem

[3] Not only so, but we also glory in tzoros *(troubles, afflictions)*, knowing that tzarah *(trouble)* produces savlanut *(patience)*,

ג און נישט נאר דאס, נאר לאמיר זיך אויך פרייען אין די
un nisht nor dos nor lomir zich oich freien in di
and not only that but let us ourselves also rejoice in the

צרות , וויסנדיק אז צרות פירן צו סבלנות ;
tsores visendik az tsores firen tsu savlanút
troubles knowing that troubles lead to perseverance

[4] Savlanut produces tested character and midos, and

ד און סבלנות צו דערפארונג , און די
un savlanút tsu derfarung un di
and perseverance to experienced character and the

דערפארונג צו האפנונג;
derfarung tsu hofenung
experienced character to hope

tested character and midos produce tikvah.

[5] And tikvah does not in the end lead to our being meyayesh *(despairing)* in disillusionment and bushah *(shame)*, because the Ahavas Hashem *(G-d's love)* has been poured out in our levavot through the Ruach Hakodesh given to us.

[6] For while we were still helpless, Moshiach died for the resha'im *(the unrighteous persons, the wicked)*, doing so at the appointed time!

[7] For only rarely will someone die for a tzaddik *(righteous man)*; though efsher *(perhaps)* it is conceivable that someone will dare to die for the tzaddik.

[8] But Hashem demonstrates His ahavah for us in that while we were still chote'im, Moshiach died for us.

[9] How much more then, having now been acquitted and pronounced to be YITZDAK IM HASHEM on the basis of the Moshiach's DAHM *(blood)* and sacrificial death, how much more

ה די האפנונג אבער אנטוישט נישט, ווייל ה׳ס ליבע איז
iz libe h,s vail nisht ontoisht ober hofenung di
is love Hashem's because not disappoints however hope the

אויסגעגאסן אין אונדזערע הערצער דורך דעם רוח הקודש ,
Hakoidesh ruach dem durch hertser undzere in oisgegasn
the Holy Spirit the through hearts our in poured out

וועלכער איז אונדז געגעבן געווארן. ו ווייל ווען מיר זענען
zenen mir ven vail gevoren gegeben undz iz velcher
are we when because been given to us is which

נאך געווען שוואך, איז דער משיח , אין דער געהעריקער צייט,
tsait geheriker der in Moshiach der iz shvach geven noch
time appropriate the in Moshiach the did weak were still

געשטארבן פאר די רשעים .
reshoiem di far geshtorben
ung-dly the for die

ז ווארום זעלטן וועט זיך עמיצער אונטערנעמען צו שטארבן פאר
far shtarben tsu unternemen emitser zich vet zeltn vorem
for die to undertake someone self will seldom because

א צדיק ; דאך פאר א גוטן מענטשן וועט אפשר ווער
ver efshar vet mentshn gutn a far doch tsadik a
someone perhaps will man good a for yet righteous person a

האבן דעם מוט צו שטארבן.
shtarben tsu mut dem hoben
die to courage the have

ח אבער ה׳ באווייזט זיין ליבע צו אונדז, אז משיח איז פאר
far iz Moshiach az undz tsu libe zain bavaizt Hashem ober
for did Moshiach that us to love His reveals Hashem but

אונדז געשטארבן, ווען מיר זענען נאך געווען חוטאים.
chatoem geven noch zenen mir ven geshtorben undz
sinners were yet are we when die us

ט אויף וויפל זשע מער, זייענדיק איצט גערעכטפערטיקט דורך
durch gerechtfertikt itst zeiendik mer zhe vifl oif
by justified now being more then how on

זיין בלוט (כפרה), וועלן מיר געראטעוועט ווערן דורך אים
im durch veren geratevet mir velen chfrh blut zain
Him through to be saved we will atonement blood His

פונם צארן.
tsoren funem
wrath from the

then shall we be delivered through him from the eschatological Charon Af Hashem *(burning anger of G-d)*!

10 For if when we were [G-d's] oyevim *(enemies)*, we were reconciled to Hashem through the histalkus *(passing)*, the mavet *(death)* of the Zun fun der Oybershter, how much more, having been reconciled and no longer oyevim, shall we be delivered by his Chayyim!

11 Not only so, but we also glory in Hashem though Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu, through whom we have now received the ritztzuy *(reconciliation, cessation of enmity, hostility between a wrathful holy G-d and sinful men)*.

12 Therefore, just as through one Adam *(one man, humanity, Adam)*, Chet *(Sin)* entered into the Olam Hazeh and, through Chet *(Sin)*, entered Mavet *(Death)*, and so Mavet passed through to kol Bnei Adam *(all Mankind, all the sons of Adam)*, because all sinned.

י ווארום אויב מיר, זייענדיק שונאים, זענען שלום-מאכן געווארן
gevoren sholem-machen zenen sonem zeiendik mir oib vorem
become reconciled did enemies being we if because

מיט ה׳ דורכן טויט פון זיין זון , אויף וויפל מער, זייענדיק
zeiendik mer vifl oif zun zain fun toit durchn Hashem mit
being more how on Son His of death through Hashem with

שוין פאראיינבארט, וועלן מיר געראטעוועט ווערן דורך זיין
zain durch veren geratevet mir velen fareinbart shoin
His by to be saved we will reconciled already

לעבן;
leben
life

יא נישט נאר דאס, נאר מיר זענען זיך משמח אין ה׳
Hashem in mesameyech zich zenen mir nor dos nor nisht
Hashem in joyful ourselves are we but that only not

דורך אונדזער האר יהושע / ישוע* המשיח , דורך
durch HaMoshiach Yeshua Yehoshua har undzer durch*
through the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our through

וועמען מיר האבן איצט באקומען די שלום-מאכן . יב דערפאר,
derfar sholem-machen di bakumen itst hoben mir vemen
therefore reconciled the received now have we whom

אזויווי דורך איין מענטשן איז די זינד געקומען אין דער וועלט
velt der in gekumen zind di iz mentshn ein durch azoivi
world the into come sin the did man one by since

אריין, און דורך דער (איינגעבוירן חטא קדמון) זינד דער טויט,
toit der zind kdmun chta aeingeboirn der durch un arain
death the sin kadmon chet transmittable as the by and into

און אזוי איז דער טויט אדורכגעדרונגען צו אלע מענטשן,
mentshn ale tsu adurchgedrungen toit der iz azoi un
men all to penetrate death the is in this way and

ווייל אלע האבן געזינדיקט;
gezindikt hoben ale vail
sinned have all because

13 For before [the epoch of] the Torah *(Law)*, Chet *(Sin, Chet Kadmon, original sin)* was in HaOlam *(HaZeh, the world)*. But Chet *(Sin)* is not accounted, recorded in the absence of Gezetz.

14 Nevertheless, Mavet *(Death)* reigned supreme from *(the epoch of)* Adam until *(the epoch of)* Moshe Rabbeinu, even over those who did not sin in the very same manner of Adam's averah *(transgression, disobedience, commandment rebelled against and recorded for death penalty)* — that is, Adam who is a tipus *(pattern, prophetic type)*, a demut he'atid *(a future figure)* of Hu HaBah *("He who comes," Moshiach the Coming One, the Coming Go'el Redeemer)*.

15 But the averah *(transgression)* was not like the effect of unmerited chesed *(grace)*. For if by the averah of the one, the rabbim *(many)* died, how much more the unmerited Chen v'Chesed Hashem *(grace of G-d)* and the matnat hachesed *(free gift of grace)* of the Adam HaEchad

יג ווארום ביז דער תורה איז די זינד שוין געווען אין דער
der in geven shoin zind di iz toire der biz vorem
the in was already sin the was Torah the until because

וועלט, אבער עבירה ווערט נישט פאררעכנט, ווען עס איז
iz es ven farrechnt nisht vert aveire ober velt
is it when reckoned not is transgression however world

נישטא קיין געזעץ.
gezets kein nishto
law any there is not

יד דאך האט דער טויט געקעניגט פון אדמען ביז משהן אויך
oich Moshen biz admen fun gekenigt toit der hot doch
also Moses until Adam from reign death the did yet

אויף די, וואס האבן נישט געזינדיקט ענלעך צו דער עבירה פון
fun aveire der tsu enlech gezindikt nisht hoben vos di oif
of trespass the to similar sinned not had who the over

אדם, וועלכער איז א פארבילד פון אים, וואס האט געזאלט קומען.
kumen gezolt hot vos im fun farebeld a iz velcher Adam
to come about to was who Him of pattern a is who Adam

טו אבער נישט ווי די עבירה, אזוי איז די מתנה.
matanà di iz azoi aveire di vi nisht ober
grace bestowed the is so transgression the as not however

ווארום, אויב דורך דער עבירה פון דעם איינעם זענען די
di zenen einem dem fun aveire der durch oib vorem
the did one the of transgression the by if because

פילע געשטארבן, וויפל מער זענען ה׳ס חסד און
un chesed h,s zenen mer vifl geshtorben file
and grace Hashem's are more how much die many

די מתנה דורך דעם איינעם מענטשן, יהושע / ישוע*
Yeshua Yehoshua mentshn einem dem durch matanà di*
Yeshua Yehoshua man one the through gift the

המשיח, איבערגעפלאסן צו די פילע!
file di tsu ibergeflasn HaMoshiach
many the to overflows the Moshiach

(one Man) Rebbe Melech HaMoshiach Yehoshua have overflowed LARABBIM *(to the many).*

16 And the mattanah *(free gift)* is not like the effect of that one Adam's averah. For the mishpat *(judgment)* is from one averah *(transgression)* to the gezar din *(verdict)* of ashem *(guilty)*, to harsha'ah *(condemnation as guilty)*; but the effect of the unmerited Chen v'Chesed Hashem is from averot rabbot *(many transgressions)* to zikkuy *(acquittal)*, to that of being YITZDAK IM HASHEM *("justified with G-d," i.e., acquittal, justification with Hashem of the Many).*

17 For if by the averah *(transgression)* of the one, Mavet *(Death)* reigned supreme through the one Adam, how much more those, who receive the abundance of unmerited Chen v'Chesed Hashem *(grace)* and of the Matnat HaTzedakah *(the gift of righteousness)*, shall reign in life through the one Adam, Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

טז און נישט אזוי ווי דורך דעם איינעם, וואס האט געזינדיקט,
gezindikt hot vos einem dem durch vi azoi nisht un
sin did who one that through as in this way not and

איז די מתנה; ווארום דאס משפט איז געקומען דורך איינעם
einem durch gekumen iz mishpot dos vorem matanà di iz
one through come did judgment the because gift the is

צו פאראורטיילונג, אבער די מתנה איז צו גערעכטפערטיקונג
gerechtfertikung tsu iz matanà di ober farurteilung tsu
justification to is gift the however condemnation to

פון א סך זינד.
zind sach a fun
sins many a of

יז ווייל אויב דורך דער עבירה פון דעם איינעם, האט
hot einem dem fun aveire der durch oib vail
did one the of transgression the by if because

דער טויט געהערשט דורך דעם דאזיקן איינעם, וויפל
vifl einem dozikn dem durch gehersht toit der
how much one very that by reign supreme death the

מער וועלן די, וואס זענען מקבל די שפע פון חסד
chesed fun shafà di mekabl zenen vos di velen mer
grace of abundance the received are who the will more

און דער מתנה פון גערעכטיקייט, הערשן אין לעבן דורך
durch leben in hershn gerechtikeit fun matanà der un
by life in will reign righteousness of gift the and

דעם איינעם— יהושע / ישוע* המשיח. יח דעריבער, אזויווי
azoivi deriber HaMoshiach Yeshua Yehoshua einem dem*
since therefore the Moshiach Yeshua Yehoshua One the

דורך איין עבירה איז געקומען די פאראורטיילונג אויף אלע
ale oif farurteilung di gekumen iz aveire ein durch
all on condemnation the come is transgression one by

[18] So, then, as through one Averah *(transgression)* [of Adam] to kol Bnei Adam to harsha'ah *(condemnation as guilty)*, so also through one Mitzvah *(righteous or worthy deed)* [of Moshiach] to kol Bnei Adam to justification unto Chayei [Olam].

מענטשן, אזוי אויך דורך איין טאט פון צדקות , איז
iz tsadeikes fun tat ein durch oich azoi mentshn
did righteousness of deed one by also in this way men

געקומען די גערעכטפערטיקונג פון לעבן צו אלע מענטשן.
mentshn ale tsu leben fun gerechtfertikung di gekumen
men all to life of justification the come

[19] For as through the disobedience of the one Adam, the many were made chote'im *(sinners)*, so also through the mishma'at *(obedience)* of the one Adam, the many will be made tzaddikim *(righteous ones)*.

יט ווארום אזויוי דורך דערווידערשפעניקייט פון דעם איינעם
einem dem fun vidershfenikeit der durch azoivi vorem
one that of disobedience the by as because

מענטשן זענען א סך געמאכט געווארן פאר חוטאים,
chatoem far gevoren gemacht sach a zenen mentshn
sinners as become made many a were man

אזוי אויך דורך דער געהארכזאמקייט פון דעם איינעם
einem dem fun gehorchzamkeit der durch oich azoi
One that of obedience the by also in this way

(יהושע / ישוע*) וועלן א סך געמאכט ווערן פאר צדיקים .
tsadikim far veren gemacht sach a velen Yeshua Yehoshua*
righteous as to be made many a will Yeshua Yehoshua

[20] The [epoch of the] Gezetz came to increase the averah *(transgression)*; but where Chet *(Sin, Chet Kadmon)* increased, unmerited Chen v'Chesed Hashem overflowed in abundance,

כ די תורה אבער איז אריינגעקומען, כדי די עבירות זאלן
zoln aveires di k'de araingekumen iz ober toire di
may transgressions the so that enter did however Torah the

זיך פארמערן; און וואו די זינד האט זיך פארמערט, איז
iz farmert zich hot zind di vu un farmeren zich
is increase itself did sin the where and increase themselves

דער חסד נאך מער איבערגעפלאסן,
ibergeflasn mer noch chesed der
overflow more even grace the

[21] In order that as Chet *(Sin)* reigned in Mavet *(Death)*, so also Chesed might reign through Tzedek Olamim to Chayyei Olam through Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

כא כדי , ווי די זינד האט געהערשט אינם טויט, אזוי זאל דער
der zol azoi toit inem gehersht hot zind di vi k'de
the shall so death in the reign supreme did sin the as so that

חסד הערשן דורך צדקות צום אייביקן לעבן דורך
durch leben eibikn tsum tsadeikes durch hershn chesed
through life eternal unto righteousness through reign grace

יהושען / ישוען* דעם משיח אונדזער האר.
har undzer Moshiach dem Yeshuan Yehoshuan*
L-rd our Moshiach the Yeshua Yehoshua

6 What then shall we say? Are we to persist in Chet *(sin)* in order that the unmerited Chen v'Chesed Hashem might increase?

2 Chas v'shalom! Vi-bahlt *(since)* we have died to Chet, how can we still live in it?

3 Or do you lack da'as that all we who were given a mikveh mayim tevilah into Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua were given a tevilah into Moshiach's histalkus, into his mavet *(death)*?

4 So then we were co-buried, buried together with KIVRO *(Moshiach's kever)* through a tevilah into mavet, in order that, just as Rebbe Melech HaMoshiach was given the Techiyah *(Resurrection)* from HaMesim *(the Dead ones)* through the Kavod HaAv, so we also should have a halakhah *(walk)* [lifnei Hashem] in hitkhadshut *(renewal, regeneration)*, in Chayyim Chadashim *(New Life)*.

5 For if we have become grown together with

ו וואס זשע זאלן מיר זאגן ? זאלן מיר בלייבן אין דער זינד,
zind der in blaiben mir zoln zogen mir zoln zhe vos
sin the in continue we shall say we shall then what

כדי דער חסד זאל זיך פארמערן?
farmeren zich zol chesed der k'de
increase itself shall grace the so that

ב חס ושלום ! וויאזוי וועלן מיר, וואס זענען געשטארבן צו דער
der tsu geshtorben zenen vos mir velen vi azoi usholem chs
the to die did who we will how and peace mercy

זינד, נאך לעבן אין איר?
ir in leben noch zind
it in live still sin

ג אדער ווייסט איר נישט, אז מיר אלע, וואס זענען געטובלט
getoivelt zenen vos ale mir az nisht ir veist oder
mikveh immersed are who all we that not you know or

געווארן אין דער מקווה צום משיח יהושע / ישוע* , זענען
zenen Yeshua Yehoshua Moshiach tsum mkvh der in gevoren*
are Yeshua Yehoshua Moshiach unto mikveh the in become

געטובלט געווארן אין דער מקווה צו זיין טויט?
toit zain tsu mkvh der in gevoren getoivelt
death His to mikveh the in become mikveh immersed

ד מיר זענען דעריבער נקבר געווארן מיט אים דורך דער מקווה
mkvh der durch im mit gevoren nikbar deriber zenen mir
mikveh the by Him with become buried therefore are we

צום טויט, כדי , ווי משיח איז אויפגעוועקט געווארן פון די
di fun gevoren oifgevekt iz Moshiach vi k'de toit tsum
the from become roused is Moshiach as so that death unto

טויטע דורך דעם כבוד פונם פאטער, אזוי זאלן אויך מיר גיין
gein mir oich zoln azoi foter funem koved dem durch toite
go we also should so Father of the glory the by dead

באנייטע אין לעבן. ה ווארום אויב מיר זענען צוזאמען געפלאנצט
geflantst tsuzamen zenen mir oib vorem leben in baneite
planted together are we if because life in renewed

געווארן אין דער ענלעכהייט פון זיין טויט, וועלן מיר אויך זיין אין
in zain oich mir velen toit zain fun enlechheit der in gevoren
in be also we will death His of likeness the in become

דער ענלעכקייט פון זיין תחית המתים ,
hameisem tchiyes zain fun enlechkeit der
the dead ones resurrection of His of likeness the

the very likeness of his histalkus, his mavet *(death)*, we shall certainly also be grown together with the very likeness of his Techiyah from HaMesim *(Resurrection)*.

6 Having da'as of this, that, with Moshiach, our old humanity *(in Adam)* has been put to death on Moshiach's Etz *(Tree, [the Etz HaKelelat Hashem], the Tree of the Curse of G-d)* in order that the etsem HaAdam HaChet *(the essence of the sinful human condition)* might be done away with, so that we might no longer serve Chet *(sin)*.

ו וויסנדיק דאס דאזיקע, אז אונדזער אלטער מענטש איז צוזאמען
tsuzamen iz mentsh alter undzer az dozike dos visendik
together is man old our that these the knowing

מיט אים אויפגעהאנגען אויף דער בוים געווארן, כדי דער גוף
guf der k'de gevoren boim der oif oifhangen im mit
body the so that become tree the on hung up Him with

פון זינד זאל פארניכטעט ווערן און מיר זאלן מער נישט זיין
zain nisht mer zoln mir un veren farnichtet zol zind fun
be not more should we and to be destroyed should sin of

פארשקלאפט צו דער זינד;
zind der tsu farshklaft
sin the to enslaved

7 For he who has died is declared niftar *(freed, deceased)* from Chet.

ז ווארום דער ניפטר איז גערעכטפערטיקט פון דער זינד.
zind der fun gerechtfertikt iz niftr der vorem
sin the from justified is nifter the because

8 But if we have died with Moshiach, we believe that we shall also live with him,

ח אבער אויב מיר זענען געשטארבן מיט משיחן , גלויבן מיר,
mir gloiben Moshiachn mit geshtorben zenen mir oib ober
we believe Moshiach with die did we if however

אז מיר וועלן אויך לעבן מיט אים;
im mit leben oich velen mir az
Him with live also will we that

9 Having da'as that Moshiach, having been given the Techiyah *(Resurrection)* from the Mesim *(Dead ones)*, no longer dies, Mavet *(death)* and Histalkus no longer exercise control over him.

ט וויסנדיק, אז משיח , זייענדיק אויפגעשטאנען פון די טויטע,
toite di fun oifgeshtanen zeiendik Moshiach az visendik
dead the from stand up again being Moshiach that knowing

שטארבט מער נישט; דער טויט האט נישט מער קיין שליטה
shlith kein mer nisht hot toit der nisht mer shtarbt
authority any longer no has death the not more dies

איבער אים.
im iber
Him over

10 For the Mavet Moshiach died, he died to Chet *(sin)* once and for all; but the Chayyim Moshiach lives, he lives to Hashem.

11 So also you must reckon yourselves mesim *(dead ones)* to Chet *(Sin)* but Chayyim l'Hashem b'Moshiach Yehoshua *(alive to G-d in Messiah Yehoshua)*.

12 Therefore, do not let Chet *(Sin)* reign in your mortal body to obey its ta'avot,

13 And do not give Chet *(sin)* control of your natural capacities as neshek *(weapons)* of peysha *(unrighteousness, transgression)*, but present yourselves to Hashem as ones alive from the Mesim and present to Hashem your natural capacities as neshek *(weapons)* of Tzedek Olamim.

14 For Chet *(sin)* shall not exercise bailus *(sovereignty, ownership, dominion)* over you; for you are not under Gezetz but under Chesed *(Grace)*.

15 What then? Should we commit averah, because we

י׳ ווארום שטארבנדיק, איז ער געשטארבן צו דער זינד איינמאל פאר
far einmal zind der tsu geshtorben er iz shtarbendik vorem
for once sin the to die He did dying because

אלעמאל, אבער לעבנדיק, לעבט ער צו ה׳ .
Hashem tsu er lebt lebndik ober alemol
Hashem to He lives living but always

יא אזוי זאלט איר זיך אויך באטראכטן ווי טויט צו דער
der tsu toit vi batrachten oich zich ir zolt azoi
the to dead as consider also yourselves you shall in this way

זינד, אבער לעבעדיק צו ה׳ אינם משיח יהושע / ישוע*
Yeshua Yehoshua Moshiach inem Hashem tsu lebedik ober zind*
Yeshua Yehoshua Moshiach in the Hashem to alive but sin

אונדזער האר. יב זאל זשע די זינד נישט קעניגן אין אייער
eier in kenign nisht zind di zhe zol har undzer
your in reign not sin the therefore let L-rd our

שטערבלעכן קערפער צו געהארכן זיינע תאוות;
taives zaine gehorchn tsu kerper shterblechn
lusts its obey to body mortal

יג אויך זאלט איר נישט איבערגעבן אייערע אברים ווי כלי זין
zin keili vi eivrem eiere ibergeben nisht ir zolt oich
sons weapon as body parts your give over not you shall also

פון רשעות צו זינד, נאר גיט אייך איבער צו ה׳ , ווי
vi Hashem tsu iber aich git nor zind tsu rishut fun
as Hashem to over you give but sin to unrighteousness of

לעבעדיק פון די טויטע און אייערע אברים ווי כלי זין פון
fun zin keili vi eivrem eiere un toite di fun lebedik
of sons weapon as body parts your and dead the from alive

צדקות צו ה׳ .
Hashem tsu tsadeikes
Hashem to righteousness

יד ווייל די זינד וועט נישט קעניגן איבער אייך, ווארום איר זענט
zent ir vorem aich iber kenign nisht vet zind di vail
are you because you over reign not will sin the for

נישט אונטער דער (מחמיר חומרא) געזעץ, נאר אונטער דעם
dem unter nor gezets chumra machmir der unter nisht
the under but law legalism stickler the under not

חסד . טו דעריבער וואס? זאלן מיר זינדיקן, ווייל מיר
mir vail zindikn mir zoln vos deriber chesed
we because sin we should what therefore unmerited favor

זענען נישט אונטער דער (מחמיר חומרא) געזעץ נאר אונטער דעם
dem unter nor gezets chumra machmir der unter nisht zenen
the under but law legalism stickler the under not are

חסד ? חס ושלום !
usholem chs chesed
and peace mercy unmerited favor

are not under Gezetz *(Law)* but under Chesed *(Grace)*? Chas v'shalom!

16 Do you not know that when you give control of yourselves as someone's avadim *(slaves)* to obey him, you are the avadim *(slaves)* of the one you obey, whether of Chet *(Sin)* resulting in mavet *(death)*, or of Lishmo'a b'kol Hashem *(Listening to the voice of Hashem, mishma'at, obedience)* resulting in Tzedek Olamim?

17 But Baruch Hashem *(Blessed be G-d)* that you used to be avadim *(slaves)* of Chet, but you gave your mishma'at shebalev *(obedience from the heart)* to the pattern of Torah *(the pnimiyus Torah of Moshiach)* to which you were handed over.

18 Having been set free from Chet *(sin)*, you became an eved of the Tzidkat Hashem *(the righteousness of G-d)*.

19 I speak in human terms on account of the weakness of your frail fallen humanity. For just as you handed over your natural capacities as avadim *(slaves)* to

טז צי ווייסט איר דען נישט, אז וועמען איר גיט זיך איבער
iber zich git ir vemen az nisht den ir veist tsi
over yourselves give you whomever that not then you know

ווי קנעכט צו געהארכן, זענט איר קנעכט (פון דעם), וועמען איר
ir vemen dem fun knecht ir zent gehorchn tsu knecht vi
you whom them of slave you are obey to slave as

געהארכט: אדער פון זינד צום טויט, אדער פון געהארכזאמקייט
gehorchzamkeit fun oder toit tsum zind fun oder gehorcht
obedience of or death to the sin of whether obey

צו צדקות ?
tsadeikes tsu
righteousness to

יז אבער געלויבט זיי ה׳ , אז איר וואס זענט געווען קנעכט
knecht geven zent vos ir az Hashem zei geloibt ober
slaves were are who you that Hashem be praise but

פון דער זינד, זענט געווארן געהארכזאם פונם הארצן צו דעם
dem tsu hartsn funem gehorchzam gevoren zent zind der fun
the to heart from the obedient become did sin the of

פארבילד פון דער לערנונג, וואס איז אייך איבערגעגעבן געווארן;
gevoren ibergegeben aich iz vos lernung der fun farebeld
were handed over you is to which teaching the of pattern

יח און זייענדיק באפרייט פון דער זינד, זענט איר משועבד
meshubed ir zent zind der fun bafreit zeiendik un
in the service of you did sin the from freed being and

געווארן צו צדקות .
tsadeikes tsu gevoren
righteousness to become

יט איך רעד מענטשלעך צוליב דער שוואכקייט פון אייער
eier fun shvachkeit der tsulib mentshlech red ich
your of weakness the on account of in a human way speak I

פלייש; ווארום ווי איר האט איבערגעגעבן אייערע אברים ווי
vi eivrem eiere ibergegeben hot ir vi vorem fleish
as body parts your turned over have you as because flesh

קנעכט צו טומאה און הפקר ביז הפקר , אזוי אויך איצט
itst oich azoi hfkr biz hfkr un tume tsu knecht
now also so lawlessness unto lawlessness and impurity to slaves

tum'a *(uncleanness)* and to lawlessness which results in lawlessness, so now hand over your natural capacities as servants of Tzidkat Hashem which results in kedushah *(holiness)*.

זאלט איר איבערגעבן אייערע אברים ווי קנעכט צו צדקות
zolt ir ibergeben eiere eivrem vi knecht tsu tsadeikes
you shall turn over your body parts as servants to righteousness

ביז קדושה. כ ווארום ווען איר זענט געווען קנעכט פון זינד זענט
biz kedushe vorem ven ir zent geven knecht fun zind zent
unto holiness because when you are was slaves of sin are

איר געווען פריי פון צדקות .
ir geven frei fun tsadeikes
you were free from righteousness

[20] For when you were avadim *(slaves)* of Chet, you were free in relation to Tzedek Olamim.

[21] What p'ri for Hashem did you produce then? Things for which you now have bushah *(shame)*, for the end result of those things is mavet *(death)*.

כא וואס פאר א פרוכט האט איר דען דעמאלט געהאט? זאכן , מיט
vos far a frucht hot ir den demolt gehat zachn mit
what for a fruit did you then then have things with

וועלכע איר שעמט זיך איצט; ווייל דער סוף זייערער איז
velche ir shemt zich itst vail der sof zeierer iz
which you [are] ashamed self now because the end their is

דער טויט.
der toit
the death

[22] But now, having been set free from Chet *(sin)* and having been made an eved Hashem *(a servant of G-d)*, you have your p'ri for Hashem, resulting in kedushah, and the end is Chayyei Olam *(Eternal Life)*.

כב אבער איצט, זייענדיק באפרייט פון דער זינד און זענט געווארן
ober itst zeiendik bafreit fun der zind un zent gevoren
but now being set free from the sin and are become

קנעכט צו ה׳ , האט איר אייער פרוכט צו קדושה און
knecht tsu Hashem hot ir eier frucht tsu kedushe un
bondservants to Hashem have you your fruit to holiness and

צום סוף דאס אייביקע לעבן.
tsum sof dos eibike leben
to the end the eternal life

[23] For the loin *(wages)* that Chet *(Sin)* pays out of its own payroll is mavet *(death)*; however, the gracious matnat hachesed Hashem *(the gift of the grace of G-d)* is Chayyei Olam b'Moshiach Yehoshua Adoneinu.

כג ווארום דער שכר פון זינד איז דער טויט, אבער דאס אייביקע
vorem der sachar fun zind iz der toit ober dos eibike
because the reward of sin is the death but the eternal

לעבן איז ה׳ס מתנה אינם משיח יהושע / ישוע*
*leben iz h,s matanâ inem Moshiach Yehoshua Yeshua**
life is Hashem's gift in the Moshiach Yehoshua Yeshua

אונדזער האר.
undzer har
our L-rd

7 Do you not have da'as, Achim b'Moshiach, for I speak to those who know the Torah, that the Torah exercises marut *(authority, rule)* over a man so long as he lives?

2 For the agunah *(woman whose husband's whereabouts are unknown)* is bound by the gezetz to her husband while he lives; but in the case that her husband's death can be confirmed, she is no longer an agunah and is released from the gezetz of her husband.
3 Accordingly she will be named no'ehfet *(adulteress)* if, while her husband lives, she becomes another man's. But if her ba'al *(husband)* dies, she is free from the gezetz, so that she is no no'ehfet *(adulteress)* if she becomes another man's.
4 So then, Achim b'Moshiach, you also were put to death in relation to the Gezetz through the basar of Moshiach, in order that you might become another's, bound to Moshiach who was given

ז אדער צי ווייסט איר נישט, ברידער—ווארום איך רעד צו
tsu red ich vorem brider nisht ir veist tsi oder
to speak I because brothers not you know or
די , וואס קענען די תורה— אז די תורה הערשט איבער דעם
dem iber hersht toire di az toire di kenen vos di
the over rules Torah the that Torah the know who those
מענטשן כל זמן ער לעבט?
lebt er zmn kol mentshn
lives he as long as all man

ב ווארום די פארהייראטע פרוי איז מן התורה געבונדן
gebunden hturh mn iz froi farheirate di vorem
bound HaTorah by is woman married the because
צום מאן ביים לעבן; ווען אבער דער מאן שטארבט, איז זי
zi iz shtarbt man der ober ven leben baim man tsum
she is dies man the however when life for man to the
פטור פונם געזעץ פון מאן .
man fun gezets funem ftur
husband of law from the be free of obligation

ג דעריבער, ווען ביים מאנס לעבן זי וועט זיך איבערגעבן צו
tsu ibergeben zich vet zi leben mans baim ven deriber
to give over herself will she alive man's at the while therefore
אן אנדערן מאן, וועט זי גערופן ווערן נואפת ; אבער אויב דער
der oib ober noieft veren gerufen zi vet man andern an
the if however adulteress to be called she will man other an
מאן שטארבט, איז זי פריי פון דעם געזעץ, און נישט קיין
kein nisht un gezets dem fun frei zi iz shtarbt man
any not and law the from free she is dies husband
נואפת , ווען זי ווערט (דאס ווייב) פון אן אנדערן מאן .
man andern an fun vibe dos vert zi ven noieft
husband other an of wife the becomes she when adulteress
ד אזוי אויך, ברידער מיינע , זענט איר טויט געמאכט געווארן צו
tsu gevoren gemacht toit ir zent maine brider oich azoi
to become made dead you have of mine brothers also so
דער געזעץ דורך דעם גוף פונם משיח , אז איר זאלט
zolt ir az Moshiach funem guf dem durch gezets der
shall you that Moshiach of the body the through law the

Techiyah *(Resurrection)* from the Mesim, so that we might bear p'ri for Hashem.

5 For when we were in the basar *(in the fallen condition of the old humanity)*, through the Gezetz, the ta'avat besarim, the sinful passions were working in our natural capacities, so as to bear p'ri for mavet *(death)*.

6 But now we have become niftar *(freed, deceased)* from the dominating ownership of the Gezetz, having died to that by which we were confined, so that we might serve in the Ruach Hakodesh of hitkhadshut and newness and not in the yoshen *(oldness)* of chumra *(stringency, strict adherence to the letter of the law)*.

7 What then shall we say? That the Gezetz is considered as chet *(sin)*? Chas v'shalom! Nevertheless, I would not have experienced chet *(sin)* except through the Gezetz; for I would not have known chamdanut *(covetousness, greediness)* if the Torah had not said, LO TACHMOD *(Thou shalt not covet)*.

געהערן צו אן אנדערן, צו דעם אויפגעשטאנענעם פון די
gehern tsu an andern tsu dem oifgeshtanenem fun di
belong to to an other to the one raised from the

טויטע, כדי מיר זאלן ברענגען פירות צו ה׳ .
toite k'de mir zoln brengen peires tsu Hashem
dead so that we should bear fruit to Hashem

ה ווארום ווען מיר זענען געווען אינם פלייש, האבן די זינדיקע
vorem ven mir zenen geven inem fleish hoben di zindike
because when we are was in the flesh did the sinful

תאוות, וואס זענען דורך דער תורה, געווירקט אין אונדזערע
taives vos zenen durch der toire gevirkt in undzere
lusts which are through the Torah activated in our

אברים צו ברענגען פירות צו דעם טויט.
eivrem tsu brengen peires tsu dem toit
body parts to bring fruit to the death

ו איצט אבער זענען מיר פטור פון דער געזעץ,
itst ober zenen mir ftur fun der gezets
now however are we be free of obligation from the law

זייענדיק געשטארבן וואס שייך דעם, צו וועלכן מיר זענען
zeiendik geshtorben vos shayech dem tsu velchen mir zenen
being died who concerning that to which we are

געווען געבונדן , כדי מיר זאלן דינען אין דער באנייאונג
geven gebunden k'de mir zoln dinen in der baneiung
was bound so that we should serve in the newness

פונם גייסט, און נישט לויט דער אלטקייט פונם
funem gaist un nisht loit der altkeit funem
of the Spirit and not according to the oldness of the

אות . ז וואס וועלן מיר דעריבער זאגן ? אז
os vos velen mir deriber zogen az
(machmir meritorious strict who will we therefore say that

די געזעץ איז זינד? חס ושלום ! נאר ווען נישט דורך דער
di gezets iz zind chs usholem nor ven nisht durch der
the law is sin mercy and peace but when not through the

געזעץ, וואלט איך נישט געוואוסט פון דער זינד; ווייל , וואלט די
gezets volt ich nisht gevust fun der zind vail volt di
law would I not know of the sin because would the

געזעץ נישט געזאגט: דו זאלסט נישט גלוסטן (שמות כ, יז.),
gezets nisht gezogt du zolst nisht glusten Shemot ch yz
law not say you you shall not desire Exodus 20 17

וואלט איך פון גלוסטיקייט תאווה נישט געוואוסט;
volt ich fun glustikeit tavh nisht gevust
would I of coveteous lust not know even

8 But Chet *(Sin)*, seizing its opportunity through the mitzvoh *(commandment)*, stirred up all manner of chamdanut *(covetousness)* in me. For in the absence of the Gezetz, Chet *(Sin)* is dead.

ח און די זינד, געפינענדיק א סיבה דורך דעם געבאט , האט
hot gebot dem durch sibh a gefinendik zind di un
has commandment the through cause a finding sin the and

אויפגעוועקט אין מיר יעדע תאווה; ווארום אָן א געזעץ איז די
di iz gezets a on vorem tavh yede mir in oifgevekt
the is law a without because lust every me in roused

זינד טויט.
toit zind
dead sin

9 And in the absence of the Gezetz I was once alive. But when the mitzvoh *(commandment)* came, Chet *(Sin)* became alive,

ט און אמאל האב איך געלעבט אָן א געזעץ; איז געקומען דאס
dos gekumen iz gezets a on gelebt ich hob amol un
the come is law a without lived I have once and

געבאט , האט די זינד אויפגעלעבט, און איך בין געשטארבן;
geshtorben bin ich un oifgelebt zind di hot gebot
die did I and revive sin the did command

10 and I died. The mitzvoh *(commandment)* intended as the Derech L'Chayyim *(Way to Life)* proved for me a means to mavet *(death)*.

י און עס האט זיך ארויסגעוויזן, אז דאס געבאט , וואס האט
hot vos gebot dos az aroisgevizn zich hot es un
was which commandment this that turned out self has it and

געזאלט זיין צום לעבן (ויקרא יח , ה), איז מיר געווארן
gevoren mir iz h yod chet Vayikra leben tsum zain gezolt
become for me did 5 18 Leviticus life to the be supposed

צום טויט;
toit tsum
death to the

11 For Chet *(Sin)*, seizing its opportunity through the mitzvoh *(commandment)*, deceived me and, through the mitzvoh *(commandment)*, killed me.

יא ווארום די זינד, געפינענדיק א סיבה אינם געבאט , האט
hot gebot inem sibh a gefinendik zind di vorem
did commandment in the cause a finding sin the because

מיך פארפירט און דאדורך מיך געטייט.
geteit mich dadurch un farfirt mich
killed me thus and mislead me

12 So that the Torah is kedoshah *(holy)* and the mitzvoh *(commandment)* is kedoshah and yasharah and tovah.

13 Did that which is good, then, become mavet *(death)*

יב אזוי ארום איז די תורה הייליק, און דאס געבאט איז
iz gebot dos un heilik toire di iz arum azoi
is commandment the and holy Torah the is around so

הייליק און גערעכט און גוט . יג צי איז דען דאס גוטע געווארן פאר
far gevoren gute dos den iz tsi gut un gerecht un heilik
for become good this then did good and right and holy

מיר דער טויט? חס ושלום ! נאר די זינד, כדי זי זאל
zol zi k'de zind di nor usholem chs toit der mir
shall it so that sin the but and peace mercy death the me

to me? Chas v'shalom! But Chet *(Sin)*, it was Chet, working mavet *(death)* in me through that which is tovah, in order that Chet might be shown as Chet *(Sin)*, and in order that Chet through the mitzvoh *(commandment)* might become chata'ah gedolah ad m'od *(utterly sinful)*.

דערשיינען אלס זינד, ווירקנדיק פאר מיר דעם טויט דורך דעם
dem durch toit dem mir far virkndik zind als dersheinen
the through death the me for working sin as appear

גוטן— כדי דורך דעם געבאט זאל זיך ארויסווייזן ווי
vi aroisveizen zich zol gebot dem durch k'de gutn
as show itself shall commandment the through so that good

זייער זינדיק זינד איז.
iz zind zindik zeier
is sin sinful very

14 For we have da'as that the Torah is Ruchanit *(Spiritual, of the Ruach Hakodesh)*; but I am of the basar *(fallen humanity)* sold under the power of *(slave master Chet Kadmon)* Chet.

יד ווארום מיר ווייסן, אז די תורה איז רוחניותדיק; אבער איך בין
bin ich ober ruchniutdik iz toire di az veisn mir vorem
am I however spiritual is Torah the that know we because

גשמיותדיק און פארקויפט אונטער דער זינד.
zind der unter farkoift un gshmiutdik
sin the under sold and earthy

15 For I do not have da'as what I do. For that which I commit is not what I want; no, it is what I hate that I do!

טו ווארום איך ווייס נישט וואס, איך טו; ווייל איך טו נישט דאס,
dos nisht ah ich vail ah ich vos nisht veis ich vorem
that not do I because do I what not know I because

וואס איך וויל, נאר וואס איך האס, דאס טו איך.
ich ah dos has ich vos nor vil ich vos
I do this hate I what but want I which

16 But if that which I do is what I do not want, I agree with the Torah that the Gezetz is good.

טז און אויב איך טו דאס, וואס איך וויל נישט, בין איך מודה, אז
az moide ich bin nisht vil ich vos dos ah ich oib un
that admit I am not want I which this do I if and

די תורה איז גוט .
gut iz toire di
good is Torah the

17 But now it is no longer I doing this, but [the power of] Chet *(Sin)* which dwells within me.

יז און איצט בין איך עס מער נישט, וואס טוט דאס, נאר די
di nor dos tut vos nisht mer es ich bin itst un
the but that does the one who not more it I am now and

זינד , וואס וואוינט אין מיר.
mir in voint vos zind
me in dwells which sin Ps 51:5(7)

18 For I have da'as that there dwells in me, that is, in my basar *(my fallen humanity enslaved to Chet Kadmon)* no good thing; for the wish [to do what is right] lies ready at hand for me, but to accomplish the good is not.

יח ווארום איך ווייס, אז אין מיר, דאס הייסט אין מיין פלייש,
fleish main in heist dos mir in az veis ich vorem
flesh my in means that me in that know I because

וואוינט נישט קיין שום גוטס; ווייל ביי מיר איז פאראן דער
der faran iz mir bai vail guts shum kein nisht voint
the there is me with because good in no way any not dwells

רצון , אבער דאס ווירקן דאס גוטע—נישט.
nisht gute dos virkn dos ober ratson
not good the accomplish the however will

19 For I fail to do good as I wish, but HaRah *(The Evil)* which I do not wish is what I commit.

יט ווארום דאס גוטע, וואס איך וויל , טו איך נישט; נאר דאס
dos nor nisht ich ah vil ich vos gute dos vorem
the but not I do want I which good the because

שלעכטע, וואס איך וויל נישט, דאס טו איך יא.
yo ich ah dos nisht vil ich vos shlechte
yes I do this not want I which evil

20 But if what I do not wish is that which I do, it is no longer I doing it but [the power of] Chet *(Sin, Chet Kadmon, Original Sin)* which dwells within me.

21 I find then it be a Gezetz that for me who wishes to do HaTov *(The Good)*, that for me HaRah *(The Evil)* lies ready at hand.

כ אבער אויב איך טו דאס, וואס איך וויל נישט, ווירק איך
ich virk nisht vil ich vos dos ah ich oib ober
I operating not want I which that do I if however

עס נישט מער, נאר די זינד , וואס וואוינט אין מיר. כא אזוי
azoi mir in voint vos zind di nor mer nisht es
so me in dwells which sin Ps 51:5(7) the but more not it

ארום געפין איך דאס געזעץ, ווען איך וויל טאן דאס גוטע, אז
az gute dos ton vil ich ven gezets dos ich gefin arum
that good the to do want I when law this I find around

דאס שלעכטע איז ביי מיר.
mir bai iz shlechte dos
me with is evil the

22 For I rejoice, I have simcha Torah in the Torah of Hashem, so far as the adam hapenimi is concerned,

כב ווארום לויט מיין אינערלעכן מענטשן *פריי איך מיך
*mich ich *frei mentshn inerlechn main loit vorem*
me I rejoice man inner my according to because

מיט דער תורה פון ה׳ ;
Hashem fun toire der mit
Hashem of Torah the with

23 But I see another gezetz *(law)* in my natural capacities at milchamah *(war)* with the Torah of my mind and making me

כג איך זע אבער אין מיינע אברים אן אנדער געזעץ, וואס
vos gezets ander an eivrem maine in ober ze ich
which law other an body parts my in however see I

האלט מלחמה מיט דעם געזעץ פון מיין פארשטאנד, וואס
vos farshtand main fun gezets dem mit milchome halt
which mind my of law the with war is at

a prisoner to the Gezetz of Chet *(Sin)* which is [a power] in my natural capacities.

נעמט מיך געפאנגען צום געזעץ פון זינד, וואס איז אין מיינע
maine in iz vos zind fun gezets tsum gefangen mich nemt
my in is which sin of law to the in captivity me takes

אברים .
eivrem
body parts

[24] Wretched man am I! Who will deliver me from the body of this mavet *(death)*?

כד אָ, איך עלנטער מענטש! ווער וועט מיך באפרייען פונם גוף
guf funem bafraien mich vet ver mentsh elnter ich o
body from the release me will who man wretched I o

פון דעם דאזיקן טויט ?
toit dozikn dem fun
death this the of

[25] Hodu l'Hashem *(thanks be to G-d)* b'Moshiach Yehoshua Adoneinu. So then I myself with my mind serve the Torah of Hashem and with my basar I serve the Gezetz of Chet *(the Law of Sin)*.

כה געלויבט זיי ה׳ , דורך יהושען / ישוען* דעם משיח
Moshiach dem Yeshuan Yehoshuan durch Hashem zei geloibt*
Moshiach the Yeshua Yehoshua through Hashem be praise

אונדזער האר. אזוי ארום דין איך אליין מיטן פארשטאנד
farshtand miten alein ich din arum azoi har undzer
understanding with the myself I serve around so L-rd our

די תורה פון ה׳ , אבער מיטן גוף דעם געזעץ פון זינד.
zind fun gezets dem guf miten ober Hashem fun toire di
sin of law the body with the however Hashem of Torah the

8 Therefore, now there is no gezar din *(verdict)* of ashem *(guilty)*, no harsha'ah *(condemnation as guilty)* for those in Moshiach Yehoshua.

ח אזוי ארום איז נישטא מער קיין שום פארמשפטונג
farmishpetung shum kein mer nishto iz arum azoi
condemnation in no way any more there is not is around so

פאר די , וואס זענען אינם משיח יהושע / ישוע* .
Yeshua Yehoshua Moshiach inem zenen vos di far*
Yeshua Yehoshua Moshiach in the are who the for

[2] For the Torah of the Ruach HaKodesh that gives Chayyim in Moshiach Yehoshua has set me free from the “Gezetz” of Chet and Mavet.

ב ווייל די תורה פונם גייסט פון לעבן אין משיח
Moshiach in leben fun gaist funem toire di vail
Moshiach in life of Spirit of the Torah the because

יהושע / ישוע* האט דיך באפרייט פונם געזעץ פון זינד און
un zind fun gezets funem bafreit dich hot Yeshua Yehoshua*
and sin of law from the set free you did Yeshua Yehoshua

טויט .
toit
death

[3] For what the Gezetz was unable to do in that it was weak through the basar,

ג ווארום וואס די תורה האט נישט געקענט טאן, ווייל זי איז
iz zi vail ton gekent nisht hot toire di vos vorem
is she because do be able to not was Torah the what because

אפגעשוואכט געווארן דורכן פלייש, האט ה׳ שיקנדיק זיין
zain shikndik Hashem hot fleish durchn gevoren opgeshvacht
his sending Hashem did flesh through become weakened

G-d sent his own Zun fun der Oybershter in the very demut *(likeness)* of the basar of sinful humanity and as a chattat *(sin offering, sin atoning sacrifice)*, and both pronounced and effected a sentence of death on HaChet baBasar *(Sin in the Flesh, in the fallen old humanity)*,

אייגענעם זון אין דעם געשטאלט פון זינדיק פלייש און וועגן דער
der vegen un fleish zindik fun geshtalt dem in zun eigenem
the for and flesh sinful of likeness the in Son own

זינד, פאראורטיילט די זינד אינעם פלייש;
fleish inem zind di farurteilt zind
flesh in the sin the condemned sin

4 In order that the maleh chukat haTorah *(the full statute requirement of the Torah)* might be fulfilled in us whose halakhah is in the Derech [HaChayyim] *(the Way [of Life])* according to the Ruach Hakodesh and not in accordance with the basar.

ד כדי די צדקות פון דער תורה זאל דערפילט ווערן אין
in veren derfilt zol toire der fun tsadeikes di k'de
in to be fulfilled shall Torah the of righteousness the so that

אונדז, וואס לעבן נישט לויטן פלייש נאר לויטן גייסט.
gaist loitn nor fleish loitn nisht leben vos undz
Spirit according to but flesh according to not life who us

5 For those who exist in terms of the basar take the side of the basar, whereas those who exist in terms of the Ruach take the side of the Ruach Hakodesh.

ה ווארום די, וואס זענען לויטן פלייש, דענקען פון
fun denken fleish loitn zenen vos di vorem
of incline the mind flesh according to are who the because

פליישלעכע זאכן, אבער די, וואס זענען לויטן גייסט,
gaist loitn zenen vos di ober zachn fleishleche
Spirit according to are who the however things fleshly

גייסטלעכע זאכן.
zachn geistleche
things spiritual

6 For the way of thinking of the basar is mavet *(death)*, whereas the way of thinking of the Ruach Hakodesh is Chayyim and Shalom.

ו ווארום דאס טראכטן פון דעם פלייש איז דער טויט, אבער דאס
dos ober toit der iz fleish dem fun trachten dos vorem
the however death the is flesh the of mind this because

טראכטן פונם גייסט איז לעבן און שלום;
sholem un leben iz gaist funem trachten
peace and life is Spirit from the mind

[7] Because the way of thinking of the basar is hostility, eyvah *(enmity)* toward G-d, for it does not submit itself to the Gezetz of G-d; for it cannot.

ז ווייל דאס טראכטן פונם פלייש איז שנאה צו ה׳ ,
vail dos trachten funem fleish iz shnah tsu Hashem
because the mind of the flesh is enmity to Hashem

מחמת עס אונטערטעניקט זיך נישט צו ה׳ס תורה און עס
machmas es untertenikt zich nisht tsu h,s toire un es
because it submit itself not to Hashem's Torah and it

קען אויך טאקע נישט;
ken oich take nisht
can also actually not

[8] And those who are in the basar are not able to please Hashem.

ח און די , וואס זענען אינם פלייש, קענען נישט געפעלן ה׳ .
un di vos zenen inem fleish kenen nisht gefelen Hashem
and those who are in the flesh can not please Hashem

[9] However, you are not in the basar but in the Ruach Hakodesh, assuming that the Ruach Hakodesh of Hashem does indeed dwell in you — if anyone does not have the Ruach HaMoshiach, that person does not belong to Moshiach.

ט אבער איר זענט נישט אינם פלייש נאר אינם גייסט, אויב
ober ir zent nisht inem fleish nor inem gaist oib
however you are not in the flesh but in the Spirit if

ה׳ס גייסט וואוינט באמת אין אייך. און אויב עמיצער האט
h,s gaist voint be'emes in aich un oib emitser hot
Hashem's Spirit dwells in truth in you and if someone has

נישט משיחס גייסט, געהערט דער דאזיקער נישט צו אים.
nisht Moshiach's gaist gehert der doziker nisht tsu im
not Moshiach's Spirit belongs the this one not to Him

[10] And if Moshiach is in you, the body *(of the basar)* is dead because of sin but the Ruach is life for you because of Tzedek *(righteousness)*.

י אויב אבער משיח איז יא אין אייך, איז דער גוף טויט דורך
oib ober Moshiach iz yo in aich iz der guf toit durch
if however Moshiach is yes in you is the body dead through

זינד, אבער דער *גייסט איז לעבן דורך צדקות .
*zind ober der *gaist iz leben durch tsadeikes*
sin however the Spirit is life through righteousness

[11] But if the Ruach Hakodesh of Him who gave Yehoshua Techiyah *(Resurrection)* from the Mesim dwells in you, He who raised Moshiach from the Mesim will give Chayyim to your mortal bodies as well, through His

יא און אויב דער גייסט פון אים, וואס האט אויפגעוועקט
un oib der gaist fun im vos hot oifgevekt
and if the Spirit of Him who did rouse

יהושען / ישוען* פון די טויטע, וואוינט אין אייך, וועט ער, וואס
Yehoshuan Yeshuan fun di toite voint in aich vet er vos*
Yehoshua Yeshua of the dead dwells in you will He Who

האט אויפגעוועקט משיח יהושען / ישוען* , אויך לעבעדיק
hot oifgevekt Moshiach Yehoshuan Yeshuan oich lebedik*
has roused Moshiach Yehoshua Yeshua also alive

מאכן אייערע שטערבלעכע גופים דורך זיין גייסט, וואס וואוינט
machen eiere shterbleche gufim durch zain gaist vos voint
make your mortal bodies by His Spirit Who dwells

indwelling Ruach Hakodesh in you.

12 So then, Achim b'Moshiach, we are under no obligation to the basar to live in accordance with the basar.

13 For if you live in accordance with the basar you will certainly die; but if by the Ruach Hakodesh you put to death the [shameful] acts of the body, you will live.

14 For as many as are led by the Ruach HaElohim, they are bnei HaElohim.

15 For you did not receive a spirit of avdut, falling back into pachad *(fear)*; but you received the Ruach of Mishpat HaBanim *(Adoption)*, having Ma'amad HaBanim *(the standing as Sons)*, by which we cry, “Abba, Avinu!”

16 The Ruach Hakodesh himself bears eidus *(witness)* with our ruach that we are bnei HaElohim.

אין אייך. יב צוליב דעם, ברידער, זענען מיר בעלי חוב ,
choiv ba'alei mir zenen brider dem tsulib aich in
debt owners we are brothers this on account of you in

נישט צום פלייש, צו לעבן לויטן פלייש;
fleish loitn leben tsu fleish tsum nisht
flesh according to live to flesh to the not

יג ווארום אויב איר לעבט לויטן פלייש, מוזט איר שטארבן;
shtarben ir muzt fleish loitn lebt ir oib vorem
die you must flesh according to live you if because

אויב אבער איר וועט דורכן גייסט אפטייטן די מעשים פונם
funem ma'a'sim di opteitn gaist durchn vet ir ober oib
of the deeds the mortify Spirit through will you however if

גוף , וועט איר לעבן.
leben ir vet guf
live you will body

יד ווארום אלע, וואס ווערן געפירט פון ה׳ס גייסט, זענען
zenen gaist h,s fun gefirt veren vos ale vorem
are Spirit Hashem's of led are who all because

ה׳ס קינדער.
kinder h,s
children Hashem's

טו ווייל איר האט נישט באקומען דעם *גייסט פון קנעכטשאפט
*knechtshaft fun *gaist dem bakumen nisht hot ir vail*
slavery of spirit the received not did you because

ווידער מורא צו האבן, נאר איר האט באקומען דעם גייסט פון
fun gaist dem bakumen hot ir nor hoben tsu moire vider
of Spirit the received did you but have to fear again

אדאפטירונג, דורך וועלכן מיר רופן: אבא, טאטע פאטער.
foter tate Abba rufen mir velchen durch adaftirung
Father Tate Abba call we which through adoption

טז אָט דער זעלביקער גייסט זאגט עדות צוזאמען מיט אונדזער
undzer mit tsuzamen eides zogt gaist zelbiker der ot
our with together witness says Spirit same the just

*גייסט, אז מיר זענען ה׳ס קינדער.
*kinder h,s zenen mir az *gaist*
children Hashem's are we that spirit

17 And if bnei HaElohim, then also yoreshim *(heirs)* of G-d and co-heirs together with Moshiach, provided that we suffer with him in order that we might also be set in kavod *(glory, eschatological glorification)* with him.

יז און אויב קינדער, זענען מיר אויך יורשים , יורשים פון ה׳ ,
Hashem fun yoreshim yoreshim oich mir zenen kinder oib un
Hashem of heirs heirs also we are children if and

מיטיורשים פונם משיח ; אויב מיר ליידן ווירקלעך מיט אים,
im mit virklech leiden mir oib Moshiach funem mityoreshim
him with really to suffer we if Moshiach of the joint heirs

כדי מיר זאלן אויך צוזאמען פארהערלעכט ווערן. יח ווארום איך
ich vorem veren farherlecht tsuzamen oich zoln mir k'de
I because to be glorified together also shall we so that

18 For I reckon that the yisurim *(suffering)* of zman hazeh *(of this present time)* are not to be compared with the coming kavod *(glory)* to be revealed in us.

האלט , אז די ענויים פון דער איצטיקער צייט זענען נישט
nisht zenen tsait itstiker der fun enoiim di az halt
not are time present the of sufferings the that maintain

ווערט פארגלייכט צו ווערן מיט דעם כבוד, וואס וועט אנטפלעקט
antplekt vet vos koved dem mit veren tsu farglaicht vert
revealed will which glory the with to be to to compare worthy

ווערן צו אונדז.
undz tsu veren
us to to be

19 For the eager expectation of HaBri'ah *(the Creation)* awaits the heavenly hisgalus *(revelation, unveiling)* of the bnei HaElohim.

יט ווארום די ערנסטע בענקשאפט פון דער באשאפונג *ווארט
vart bashafung der fun benkshaft ernste di vorem
waits creation the of expectation earnest the because

אויפן אנטפלעקט ווערן פון ה׳ס קינדער.
kinder h,s fun veren antplekt oifen
children Hashem's of become revealed on the

20 For HaBri'ah *(the Creation)* was subjected to hevel *(futility)*, not willingly, but on account of Him who subjected it, in tikvah *(hope)*,

כ ווארום די באשאפונג איז אונטערטעניק געווארן צו הבל
Hevel tsu gevoren untertenik iz bashafung di vorem
vanity to become subject did creation the because

הבלים , נישט פרייוויליק, נאר דורך אים, וואס האט זי
zi hot vos im durch nor freivilik nisht hblim
it did who Him through but willingly not of vanities

אונטערטעניק געמאכט, מיט א האפנונג.
hofenung a mit gemacht untertenik
hope a with make subjected

21 Because HaBri'ah also itself will be set free from the avdut *(slavery)* of corruption into the deror *(freedom)* of the kavod *(glory)* of the bnei HaElohim.

כא אז אויך די באשאפונג אליין וועט באפרייט ווערן פון דער
der fun veren bafreit vet alein bashafung di oich az
the from become freed will itself creation the also that

פארקנעכטונג פון פארדארבונג, צו דער פרייהייט פון דעם כבוד
koved dem fun freiheit der tsu fardarbung fun farknechtung
glory the of freedom the to corruption of slavery

פון ה׳ס קינדער.
kinder h,s fun
children Hashem's of

22 For we have da'as that the whole Bri'ah groans and suffers the chevlei leydah *(pangs of childbirth)* until now.

כב ווארום מיר ווייסן, אז די גאנצע באשאפונג זיפצט און האט
hot un ziftst bashafung gantse di az veisn mir vorem
has and groans creation whole the that know we because

געבורטסווייען ביז איצט.
itst biz geburtsveien
now until birth pangs

23 And not only so, but also we ourselves who have the bikkurim *(first fruits)* of the Ruach Hakodesh also groan within ourselves, eagerly awaiting the Mishpat HaBanim Adoption, that is, the pedut geviyyateinu for the Techiyah from HaMesim.

כג און נישט נאר דאס, נאר מיר אליין , וואס האבן די
di hoben vos alein mir nor dos nor nisht un
the have who ourselves we but that only not and

ביכורים פונם גייסט, זיפצן אין זיך , ווארטנדיק אויף דער
der oif vartndik zich in ziftsn gaist funem bichurim
the for waiting ourselves within groan Spirit of the first fruits

אדאפטירונג, (נעמלעך), די אויסלייזונג פון אונדזער גוף .
guf undzer fun oisleizung di nemlech adaftirung
body our of redemption the namely adoption

24 For in tikvah *(hope)* we were delivered in eschatological salvation. But tikvah *(hope)* which is seen is not tikvah, for who hopes for what he sees?

כד ווארום מיר זענען געראטעוועט געווארן אין דער האפנונג; א
a hofenung der in gevoren geratevet zenen mir vorem
a hope the in become saved are we because

האפנונג אבער , וואס מען זעט, איז נישט קיין האפנונג;
hofenung kein nisht iz zet men vos ober hofenung
hope any not is sees one which, what however hope

ווייל ווער האפט עס אויף דעם, וואס ער זעט?
zet er vos dem oif es haft ver vail
sees he which that for it hopes who because

25 But if we have tikvah for what we do not see, we eagerly await it with savlanut.

כה אבער אויב מיר האפן אויף דעם, וואס מיר זען נישט, ווארטן
vartn nisht zen mir vos dem oif hofen mir oib ober
wait not see we which that for hope we if however

מיר דערויף מיט סבלנות. כו און אויף אזא אופן קומט אונדז אויך
oich undz kumt oifen aza oif un savlanút mit deroif mir
also to us comes way such on and patience with thereon we

26 In the same way, the Ruach Hakodesh helps us in our weakness. For as we daven, we do not know as we should for what to make tefillos *(prayers)*, but the Ruach HaKodesh Himself intercedes on our behalf with labor pang groans not intelligibly uttered.

דער גייסט צו הילף אין אונדזער שוואכקייט; ווייל מיר ווייסן נישט
nisht veisn mir vail shvachkeit undzer in hilf tsu gaist der
not know we because weakness our in help to Spirit the

וויאזוי תפילה צו טאן ווי עס געהער צו זיין, נאר דער גייסט
gaist der nor zain tsu geher es vi ton tsu tefillah vi azoi
Spirit the but be to do belong it as do to prayer how

אליין , איז א מליץ יושר פאר אונדז מיט אומאויסדריקבארע
umoisdrikbare mit undz far yoisher meilets a iz alein
inexpressible with us for Yosher Melitz a is Himself

זיפצן ;
ziftsn
groans

27 And He who searches the levavot knows what is the way of thinking of the Ruach Hakodesh, because He intercedes as G-d would have it on behalf of the Kedoshim.

כז און דער , וואס פארשט די הערצער, ווייסט דאס טראכטן
trachten dos veist hertser di forsht vos der un
mind the knows hearts the searches who the One and

פונם גייסט, ווייל ער איז זיך משתדל פאר די קדושים
kedoishem di far mshtdl zich iz er vail gaist funem
kedoshim the for interceding Himself is He because Spirit of the

לויט ה׳ס רצון .
ratson h,s loit
will Hashem's according to

28 And we have da'as that for those who love Hashem everything co-operates toward HaTov for those who are HaKeru'im *(the summoned, called ones)* according to the etzah *(wisdom)* of the tochnit Hashem *(G-d's purposeful and willed plan or goal).*

כח און מיר ווייסן, אז פאר אלע, וואס האבן ליב ה׳ , ווירקט
virkt Hashem lib hoben vos ale far az veisn mir un
works Hashem love have who all for that know we and

אלץ צוזאמען צום גוטן, צו די, וואס זענען גערופן לויט
loit gerufen zenen vos di tsu gutn tsum tsuzamen alts
according to called are who the to good to the together all

זיין ציל .
tsil zain
purpose his

29 For those Hashem had da'as of beterem *(beforehand)*, Hashem also decided upon from the beginning to be conformed to the demut *(likeness)* of Hashem's Zun fun der Oybershter, that he should be HaBechor *(Firstborn)* among many Achim b'Moshiach.

כט ווייל וועמען ער האט פון פריער קענען (זע פעטרוסן א א, ב),
b a a Petrosn ze kenen frier fun hot er vemen vail
2 a a Petros look can before of did he whom because

זיי האט ער פון פריער באשטימט צו זיין ענלעך צום געשטאלט
geshtalt tsum enlech zain tsu bashtimt frier fun er hot zei
form the similar be to appointed before of he had them

פון זיין זון, אז ער זאל זיין דער בכור צווישן א סך
sach a tsvishen bchur der zain zol er az zun zain fun
many a among firstborn the be shall he that son His of

ברידער;
brider
brothers

30 And those Hashem decided upon from the beginning Hashem also summoned; and those Hashem summoned, Hashem also acquitted

ל און וועמען ער האט פארויסבאשטימט , זיי האט ער אויך
oich er hot zei faroisbashtimt hot er vemen un
also He did them appointed beforehand had he whom and

גערופן; און וועמען ער האט גערופן, זיי האט ער אויך
oich er hot zei gerufen hot er vemen un gerufen
also he did them called has he whom and call

גערעכטפערטיקט; און וועמען ער האט גערעכטפערטיקט, די
di gerechtfertikt hot er vemen un gerechtfertikt
the justify did he whom and justify

and pronounced to be

דאזיקע האט ער אויך פארהערלעכט. לא וואס זאלן מיר דעריבער
deriber mir zoln vos farherlecht oich er hot dozike
therefore we shall what glorify also He did these

YITZDAK IM HASHEM; and those Hashem acquitted and pronounced to be YITZDAK IM HASHEM, Hashem also set in eternal kavod *(glory)*.

31 In view of these things, what therefore shall we say? If Hashem is for us, who is against us?

זאגן צו דעם אלעם? אויב ה׳ איז מיט אונדז, ווער קען זיין
zain ken ver undz mit iz Hashem oib alem dem tsu zogen
be can who us with is Hashem if all this to say

קעגן אונדז?
undz kegen
us against

32 He who indeed did not spare His own Zun fun der Oybershter, but gave him up for us all, how shall He not also with him give us all things.

לב ער (ה׳), וואס האט נישט געשפארט זיין אייגענעם זון , נאר
nor zun eigenem zain geshfart nisht hot vos Hashem er
but Son own His spared not had who Hashem He

אים געגעבן פאר אונדז אלעמען, וויאזוי זשע וועט ער נישט מיט
mit nisht er vet zhe vi azoi alemen undz far gegeben im
with not He will then how all us for gave Him

אים אונדז אלץ געבן פריי ?
frei geben alts undz im
freely give all us Him

33 Who will bring charges against the Bechirei HaElohim *(chosen ones of Hashem)*? It is Hashem who acquits and pronounces to be YITZDAK IM HASHEM *(justified with G-d)*.

לג ווער וועט פארקלאגן ה׳ס אויסדערוויילטע?
oisderveilte h,s farklogn vet ver
elect ones Hashem's bring legal accusation against will who

ה׳ איז דער גערעכטפערטיקער;
gerechtfertiker der iz Hashem
justifier the is Hashem

34 Who is there to bring a judgment of harsha'ah *(condemnation, to condemn to Onesh Gehinnom)*? It is Moshiach Yehoshua who died, rather was kam litechiyah *(raised to resurrection)*, who also is at LIMIN HASHEM *(the right hand of G-d)*, who also intercedes on our behalf.

לד ווער וועט פאראורטיילן? משיח יהושע / ישוע* איז עס
es iz Yeshua Yehoshua Moshiach farurteiln vet ver*
the one is Yeshua Yehoshua Moshiach condemn will who

וועלכער איז געשטארבן, און נאכמער , ער איז אויפגעשטאנען,
oifgeshtanen iz er nochmer un geshtorben iz velcher
stand up again did He furthermore and died is who

וועלכער איז אויף ה׳ס רעכטער *זייט, און איז זיך אויך
*oich zich iz un *zait rechter h,s oif iz velcher*
also self is and side right Hashem's on is who

משתדל פאר אונדז.
undz far mshtdl
us for interceding

35 Who will separate us from the Ahavas Moshiach *(love of Moshiach)*? Tzoros *(affliction, trouble)*, or distress, or redifot *(persecutions)*, or hunger, or nakedness, or danger, or cherev *(sword)*?

[לה] ווער וועט אונדז אפשיידן פון דעם משיחס ליבע? צרות ,
tsores libe Moshiach's dem fun opsheiden undz vet ver
troubles love Moshiach's the from separate us will who

אדער אנגסט, אדער פארפאלגונג, אדער הונגער, אדער נאקעטקייט,
naketkeit oder hunger oder farfolgung oder angst oder
nakedness or famine or persecution or distress or

אדער סכנה, אדער א שווערד?
shverd a oder schnh oder
sword a or peril or

36 As it is written, KI ALECHA HORAGNU KOL HAYOM NECHESHAVNU K'TZON TIVCHAH *(For Your sake we are being killed all the day; we are reckoned as sheep for slaughter).*

[לו] ווי עס שטייט געשריבן: פאר דיינעטוועגן ווערן מיר געטייט דעם
dem geteit mir veren deinetvegn far geshriben shteit es vi
the killed we are your sake for written stands it as

גאנצן טאג לאנג, מיר זענען גערעכנט ווי שאף צו דער שחיטה .
shchith der tsu shof vi gerechnt zenen mir lang tog gantsn
slaughter the to sheep as considered are we long day all the

(תהלים מד, כג.)
chg md Tehilim
23 44 Psalms

37 But in all these things we prevail bichlal *(entirely)* through Him who had ahavah for us.

[לז] אבער אין דעם אלעם זענען מיר נאך מער ווי גובר
goiver vi mer noch mir zenen alem dem in ober
invincible than more still we are all the in however

דורך אים, וואס האט אונדז ליב געהאט.
gehat lib undz hot vos im durch
had love us did who him through

38 For I am convinced that neither Histalkus nor Chayyim nor Malachim nor Rulers, neither things present nor things to come nor kochot *(powers)*,

[לח] ווארום איך בין בטוח , אז נישט דער טויט, נישט דאס
dos nisht toit der nisht az batuach bin ich vorem
the not death the not that convinced that am I because

לעבן, נישט מלאכים , נישט מושלים , נישט די קעגנווארט ,
kegnvart di nisht mosh'lim nisht malochem nisht leben
things present the not principalities not angels not life

נישט די צוקונפט , נישט ממשלות ,
memsholes nisht tsukunft di nisht
authorities not things coming the not

39 Neither height nor depth nor any other creature will be able to separate us from the ahavas Hashem which is in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu.

[לט] נישט הויכקייט, נישט טיפעניש, נישט קיין שום אנדער
ander shum kein nisht tifenish nisht hoichkeit nisht
other in no way any not depth not height not

באשעפעניש וועט זיין אימשטאנד אונדז צו שיידן פון ה׳ס
h,s fun sheidn tsu undz imshtand zain vet bashefenish
Hashem's from separate to us able be will created thing

ליבע אינם משיח יהושע / ישוע* אונדזער האר.
har undzer Yeshua Yehoshua Moshiach inem libe*
L-rd our Yeshua Yehoshua Moshiach in the love

9 I speak HaEmes in Moshiach, I do not speak sheker, my matzpun *(conscience)* bearing me eidus *(witness)* in the Ruach HaKodesh,

ט איך זאג דעם אמת אינם משיח , איך זאג נישט קיין
kein nisht zog ich Moshiach inem emes dem zog ich
any not tell I Moshiach in the truth the tell I

שקר , מיין געוויסן זאגט מיר עדות דורך דעם רוח
ruach dem durch eides mir zogt gevisen main sheker
Spirit the through witness me says conscience my lie

הקודש ,
Hakoidesh
the Holy

2 That there is great agmat nefesh to me and unceasing anguish in my heart.

ב אז מיין טרויער איז גרויס און דער יסורים אין מיין הארצן
hartsn main in yesurim der un grois iz troier main az
heart my in sufferings the and great is sorrow my that

אָן אן אויפהער.
oifher an on
cessation a without

3 For I could wish that my neshamah be put under cherem *(ban of destruction)*, under Churban, and Onesh Gehinnom, cut off from Moshiach for the sake of my achim, my own kinsmen, my people and flesh and blood relatives,

ג איך וואלט געוואלט זיין אין חרם פונם משיח פאר מיינע
maine far Moshiach funem cheirem in zain gevolt volt ich
my for Moshiach from the cheirem in be wanted would I

ברידער, מיינע קרובים לויטן פלייש;
fleish loitn krubim maine brider
flesh according to relatives my brothers

4 In as much as they are Bnei Yisroel: theirs is the Mishpat HaBanim Adoption, the Ma'amad HaBanim Standing as Sons, and the Kavod *(glory)* and the Shekhinah *(glorious presence of G-d)* and the Beritot *(covenants)*, the Matan Torah, the Avodas Kodesh *(worship)* and the Havtachot *(promises)*;

ד וועלכע זענען בני ישראל, וועמען עס געהערן דאס אדאפטירונג,
adaftirung dos gehern es vemen Yisroel bnei zenen velche
adoption the belongs it to whom Israel sons of are who

און דער כבוד און די בונדן און *מתן תורה און די עבודה
*avoide di un toire *Mattan un bunadn di un koved der un*
worship the and Torah and covenants the and glory the and

און די הבטחות;
havtoches di un
promises the and

5 Theirs are the Avot *(the Patriarchs)*, and from them came, in so far as his humanity is concerned, Rebbe, Melech HaMoshiach, al hakol hu HaElohim mam'vorach l'Olam va'ed. Omein.

6 But it is not as though the Dvar Hashem has failed. For not all those descended from Yisroel are truly redeemed Yisroel [of the eschatological Geulah Redemption].

7 Nor is it as though all the banim of K'lal Yisroel are the ZERA of Avraham Avinu, but [as it is written], BEYITZCHAK YIKARE L'CHA ZERA *(In Yitzchak shall your seed be called, named, summoned).*

8 That is, it is not the Bnei habasar *(old humanity without hitkhadshut)* who are the Bnei HaElohim *(children of G-d)* but the Bnei HaHavtachah *(children of the promise)* who are reckoned as ZERA *(seed, children, including the right of the heir in relation to the father).*

ה צו זיי געהערן די אבות, און פון זיי איז לויטן פלייש
fleish loitn iz zei fun un avot di gehern zei tsu
flesh according to is them from and Avot the belong them to

דער משיח , וואס איז איבער אלע, ה׳ זיי געלויבט אויף
oif geloibt zei Hashem ale iber iz vos Moshiach der
on praised be Hashem all over is who Moshiach the

אייביק. אמן . ו אבער דאס באטייט נישט, אז ה׳ס ווארט
vort h,s az nisht batait dos ober Omein eibik
word Hashem's that not means this however Amen eternal

איז צונישט געווארן. ווארום נישט אלע זענען ישראל, וואס זענען
zenen vos Yisroel zenen ale nisht vorem gevoren tsunisht iz
are who Israel are all not because become nothing is

פון ישראל;
Yisroel fun
Israel of

ז אויך נישט, ווייל זיי שטאמען פון אברהמען זענען אלע
ale zenen Avrahamen fun shtamen zei vail nisht oich
all are Abraham from stem they because not also

קינדער, נאר: אין יצחקן וועט דיר גערופן ווערן זאמען. (בראשית
Bereshis zamen veren gerufen dir vet Yitschakn in nor kinder
Genesis seed to be called you will Isaac in but children

כא, יב.)
yb cha
12 21

ח דאס באטייט, אז נישט די קינדער פונם פלייש זענען ה׳ס
h,s zenen fleish funem kinder di nisht az batait dos
Hashem's are flesh of the children the not that means this

קינדער, נאר די קינדער פון דער הבטחה ווערן פאררעכנט ווי
vi farrechnt veren havtachah der fun kinder di nor kinder
as reckoned are promise the of children the but children

זאמען.
zamen
seed

9 For this word is one of havtachah *(promise)*: KA'ET SHOV ASHUV UL'SARAH BEN *(About this time I will come and Sarah shall have a son).*

ט ווארום דאס איז דאס ווארט פון דער הבטחה : לויט דער
vorem dos iz dos vort fun der havtachah loit der
because this is the word of the promise according to the

דאזיקער צייט וועל איך קומען , און צו שרהן וועט זיין א זון .
doziker tsait vel ich kumen un tsu Sarahn vet zain a zun
this one time will I to come and to Sarah will be a son

(בראשית יח , יד ; זע לוקס א, לה)
Bereshis yod chet yad ze luks a lh
Genesis 18 14 look a 35

10 Not only so, but also in the case of Rivkah *(Isaac's wife)* who conceived by the one act of sexual intercourse with Yitzchak Avinu.

י און נישט נאר דאס, נאר רבקה ווען זי איז מעוברת געווארן פון
un nisht nor dos nor Rivkah ven zi iz muberes gevoren fun
and not only this but Rivkah when she is pregnant become of

איינעם, יצחק אבינו —
einem Yitschak avinu
one Yitschak our father

11 For when they were not yet born nor had they done any mitzvah or averah, in order that the etzah *(wisdom)* of the tochnit Hashem *(purposeful and willed plan of G-d)* should stand in terms of bechirah *(divine election, selection, choosing)*,

יא איידער זיי זענען נאך געבוירן געווארן און האבן נאך נישט
eider zei zenen noch geboiren gevoren un hoben noch nisht
before they are yet born become and had yet not

געהאט געטאן עפעס גוטס אדער שלעכטס, כדי ה׳ס
gehat geton epes guts oder shlechts k'de h,s
had done anything good or evil in order that Hashem's

צוועק זאל באשטיין לויט זיין אויסדערוויילן, נישט דורך
tsvek zol bashtein loit zain oisderveilen nisht durch
purpose may persist according to His election not through

מעשים (טובים), נאר דורך אים, וואס רופט
ma'a'sim tovim nor durch im vos ruft
deeds good but through Him who calls

12 Not from mitzvos but from the One who makes the kri'ah *(divine summons)*, it was said to her, RAV YA'AVOD TZA'IR *(the elder will serve the younger)*,

יב —איז איר געזאגט געווארן: דער גרעסערער וועט דינען דעם
iz ir gezogt gevoren der greserer vet dinen dem
is she told become the greater will serve the

קלענערן. (בראשית כה, כג.)
klenern Bereshis chh chg
lesser Genesis 25 23

13 As it is written, VA'OHAV ES YA'AKOV V'ES ESAV SANEITI *(Ya'akov have I loved, but Esau have I hated).*

יג ווי עס שטייט געשריבן: יעקבן האב איך ליב געהאט, אבער
vi es shteit geshriben Ya'akovn hob ich lib gehat ober
as it stands written Ya'akov have I love had however

עשיון האב איך געהאסט. (מלאכי א, ב, ג.) יד וואס זשע זאלן מיר
Esau hob ich gehast Malachi a b g vos zhe zoln mir
Esav have I hated Malachi a 2 3 what then should we

14 What then shall we say? There is no avla *(injustice)*

זאגן ? אז ביי ה׳ גיבט אומגערעכטיקייט? חס ושלום !
zogen az bai Hashem gibt umgerechtikeit chs usholem
say that with Hashem gives unrighteousness mercy and peace

with G-d, is there? Chas v'shalom!

15 For to Moshe Rabbeinu Hashem says, V'CHANNOTI ES ASHER ACHON V'RICHAMETTI ES ASHER ARACHEM *(I will have mercy on whom I will have mercy and I will have compassion on whom I will have compassion).*

16 So then, it is not a matter of the one who wills or the one who runs. It is a matter of the YAD HASHEM HACHANINAH *(the hand of the G-d of gracious, free mercy).*

17 For the Kitvei Hakodesh says to Pharaoh, BA'AVUR ZOT HE'EMADTICHA BA'AVUR HAROTECHA ES KOCHI ULEMA'AN SAPER SHMI BECHOL HA'ARETZ *(For this purpose I raised you up, in order that I might demonstrate in you my power and in order that my Name might be proclaimed in all the earth).*

18 So then, to whom Hashem wills Hashem shows chaninah *(mercy, free grace)*, but whom Hashem wills he hardens.

טו ווארום צו משהן האט ער געזאגט: איך וועל זיין בארמהערציק
barmhertsik zain vel ich gezogt er hot Moshen tsu vorem
merciful be will I say He did Moses to because

צו וועמען איך בין בארמהערציק, און וועל מיך דערבארמען אויף
oif derbaremen mich vel un barmhertsik bin ich vemen tsu
on compassion me will and merciful am I whom to

וועמען איך דערבארם מיך. (שמות לג, יט.)
yt lg Shemot mich derbarem ich vemen
19 33 Exodus me compassion I whom

טז אזוי ארום איז עס נישט אפהענגיק פון דעם , וואס וויל און
un vil vos dem fun ophengik nisht es iz arum azoi
and wants who the one on dependent not it is around so

נישט פון דעם , וואס לויפט, נאר פון דעם אל רחום .
rachum al dem fun nor loift vos dem fun nisht
mercy the G-d of that one on but runs who the one on not

יז ווארום דער פסוק זאגט צו פרעהן : טאקע דעריבער האב איך
ich hob deriber take Pharaoh tsu zogt pasuk der vorem
I did therefore really Pharaoh to says verse the because

דיך אויפגעשטעלט, אז איך זאל ווייזן אין דיר מיין כוח , אז
az koiech main dir in vaizen zol ich az oifgeshtelt dich
that power my you in to show shall I that stand up you

מיין נאמען זאל באקאנט ווערן אין דער גאנצער ערד. (שמות ט,
t Shemot erd gantser der in veren bakant zol nomen main
9 Exodus earth whole the in to be known shall Name my

טז.)
au
16

יח אזוי ארום איז ער בארמהערציק צו וועמען ער וויל , וועמען
vemen vil er vemen tsu barmhertsik er iz arum azoi
whom wants He whom to merciful He is around so

אבער ער וויל , פארהארטעוועט ער. יט דו וועסט מיר דעריבער
deriber mir vest du er farhartevet vil er ober
therefore me you will you He hardens wants He however

זאגן : טא פארוואס באשולדיקט ער נאך? ווארום ווער שטעלט
shtelt ver vorem noch er bantshuldikt farvos ta zogen
opposes who because still He accuses why then say

זיך אנטקייגן זיין רצון ?
ratson zain antkegen zich
will His resists self

19 You will say to me, Then why does Hashem still find fault? For who has resisted His will?

20 On the contrary, who are you, a human being, to answer back to G-d? VEYETZER AMAR LEYOTZRO *(Can the pot say to the potter)*, Why have you made me thus?

כ אבער , מענטש, ווער ביסטו , וואס האסט א טענה קעגן
kegen tenh a host vos bistu ver mentsh ober
against complaint a has who are you who man however

ה׳ ? וועט דען א געמאכטע זאך זאגן צו דעם בעל מלאכה:
meloche bel dem tsu zogen zach gemachte a den vet Hashem
craft owner the to say thing created a then will Hashem

פארוואס האסטו מיך אזוי געמאכט? (ישעיהו מה, ט.)
t mh Yeshayah gemacht azoi mich hostu farvos
9 45 Yeshayah created so me you have why

21 Or does the potter not have the right over the clay to make from the same lump one vessel for honorable use and another for dishonorable use?

כא אדער, צי האט דען נישט דער טעפער א רשות איבערן ליים צו
tsu leim ibern rashut a tefer der nisht den hot tsi oder
to clay over right a potter the not then has or

מאכן פון דער זעלביקער מאסע א געפעס צו כבוד און א געפעס
gepes a un koved tsu gepes a mase zelbiker der fun machen
dish a and honor to dish a lump same the from make

צו אומכבוד?
umkoved tsu
dishonor to

22 But what if naniach *(supposing)* Hashem, willing to demonstrate His Charon Af Hashem *(burning anger of G-d)* and to make known His ko'ach *(power)*, put up with and endured with savlanut *(patience)* vessels which are objects of G-d's Charon Af *(burning anger)*, objects made ready for Churban,

כב און אויב ה׳ , ווילנדיק ווייזן זיין צארן און באקאנט
bakant un tsoren zain vaizen vilndik Hashem oib un
known and wrath His to show wanting Hashem if and

מאכן זיין קראפט, האט מיט פיל געדולד דערטראגן געפעסן
gefesn dertrogen geduld fil mit hot kraft zain machen
vessels bear patience much with had power His make

פון צארן, וואס זענען צוגעגרייט געווארן צום פארדארבן;
fardarbn tsum gevoren tsugegreit zenen vos tsoren fun
destruction for become prepared are which wrath of

23 And in order that He might make known the wealth of His kavod *(glory)* on vessels which are objects

כג און כדי באקאנט צו מאכן די עשירות פון זיין כבוד
koved zain fun eshires di machen tsu bakant k'de un
honor His of wealth the make to known so that and

אויף די געפעסן פון בארעמהארציקייט, וועלכע ער האט פארויס
forois hot er velche baremhartsikeit fun gefesn di oif
ahead did he which mercy of vessels the on

צוגעגרייט צו כבוד,
koved tsu tsugegreit
glory to prepared

of Hashem's chaninah *(mercy, free grace)* which He prepared beforehand for kavod?

24 By which I mean us, whom also He called, not only from the Yehudim but also from the non-Jews,

כד וועלכע ער האט אויך גערופן, (נעמלעך) אונדז, נישט נאר פון
fun nor nisht undz nemlech gerufen oich hot er velche
of only not us namely call also did He which
יידן נאר אפילו פון נישט יידן ?
Yidn nisht fun afile nor Yidn
Judaeans not of even but Judaeans

25 As it says in Hoshea, V'AMARTI L'LO AMMI AMI ATAH *(And I will call the "not my people" my people)*, and the "not loved" loved;

כה ווי ער זאגט אויך אין הושע: איך וועל רופן דאס, וואס איז נישט
nisht iz vos dos rufen vel ich Hoshea in oich zogt er vi
not is which that call will I Hoshea in also says he as
מיין פאלק, מיין פאלק, און די נישט געליבטע, געליבטע.
gelibte gelibte nisht di un folk main folk main
beloved beloved not the and people My people My

26 And it shall be in the place where it was said to them, "You are not my people," there they shall be called Bnei EL CHAI *(sons of the living G-d)*.

כו און עס וועט זיין, אז אויף דעם ארט , וואו עס איז געזאגט
gezogt iz es vu ort dem oif az zain vet es un
said is it where place of the on that be will it and
געווארן צו זיי : איר זענט נישט מיין פאלק, אז דארט וועלן זיי
zei velen dort az folk main nisht zent ir zei tsu gevoren
they will there that people My not are you them to become
גערופן ווערן קינדער פונם לעבעדיקן ג-ט . (הושע ב, כה.)
chh b Hoshea Hashem lebedikn funem kinder veren gerufen
25 2 Hoshea G-d living by the children to be called

27 Yeshayah proclaims concerning Yisroel, Even if the number of the Bnei Yisroel are as the sand of the sea, only the She'erit *(Remnant)* will return *(be saved)*,

כז און ישעיה רופט אויס איבער ישראל: אויב די צאל פון די
di fun tsol di oib Yisroel iber ois ruft Yeshayah un
the of number the if Israel over out calls Isaiah and
בני ישראל וועט זיין ווי דאס זאמד פונם ים , וועט דאך (נאר)
nor doch vet yam funem zamd dos vi zain vet Yisroel bnei
only yet will sea of the sand the as be will Israel sons of
אן איבערבלייבונג געראטעוועט ווערן;
veren geratevet iberblaibung an
to be saved remnant a

28 For Hashem will complete and cut short and will perform His Word on the earth.

כח ווארום דער האר וועט אויספירן זיין ווארט אויף דער ערד , וועט
vet erd der oif vort zain oisfirn vet har der vorem
will earth the on word His carry out will L-rd the because
עס ענדיקן און באשרענקען. (ישעיהו י, כב, כג.)
chg chb y Yeshayah bashrenken un endikn es
23 22 10 Yeshayah cut short and complete it

29 And as Yeshayah said beforehand, Except Adonoi Tz'vaot had left us SARID KIM'AT *(some survivors)*, we would have become like S'dom and we would have been the same as Amora.

כט און ווי ישעיה האט געזאגט פריער: אויב דער האר צבאות
Tsvaos har der oib frier gezogt hot Yeshayah vi un
of hosts L-rd the if before said has Isaiah as and

וואלט אונדז נישט איבערגעלאזט זאמען, וואלטן מיר געווארן ווי
vi gevoren mir volten zamen ibergelozt nisht undz volt
as become we would seed left not us would

סדום, און גלייך געווארן צו עמורה. (ישעיהו א, ט.) ל וואס
vos t a Yeshayah Gomora tsu gevoren glaich un Sodom
what 9 1 Yeshayah Gomorrah to become likened and Sodom

30 What then shall we say? That Goyim who do not pursue Tzidkot *(righteousness)* have attained Tzidkot which is Tzidkot through emunah,

זשע זאלן מיר זאגן? אז די נישט יידן, וועלכע האבן נישט
nisht hoben velche Yidn nisht di az zogen mir zoln zhe
not have which Jews non the that say we should then

נאכגעפאלגט צדקות, האבן דערגרייכט צדקות, אבער
ober tsadeikes dergreicht hoben tsadeikes nochgefolgt
however righteousness attained have righteousness pursued

די צדקות פון אמונה;
emune fun tsadeikes di
faith of righteousness the

31 Whereas Yisroel pursuing a Tzidkat Torah did not arrive at that Torah?

לא און ישראל, נאכפאלגנדיק א תורה פון צדקות, האט צו
tsu hot tsadeikes fun toire a nochfolgndik Yisroel un
to did righteousness of Torah a pursuing Israel and

דער תורה נישט דערגרייכט.
dergreicht nisht toire der
attained not Torah the

32 Why so? Because it was not on the mekor *(basis)* of emunah but on the mekor *(basis)* of ma'asim *(works)*. They have stumbled over the EVEN NEGEF *(Stone of Stumbling)*,

לב פארוואס? ווייל זיי האבן זי געזוכט נישט דורך אמונה
emune durch nisht gezucht zi hoben zei vail farvos
faith through not seek it did they because why

נאר דורך מעשים, האבן זיי געשטרויכלט ביים שטיין פון
fun shtein baim geshtroichlt zei hoben ma'a'sim durch nor
of stone on the stumble they did deeds through but

שטרויכלונג;
shtroichlung
stumbling

33 As it is written, Hinei, I place in Tziyon a stone of stumbling and a rock of offense; and he who believes in Me shall not be put to shame.

לג ווי עס שטייט געשריבן: אָט לייג איך אין ציון אן אבן
even an Tsien in ich leig ot geshriben shteit es vi
stone of a Zion in I lay here written stands it as

נגף און א פעלדזן פון שטרויכלונג; און יעדער, וואס וועט
vet vos yeder un shtroichlung fun feldzn a un ngf
will who everyone and stumbling of rock a and stumbling

גלויבן אין אים, וועט נישט פארשעמט ווערן. (ישעיהו ח, יד ;
yad ch Yeshayah veren farshemt nisht vet im in gloiben
14 8 Yeshayah to be put to shame not will him in believe

כח , טז. לויטן תרגום השבעים .)
hshbeim targum loitn au chch
HaShevim Targum according to 16 28

10 Achim b'Moshiach, the great tshuka *(desire, longing)* of my lev and my tefillah to Hashem is for the Yeshu'at Yisroel *(salvation of Israel).*

2 For I can be meid *(provide testimony, attest)* regarding them that they have a kinat Hashem *(zeal for G-d)*, but not in accordance with saving binah and da'as.

3 For, having no saving da'as of the Tzidkat Hashem *(the righteousness of G-d)*, and seeking to establish their own, they have not subjected themselves to the Tzidkat Hashem *(righteousness of G-d).*

4 For Moshiach is the goal of the Torah as a means to being YITZDAK IM HASHEM, for all who have emunah.

5 For Moshe Rabbeinu writes with reference to the *(accessibility of)* Tzidkat Torah *(righteousness which is from the Torah)*, The man

י ברידער, דער באגער פון מיין הארצן און מיין תפילה צו
tsu tefillah main un hartsn main fun bager der brider
to prayer my and heart my of desire the brothers

ה׳ איז פאר זייער ישועה .
yeshue zeier far iz Hashem
salvation their for is Hashem

ב ווארום איך זאג זיי עדות , אז זיי האבן א קנאות פאר
far knut a hoben zei az eides zei zog ich vorem
for zeal a have they that witness them tell I because

ה׳ , אבער נישט לויט דערקענטעניש.
derkentenish loit nisht ober Hashem
knowledge according to not however Hashem

ג ווארום נישט קענענדיק די צדקות פון ה׳ און
un Hashem fun tsadeikes di kenendik nisht vorem
and Hashem of righteousness the knowing not because

זוכנדיק אויפצושטעלן זייער אייגענע, האבן זיי זיך נישט
nisht zich zei hoben eigene zeier oiftsushtelen zuchendik
not themselves they have own their to raise up seeking

אונטערטעניק געמאכט צו דער צדקות פון ה׳ ,
Hashem fun tsadeikes der tsu gemacht untertenik
Hashem of righteousness the to made subject

ד ווארום דער תכלית פון דער תורה איז דער משיח צו
tsu Moshiach der iz toire der fun tachlis der vorem
to Moshiach the is Torah the of purpose the because

צדקות פאר יעדן איינעם, וואס גלויבט . ה ווארום משה
Moshe vorem gloibt vos einem yedn far tsadeikes
Moses because believes who one every for righteousness

שרייבט איבער דער צדקות פון דער תורה, אז דער מענטש,
mentsh der az toire der fun tsadeikes der iber shraibt
man the that Torah the of righteousness the about writes

וואס וועט זי טאן, וועט דורך איר לעבן. (ויקרא יח , ה.)
h yod chet Vayikra leben ir durch vet ton zi vet vos
5 18 Leviticus life it through will do it will who

YA'ASEH OTAM VACHAI *(who does these things will live)* by them.

6 Whereas the Tzidkat Emunah *(righteousness which is from faith)* speaks thus: Do not say in your lev, Who will go up into Shomayim? (that is, to bring Moshiach down)?

ו אבער די צדקות פון אמונה זאגט אזוי: זאג נישט אין
in nisht zog azoi zogt emune fun tsadeikes di ober
in not say thus says faith of righteousness the however

דיין הארצן, ווער וועט ארויפגיין אין הימל אריין? דאס הייסט,
heist dos arain himel in aroifgein vet ver hartsn dain
means that into heaven into go up will who heart your

אראפצוברענגען משיחן ,
Moshiachn aroptsubrengen
Moshiach to bring down

7 Or, Who will go down into the abyss? (that is, to bring Moshiach up from the Mesim).

ז אויך נישט: ווער וועט אראפנידערן אין דער טיפעניש (אפגרונט)?
opgrunt tifenish der in aropnideren vet ver nisht oich
abyss depth the into descend will who not also

דאס הייסט, ארויפצוברענגען משיחן פון די טויטע.
toite di fun Moshiachn aroiftsubrengen heist dos
dead the from Moshiach to bring up means that

8 But what does it say? “The Dvar is near you, in your MOUTH and in your HEART.” That is, the Dvar of Emunah which we proclaim.

ח נאר וואס זאגט זי? דאס ווארט איז נאענט צו דיר, עס איז אין דיין
dain in iz es dir tsu nent iz vort dos zi zogt vos nor
your in is it you to near is word this it says what but

מויל , אין דיין הארצן; דאס הייסט, דאס ווארט פון אמונה, וואס
vos emune fun vort dos heist dos hartsn dain in moil
which faith of word the means that heart your in mouth

מיר רופן אויס;
ois rufen mir
out call we

9 Because if you make hoda'ah *(confession)* “with your PEH” of Adoneinu Yehoshua, and have emunah “in your LEV” that G-d raised him from the Mesim, you will be delivered.

ט ווייל אויב דו וועסט מודה זיין מיט דיין מויל
moil dain mit zain moide vest du oib vail
mouth your with be confess you will you if because

יהושען / ישוען* אלס האר, און גלויבן מיט דיין הארץ, אז
az harts dain mit gloiben un har als Yeshuan Yehoshuan*
that heart your with believe and L-rd as Yeshua Yehoshua

ה׳ האט אים אויפגעוועקט פון די טויטע, וועסטו געראטעוועט
geratevet vestu toite di fun oifgevekt im hot Hashem
saved you will dead the from roused him did Hashem

ווערן .
veren
become

10 For with the “heart” one has emunah unto being YITZDAK IM HASHEM and with the “mouth” hoda'ah is made unto Yeshu'at Eloheinu.

י ווארום מיטן הארץ גלויבט מען צו צדקות (ישעיהו
vorem miten harts gloibt men tsu tsadeikes Yeshayah
because with the heart believes one to righteousness Yeshayah

נג, יא; בראשית טו, ו.), און מיטן מויל איז מען מודה צו
ng yo Bereshis ah u un miten moil iz men moide tsu
53 11 Genesis 15 6 and with the mouth is one confess to

ישועה .
yeshue
salvation

11 For the Kitvei Hakodesh says, Everyone who has emunah in Him shall not be put to shame.

יא ווארום דער פסוק זאגט: יעדער , וואס גלויבט אין אים, וועט
vorem der pasuk zogt yeder vos gloibt in im vet
because the verse says everyone which believes in him will

נישט ווערן צו שאנד. (ישעיהו כח , טז.)
nisht veren tsu shand Yeshayah chch au
not become to shame Yeshayah 28 16

12 For there is no distinction between Yehudi and Yevani, for the same one is Adon Echad l'chulam *(one L-rd over all)*, rich to all who call upon Him.

יב ווארום עס איז נישטא קיין חילוק צווישן ייד
vorem es iz nishto kein chiluk tsvishen Yid
because it is there is not any distinction between Jewish person

און גריך , ווייל דער זעלביקער האר פון אלע איז רייך צו אלע,
un Grikh vail der zelbiker har fun ale iz raich tsu ale
and Greek because the same L-rd of all is rich to all

וואס רופן צו אים;
vos rufen tsu im
that call unto him

13 For V'HAYAH KOL ASHER YIKRA B'SHEM ADONOI *(Everyone whoever calls upon the Name of the L-rd — Yoel 3:5 [2:32])* shall be delivered.

14 How therefore shall they call on him in whom they have not believed? And how shall they believe in him of whom they have not heard? And how shall they hear without someone doing the hatafah *(preaching)*?

יג ווארום יעדער איינער, וואס וועט אנרופן דעם הארס נאמען,
vorem yeder einer vos vet onrufen dem Har's nomen
because every one who will call upon the the L-rd's Name

וועט געראטעוועט ווערן. (יואל ג, ה.) יד וויאזוי זשע זאלן זיי
vet geratevet veren Yoel g h vi azoi zhe zoln zei
will saved to be Yoel 3 5 how then shall they

אנרופן אים, אין וועמען זיי האבן נישט געגלויבט? און וויאזוי זאלן
onrufen im in vemen zei hoben nisht gegloibt un vi azoi zoln
call upon him in whom they have not believed and how shall

זיי גלויבן אין אים, פון וועמען זיי האבן נישט געהערט? און
zei gloiben in im fun vemen zei hoben nisht gehert un
they believe in him of whom they have not heard and

וויאזוי זאלן זיי הערן אָן א בעל דרשן ?
vi azoi zoln zei heren on a bel darshn
how shall they hear without a owner preach

15 And how shall they do the hatafah *(preaching)* unless they have been sent? As it is written, “How beautiful are the feet of those who preach Besuras HaGeulah” *(Isa 52:7)*.

טו און וויאזוי זאל מען דרשענען, אויב מען ווערט נישט געשיקט?
geshikt nisht vert men oib darshenen men zol vi azoi un
sent not become one if preach one shall how and

ווי עס שטייט געשריבן: ווי שיין זענען די פיס פון די, וואס
vos di fun fis di zenen shein vi geshriben shteit es vi
who the of feet the are beautiful how written stands it as

ברענגען א בשורה פון גוטע זאכן. (ישעיהו נב, ז.)
z nb Yeshayah zachn gute fun bshurh a brengen
7 52 Yeshayah things good of Bsoires a bring

16 But not all have mishma'at *(obedience)* to the Besuras HaGeulah. For Yeshayah says: MI HE'EMIN LISHMU'ATEINU *(Who has believed that which is heard, our report)*?

טז אבער נישט אלע האבן געהארכט דער בשורה טובה; ווארום
vorem toive bshurh der gehorcht hoben ale nisht ober
because Good Bsoires the obeyed have all not however

ישעיה זאגט: האר, ווער האט געגלויבט וואס מיר האבן געהערט?
gehert hoben mir vos gegloibt hot ver har zogt Yeshayah
hear did we what believed has who L-rd says Isaiah

(ישעיהו נג, א.)
a ng Yeshayah
a 53 Yeshayah

17 So, then, emunah comes from hearing, and hearing comes through the Dvar HaMoshiach.

18 But I say, is it the case that they have not heard? On the contrary: Their sound has gone out into all the earth and their words to the ends of the inhabited world (Ps 19:4).

יז אזוי ארום איז דער גלויבן פון הערן, און דאס הערן
heren dos un heren fun gloiben der iz arum azoi
hearing the and hearing from faith the is around so

דורך משיחסווארט. יח אבער איך זאג: האבן זיי דען
den zei hoben zog ich ober vort Moshiach's durch
then they did say I however word Moshiach's by

נישט געהערט? געוויס: זייער קלאנג איז ארויסגעגאנגען איבער
iber aroisgegangen iz klang zeier gevis gehert nisht
over go out did sound their certainly hear not

דער גאנצער ערד, און ביז צו די עקן פון דער באוואויטער
bavoiter der fun ekn di tsu biz un erd gantser der
inhabited the of ends the to until and earth whole the

וועלט—זייערע ווערטער. (תהלים יט, ה.)
h yt Tehilim verter zeiere velt
5 19 Psalms words their world

19 But I say, is it the case that Yisroel has not known? First, Moshe Rabbeinu says: I will provoke you to jealousy by those who are not a nation; by a senseless

יט אבער איך זאג: צי האט דען ישראל נישט געוואוסט? שוין
shoin gevust nisht Yisroel den hot tsi zog ich ober
already know not Israel then did say I however

משה זאגט:
zogt Moshe
says Moses

איך וועל אייך מאכן אייפערן מיט דעם,
dem mit eifern machen aich vel ich
that with provoked to jealousy make you will I

nation I will make you angry. 20 And Yeshayah HaNavi is bold as to say: I have been found by those who do not seek Me; I have revealed Myself to those who do not ask for Me.

וואס איז נישט קיין פאלק,
folk kein nisht iz vos
nation any not is which

מיט א נאריש פאלק
folk narish a mit
nation foolish a with

וועל איך אייך דערצערנען.
dertsernen aich ich vel
incense you I will

(דברים לב, כא.)
cha lb Devarim
21 32 Deuteronomy

כ ישעיה אבער פאסט מוט און זאגט: איך בין געפונען געווארן
gevoren gefunen bin ich zogt un mut fast ober Yeshayah
become found am I says and courage fast however Isaiah

פון די, וואס האבן מיך נישט געזוכט, איך בין אנטפלעקט געווארן
gevoren antplekt bin ich gezucht nisht mich hoben vos di fun
become revealed am I seek not me did who the of

צו די, וואס האבן נישט געפרעגט נאך מיר. (ישעיהו סה, א.)
a sh Yeshayah mir noch gefregt nisht hoben vos di tsu
1 65 Yeshayah Me after asked not had who the to

21 But concerning Yisroel he says: All the day I stretched out My hands to a disobedient and obstinate people.

כא אבער וועגן ישראל זאגט ער; דעם גאנצן טאג האב
hob tog gantsn dem er zogt Yisroel vegen ober
did day whole the He says Israel about however

איך אויסגעשטרעקט מיינע הענט צו א ווידערשפעניק און
un vidershfenik a tsu hent maine oisgeshtrekt ich
and rebellious a to hands my stretch out I

אקייגנרעדנדיק פאלק. (ישעיהו סה, ב.)
b sh Yeshayah folk akegenredndik
2 65 Yeshayah people disobedient

11 I ask, therefore, has Hashem repudiated His people? Not at all! Chas v'shalom! For I too am a ben Yisroel, of the zera Avraham *(seed of Avraham Avinu)*, of the tribe of Binyamin.

יא איך זאג דעריבער, האט דען ה׳ פארשטויסן זיין
zain farshtoisen Hashem den hot deriber zog ich
his cast aside Hashem then has therefore say I

פאלק? חס ושלום ! ווארום אויך איך בין א בן
ben a bin ich oich vorem usholem chs folk
son of a am I also because and peace mercy people

ישראל, פון אברהמס זאמען, פונם שבט בנימין .
Binyamin shevet funem zamen Avraham's fun Yisroel
Benjamin tribe from the seed Abraham's of Israel

2 Hashem has not repudiated His people whom He foreknew. Or do you not have da'as what the Kitvei Hakodesh says in the section about Eliyahu HaNavi, how he appeals to Hashem against Yisroel?

ב ה׳ האט נישט פארווארפן זיין פאלק, וועלכעס ער האט
hot er velches folk zain farvarfen nisht hot Hashem
did He whom people his cast aside not has Hashem

געקענט פון פריער. אדער צי ווייסט איר נישט, וואס דער פסוק
pasuk der vos nisht ir veist tsi oder frier fun gekent
verse the what not you know or before from know

זאגט וועגן אליהו , ווען ער ווענדט זיך צו ה׳ קעגן
kegen Hashem tsu zich vendt er ven Eliyahu vegen zogt
against Hashem to himself turned he when Eliyahu about says

ישראל, זאגנדיק:
zogendik Yisroel
saying Israel

3 Adonoi, they have killed your Nevi'im, they have torn down your mizbe'achot *(altars)*, and I alone have been left, and they seek my life.

ג אָ האר, זיי האבן געטייט דיינע נביאים , זיי האבן צעשטערט
tseshtert hoben zei neviim daine geteit hoben zei har o
destroyed have they prophets your killed have they L-rd o

דיינע מזבחות, און איך בין איבערגעבליבן איינער אליין, און זיי
zei un alein einer ibergebliben bin ich un mzbchut daine
they and alone one left am I and altars your

זוכן מיין נפש . (מלכים א יט, יד .)
yad yt a Melakhim nefesh main zuchen
14 19 1 kings soul my seek

4 But what is Hashem’s answer to him? “I have kept for Myself seven thousand men, who have not bowed the knee to Ba'al.”

ד אבער וואס זאגט אים דאס קול פון ה׳ ? איך האב מיר
mir hob ich Hashem fun kol dos im zogt vos ober
Me have I Hashem of voice the him tells what however

איבערגעלאזט זיבן טויזנט מענער, וואס האבן נישט געבויגן קיין
kein geboign nisht hoben vos mener toizent ziben ibergelozt
any bowed not have who men thousand seven left

קני צום *בעל. (מלכים א יט, יח .)
yod chet yt a Melakhim Ba'al tsum kni
18 19 I Kings Baal to the knee

5 Thus, therefore, also in the zman hazeh, there has come into being a she'erit *(remnant, remainder)* in accordance with the bechirah *(election)* of chesed *(free, unmerited favor or grace)*.

ה דעריבער אויך אזוי אין דער איצטיקער צייט איז דא אן
an do iz tsait itstiker der in azoi oich deriber
a here is time present the in thus also therefore

איבערבלייבונג לויט דער בחירה פון חסד .
chesed fun bchirh der loit iberblaibung
grace of election the according to remnant

6 But if on the mekor *(basis)* of chen v'chesed *(unmerited favor, grace)*, then not on the mekor *(basis)* of ma'asim *(works)*, vi-bahlt *(since)* otherwise chesed would no longer be chesed.

7 What then? What Yisroel sought for, that is what it did not obtain; but hannivcharim *(the elect, the chosen ones)* obtained it. And the rest were hardened.

8 As it is written, G-d gave to them a ruach tardemah *(spirit of deep sleep)*, eyes that they should not see and ears that they should not hear, until this very day.

9 And Dovid said, Let their shulchan *(table)* become a snare and a net, a trap and a retribution for them;

10 Let their eyes be darkened so that they cannot see, and bend their backs forever.

11 I ask, therefore, have they stumbled so as to fall? Chas v'shalom! But by their peysha *(transgression)*, Yeshu'at Eloheinu is coming to the Goyim in order to provoke them to jealousy.

ו אויב אבער דורך חסד , איז נישט מער פון מעשים ; ווייל
vail ma'a'sim fun mer nisht iz chesed durch ober oib
because deeds of more not is grace through however if

חסד וואלט דאן נישט מער געווען חסד . ז וואס דען ? וואס ישראל
Yisroel vos den vos chesed geven mer nisht dan volt chesed
Israel what then what grace be more not then would grace

זוכט , דאס האט ער נישט דערגרייכט, אבער די אויסדערוויילטע
oisderveilte di ober dergreicht nisht er hot dos zucht
elect ones the however attain not he did that seeks

האבן עס יא דערגרייכט, און די איבריקע זענען פארהארטעוועט
farhartevet zenen ibrike di un dergreicht yo es hoben
hardened were remaining the and attain yes it did

געווארן;
gevoren
become

ח ווי עס שטייט געשריבן: ה׳ האט זיי געגעבן א *גייסט פון
*fun *gaist a gegeben zei hot Hashem geshriben shteit es vi*
of spirit a give them did Hashem written stands it as

טיפן שלאף, אויגן, נישט צום זען, און אויערן, נישט צום הערן,
heren tsum nisht oiern un zen tsum nisht oigen shlaf tifn
hear to the not ears and see to the not eyes sleep deep

ביז צום היינטיקן טאג. (ישעיהו כט, י ; דברים כט, ג.)
g cht Devarim y cht Yeshayah tog heintikn tsum biz
3 29 Deuteronomy 10 29 Yeshayah day today's to the until

ט און דוד זאגט: זאל זייער טיש ווערן צו א פאסטקע, און צו א
a tsu un fastke a tsu veren tish zeier zol zogt Dovid un
a to and trap a for become table their shall says Dovid and

נעץ, און צו א שטרויכלונג , און א פארגעלטונג צו זיי ;
zei tsu fargeltung a un shtroichlung a tsu un nets
them to recompense a and stumbling block a to and net

י זאלן זייערע אויגן פינסטער ווערן , נישט צו זען, און זייער
zeier un zen tsu nisht veren finster oigen zeiere zoln
their and see to not become darkened eyes their shall

רוקן בויג אלעמאל אראפ. (תהלים סט, כג-כד .) יא דעריבער
deriber chg-chd st Tehilim arop alemol boig rukn
therefore 23-24 69 Psalms down always bowed backs

זאג איך, האבן זיי דען געשטרויכלט, כדי זיי זאלן פאלן?
falen zoln zei k'de geshtroichlt den zei hoben ich zog
fall should they so that stumble then they did I say

חס ושלום ! נאר דורך זייער איבערטרעטונג איז די ישועה
yeshue di iz ibertretung zeier durch nor usholem chs
salvation the is transgression their through but and peace mercy

געקומען צו די נישט יידן, כדי זיי אייפערזוכט צו מאכן .
machen tsu eiferzucht zei k'de Yidn nisht di tsu gekumen
make to jealousy them so that Jews not the to come

[12] And if their peysha *(transgression)* means riches for the world, and their failure means riches for the Goyim, how much more will their fullness mean!

[13] I am speaking to you Goyim. So then, in as much as I am Shliach of the Ethnic Groups, I magnify my avodas kodesh, in the tikvah

יב אבער אויב זייער איבערטרעטונג איז געווארן דאס עשירות פון
fun eshires dos gevoren iz ibertretung zeier oib ober
of riches the become did transgression their if however

דער וועלט און זייער היזק דאס עשירות פון די פעלקער, וויפל
vifl felker di fun eshires dos hizk zeier un velt der
how much nations the of riches the loss their and world the

מער זייער פולקייט! יג איך זאג אבער צו אייך נישט יידן , אויף
oif Yidn nisht aich tsu ober zog ich fulkeit zeier mer
on Jews not you to however say I fullness their more

וויפל איך בין דער שליח צו די נישט יידן—איך פארהערלעך
farherlech ich Yidn nisht di tsu Shliach der bin ich vifl
glorify I Jews not the to Shliach the am I how much

מיין עבודה —
avoide main
ministry my

[14] that I might provoke my kinsmen to jealousy and might save some of them.

יד אויב איך זאל נאר קענען ווי עס איז אייפערזוכט קינאה מאכן
machen kinah eiferzucht iz es vi kenen nor zol ich oib
make envy jealousy is it as be able to only shall I if

די , וואס זענען מיין פלייש (און בלוט) און ראטעווען א טייל פון
fun teil a rateven un blut un fleish main zenen vos di
of part a save and blood and flesh my are who the

זיי .
zei
them

[15] For if their rejection means ritztzuy *(reconciliation)*, for the gontzer velt *(whole world)*, what shall their acceptance mean other than Chayyim min haMesim *(Life from the dead ones)*?

טו ווארום אויב זייער פארווארפן ווערן איז די (סיבה פון)
fun sibh di iz veren farvarfen zeier oib vorem
for cause the is to be being cast away their if because

פאראייינבארונג פאר דער וועלט, וואס וועט שוין זיין זייער
zeier zain shoin vet vos velt der far fareinbarung
their be already will what world the for reconciliation

אויפגענומען ווערן, אויב נישט לעבן פון די טויטע?
toite di fun leben nisht oib veren oifgenumen
dead the from life not if to be acceptance

16 If the terumah haissa *(portion, offering of the dough)* that is reshit *(first)* is kodesh *(holy)*, so is the whole; and if the shoresh *(root)* is kodesh *(holy)*, so also are the ana'fim *(the branches)*.

17 But if some of the ana'fim have been broken off, and you, a wild olive, have been grafted among them and have become sharer in the richness of the olive tree’s root,

טז און אויב די תרומת העיסה איז הייליק, אזוי איז דאס גאנצע
gantse dos iz azoi heilik iz heish trumt di oib un
whole the is so holy is dough portion the if and

טייג אויך הייליק; און אויב דער ווארצל איז הייליק, אזוי זענען די
di zenen azoi heilik iz vortsl der oib un heilik oich teig
the are so holy is root the if and holy also dough

צווייגן אויך הייליק. יז און אויב איניקע פון די צווייגן זענען
zenen tsvaign di fun einike oib un heilik oich tsvaign
did branches the of some if and holy also branches

אפגעבראכן געווארן, דו אבער , זייענדיק א ווילדער איילבערט
aeilbert vilder a zeiendik ober du gevoren opgebrachen
olive wild a being however you become broken off

בוים, ביסט צוגעזעצט געווארן צווישן זיי און ביסט געווארן מיט
mit gevoren bist un zei tsvishen gevoren tsugezetst bist boim
with become are and them among become grafted in are tree

זיי אן אנטיילנעמער פונם ווארצל פון דעם איילבערט בוים און
un boim aeilbert dem fun vortsl funem onteilnemer an zei
and tree olive the of root of the fellow partaker a them

זיין פעטקייט ,
fetkeit zain
fat richness its

18 Do not boast over the ana'fim. If you do boast, it is not the case that you sustain the shoresh, but the shoresh sustains you.

יח בארים זשע דיך נישט קעגן די צווייגן ; בארימסטו דיך
dich barimstu tsvaign di kegen nisht dich zhe barim
you you do boast branches the against not you then boast

אבער שוין יא, (געדענק זשע, אז) נישט דו טראגסט דעם
dem tragst du nisht az zhe gedenk yo shoin ober
the carry you not that then remember yes already however

ווארצל, נאר דער ווארצל דיך.
dich vortsl der nor vortsl
you root the but root

19 You will say, then, “Ana'fim were broken off in order that I might be grafted in.”

יט וועסט דעריבער זאגן : די צווייגן זענען אפגעבראכן געווארן,
gevoren opgebrachen zenen tsvaign di zogen deriber vest
become broken off are branches the say therefore you will

כדי איך זאל צוגעזעצט ווערן .
veren tsugezetst zol ich k'de
become grafted in shall I so that

20 Quite so: they were broken off on the mekor *(basis)* of no emunah, but

כ גוט, דורך אומגלויבן זענען זיי אפגעבראכן געווארן, און דו
du un gevoren opgebrachen zei zenen umgloiben durch gut
you and become broken off they are unbelief through well

שטייסט דורך גלויבן . האלט זשע דיך נישט גרויס, נאר
nor grois nisht dich zhe halt gloiben durch shteist
but great not yourself then keep faith through are standing

האב מורא;
moire hob
fear have

you stand only by emunah. Do not cherish proud thoughts, but fear.
21 For if G-d did not spare the natural anafim, neither will He spare you.

22 Consider then the nedivut *(generosity)*, the chesed of Hashem, and also the fearful judgment of Hashem: to those who fell, severity; but to you the goodness of Hashem, provided that you continue in that goodness; otherwise, you too will be cut off.

23 Whereas, they also, if they do not continue in a condition of no emunah, shall be grafted in; for Hashem is able to graft them in again.
24 For if you were cut off from the wild olive tree and grafted unnaturally into the cultivated olive tree, how much more shall those who belong to it naturally be grafted into their own olive tree.
25 For I do not want you to be unaware, Achim

כא ווארום אויב ה׳ האט נישט געשוינט די נאטירלעכע
natirleche di geshoint nisht hot Hashem oib vorem
natural the spare not did Hashem if because

צווייגן , וועט ער אויך דיך נישט שוינען !
shoinen nisht dich oich er vet tsvaign
spare not you also He will branches

כב זע דעריבער די גוטסקייט און שטרענגקייט פון ה׳ ; אויף
oif Hashem fun shtrengkeit un gutskeit di deriber ze
on Hashem of severity and goodness the therefore see

די געפאלענע—שטרענגקייט, אבער אויף דיר—גוטסקייט פון
fun gutskeit dir oif ober shtrengkeit gefalene di
of goodness you on however severity fell those

ה׳ , אויב דו וועסט בלייבן אין דער גוטסקייט; אנישט
anisht gutskeit der in blaiben vest du oib Hashem
otherwise goodness the in remain you will you if Hashem

וועסטו אויך אפגעהאקט ווערן .
veren opgehakt oich vestu
become chopped off also will you

כג און יענע, אויב זיי וועלן נישט בלייבן אינם אומגלויבן, וועלן
velen umgloiben inem blaiben nisht velen zei oib yene un
will unbelief in the remain not will they if those and

אויך צוגעזעצט ווערן ; ווארום ה׳ קען זיי ווידער צוזעצן .
tsuzetsn vider zei ken Hashem vorem veren tsugezetst oich
graft in again them can Hashem because become grafted in also

כד ווארום אויב דו ביסט אויסגעשניטן געווארן פון אן איילבערט
aeilbert an fun gevoren oisgeshnitn bist du oib vorem
olive an of become cut out are you if because

בוים, וואס איז בטבע ווילד, און אומנאטירלעך צוגעזעצט
tsugezetst umnatirlech un vild teve iz vos boim
grafted unnaturally and wild by nature is which tree

געווארן צו א גוטן איילבערט בוים, אויף וויפל מער וועלן
velen mer vifl oif boim aeilbert gutn a tsu gevoren
will more how much on tree olive good a to become

די דאזיקע אויף א נאטירלעכן אופן צוגעזעצט ווערן צו זייער
zeier tsu veren tsugezetst oifen natirlechn a oif dozike di
their to become grafted in way natural a in these the

b'Moshiach, of this raz *(mystery)*, lest you be wise in your own estimation, that a hardening in part has come over Yisroel, until the full number of the Goyim has come in;

אייגענעם איילבערט בוים?! כה ווארום איך וויל נישט, ברידער,
brider nisht vil ich vorem boim aeilbert eigenem
brothers not want I because tree olive own

אז איר זאלט נישט וויסן דעם דאזיקן סוד , כדי איר זאלט
zolt ir k'de sod dozikn dem visen nisht zolt ir az
shall you so that mystery this the know not shall you that

זיך נישט האלטן פאר קיין חכמים , אז א טיילווייזע
teilvaize a az chachomem kein far halten nisht zich
partial a that wise men any for hold not yourselves

פארהארטונג איז געקומען איבער ישראל, ביז די פולקייט פון די
di fun fulkeit di biz Yisroel iber gekumen iz farhartung
the of fullness the until Israel over come is hardening

אומות העולם וועט אריינקומען;
arainkumen vet hooilem umes
come in will of the world nations

26 And so Klal Yisroel shall be delivered, as it is written: Out of Tziyon shall come the Go'el *(Deliverer, Redeemer)*; He will turn away, remove peysha from Ya'akov *(Jacob)*,

כו און אזוי וועט כל ישראל ווערן דערלייזט, ווי עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vi derleizt veren Yisroel kol vet azoi un
written stands it as saved to be Israel all will thus and

דער גואל וועט קומען פון ציון , ער וועט אפווענדן
opvenadn vet er Tsien fun kumen vet gual der
turn away will he Zion from to come will Redeemer the

ג-טלאזיקייט פון יעקב .
Ya'akov fun G-tlazikeit
Yaakov from ung-dliness

27 And this will be My Berit *(covenant)* with them, when I take away their sins.

כז און דאס איז מיין בונד מיט זיי , ווען איך וועל זיי מוחל
moichl zei vel ich ven zei mit bund main iz dos un
forgive them will I when them with covenant my is this and

זיין זייערע זינד. (ישעיהו נט, כ-כא ; תהלים יד , ז.)
z yad Tehilim ch-cha nt Yeshayah zind zeiere zain
7 14 Psalms 20-21 59 Yeshayah sin their his

28 With regard to the Besuras HaGeulah they are oyevim *(enemies)* for your sake, whereas with regard to the bechirah *(election)* they are beloved for the sake of the Avot *(Fathers)*.

כח וואס שייך דער בשורה טובה, זענען זיי שונאים
sonem zei zenen toive bshurh der shayech vos
enemies they are Good Bsoires the concerning who

צוליב אייך, אבער וואס שייך דער בחירה זענען זיי
zei zenen bchirh der shayech vos ober aich tsulib
they are election the concerning who however you on account of

געליבטע צוליב די אבות .
avot di tsulib gelibte
fathers the on account of beloved

29 For the matnat Hashem and the kri'at Hashem are irrevocable.

כט ווארום ה' האט נישט קיין חרטה אויף זיינע מתנות און
un matanot zaine oif charote kein nisht hot Hashem vorem
and gifts his on regret any not has Hashem because

רוף .
ruf
calling

30 For just as you Goyim were once without mishma'at to Hashem, but now have received chaninah *(mercy, pardon)* by their lack of mishma'at,

ל וואָרום אַזוי ווי איר זענט אַמאָל געווען אומגעהאָרכזאַם צו
tsu umgehorchzam geven amol zent ir azoivi vorem
to disobedient were once are you since because

ה׳ , איצט אָבער האָט איר באַקומען רחמים דורך זייער
zeier durch rachamim bakumen ir hot ober itst Hashem
their through mercy received you have however now Hashem

אומגעהאָרכזאַמקייט,
umgehorchzamkeit
disobedience

31 So also they have now been without mishma'at for your chaninah *(mercy, pardon)* in order that they also might receive chaninah *(mercy).*

לא אַזוי זענען אויך זיי איצט אומגעהאָרכזאַם געוואָרן, כּדי
k'de gevoren umgehorchzam itst zei oich zenen azoi
so that become disobedient now they also are thus

דורך די רחמים צו אייך זאָלן זיי איצט אויך דערלאַנגען
derlangen oich itst zei zoln aich tsu rachamim di durch
reach also now they should you to mercy the through

רחמים .
rachamim
mercy

32 For G-d has confined all in disobedience in order that He might have chaninah *(mercy)* on all;

לב וואָרום ה׳ האָט אַלעמען איינגעשלאָסן אין דער
der in aingeshlosn alemen hot Hashem vorem
the in enclose everyone did Hashem because

אומגעהאָרכזאַמקייט, כּדי ער זאָל זיין רחמנותדיק צו
tsu rachmonesdik zain zol er k'de umgehorchzamkeit
to merciful be shall He so that disobedience

33 O the depth of the riches and the chochmah *(wisdom)* and da'as *(knowledge)* of Hashem. How unfathomable are His mishpatim and unsearchable His ways.

אַלעמען. לג אָ, וואָס פאַר אַ טיפקייט פון רייכטום און חכמה
chochme un reichtum fun tifkeit a far vos o alemen
wisdom and riches of depth a for who o everyone

און וויסן פון ה׳ ! ווי אומפאַרשטענדלעך זענען זיינע
zaine zenen aumfarshtendlech vi Hashem fun visen un
His are how Hashem of knowledge and

משפטים און אומאויספאַרשבאַר זיינע דרכים !
drochem zaine umoisfarshbar un mishpotim
ways His unsearchable and judgments

34 For who has known the Ruach of Hashem? Or who has been ISH ATZATO *(His Counselor)*?

לד וואָרום ווער האָט געוואוסט די מחשבה פון דעם האַר? אָדער
oder har dem fun machshove di gevust hot ver vorem
or L-rd the of mind the known has who because

ווער איז געווען זיין ראַטגעבער?
ratgeber zain geven iz ver
advisor His was is who

35 Or who has given in advance to Him so that His

לה אָדער ווער האָט אים פריער געגעבן, און עס זאָל אים
im zol es un gegeben frier im hot ver oder
to him shall it and given before Him has who or

צוריקגעגעבן ווערן? (ישעיהו מ, יג.)
yg m Yeshayah veren tsurikgegeben
13 40 Yeshayah to be recompensed

presents come only as a *(choiv)* debt repaid?
36 Because from Him and through Him and to Him are all things. Lo HaKavod l'Olamim. Omein. *(To Him be glory forever. Amen.)*

12 I appeal to you, therefore, Achim b'Moshiach, through the rachamei Hashem *(mercies of G-d)*, to present your geviyah, all of your being, as a korban chai *(living sacrifice)*, kadosh *(holy)* and acceptable to Hashem, which is your spiritual avodas kodesh service.

2 Stop allowing yourself to be conformed to the Olam Hazeh, but be transformed by your hitkhadshut *(regeneration, renewal)* of your mind, so that you may ascertain what is the ratzon Hashem *(the will of G-d)*, what is the good, acceptable, and perfect will of G-d.

3 For I say to all who are among you through the chesed *(unmerited favor, grace)* given to me, that you should avoid a false sense of superiority in your

לו אז אלץ איז פון אים און דורך אים און צו אים; אים זיי כבוד
koved zei im im tsu un im durch un im fun iz alts az
glory be Him Him to and Him through and Him of is all as

אויף אייביק. אמן .
Omein eibik oif
Amen eternal on

יב איך בעט אייך דעריבער, ברידער, דורך די רחמים
rachamim di durch brider deriber aich bet ich
mercies the by brothers therefore you implore I

פון ה׳ , אז איר זאלט גענענען אייערע גופים ווי א
a vi gufim eiere genenen zolt ir az Hashem fun
a as bodies your approach shall you that Hashem of

לעבעדיק, הייליק קרבן , וואס איז וואוילגעפעלן צו ה׳ ,
Hashem tsu voilgefelen iz vos korben heilik lebedik
Hashem to pleasing is which sacrifice holy living

ווארום דאס איז אייער גייסטיקע עבודה .
avoide geistike eier iz dos vorem
ministry spiritual your is that because

ב און זייט נישט געגליכן צו דער דאזיקער וועלט, נאר פארענדערט
farendert nor velt doziker der tsu geglichen nisht zait un
changed but world this one the to resemble not be and

זיך דורך דער באנייאונג פון אייער געמיט, כדי
k'de gemit eier fun baneiung der durch zich
so that mind your of renewal the by yourselves

פעסטצושטעלן וואס עס איז ה׳ס גוטער און וואוילגעפעלענער
voilgefelener un guter h,s iz es vos festtsushteln
pleasing and good Hashem's is it what to determine

און פאלקאמענער רצון . ג ווארום איך רעד צו יעדן צווישן
tsvishen yedn tsu red ich vorem ratson falkamener un
among everyone to speak I because will perfect and

אייך, דורך דעם חסד , וואס איז מיר געגעבן געווארן, נישט צו
tsu nisht gevoren gegeben mir iz vos chesed dem durch aich
to not become given me is that grace the through you

דענקען פון זיך העכער ווי עס געהער צו זיין , נאר צו
tsu nor zain tsu geher es vi hecher zich fun denken
to but be to do belong it than higher yourselves of mind

thinking; rather exercise shlitah atzmi *(self-control)*, thinking with seichel, as G-d has measured to each a measure of emunah.

דענקען באשיידן, יעדער איינער לויט דער מאס אמונה,
emune mos der loit einer yeder basheidn denken
faith measure of the according to one every modestly think
וואס איז אים צוגעטיילט געווארן פון ה׳ .
Hashem fun gevoren tsugeteilt im iz vos
Hashem by become assigned to him is which

4 For just as in one body we have many members *(natural capacities)*, and all the members do not have the same function,

ד וואָרום ווי אין איין גוף האבן מיר א סך אברים , און נישט
nisht un eivrem sach a mir hoben guf ein in vi vorem
not and body parts many a we have body one in as because
אלע אברים האבן די זעלביקע אויפגאבע,
oifgabe zelbike di hoben eivrem ale
task same the have body parts all

5 So we all are one body in Moshiach, and are individually members one of another,

ה אזוי זענען מיר, די פילע, איין גוף אינם משיח , און יעדער
yeder un Moshiach inem guf ein file di mir zenen azoi
every and Moshiach in the body one many the we are so
באזונדער גלידער איינער פונם אנדערן.
andern funem einer glider bazunder
other of the one members separate

6 Having matanot *(gifts)* which differ in accordance with the chesed *(unmerited favor, grace)* given to us. If we speak for G-d as nevi'im *(prophets)*, it should be in proportion to the emunah given to us.

ו און האבנדיק פארשיידענע מתנות לויט דעם חסד , וואס
vos chesed dem loit matanot farsheidene hobendik un
that grace the according to gifts different having and
איז אונדז געגעבן געווארן, אויב נבואה , (לאמיר נבואות
nevues lomir nevue oib gevoren gegeben undz iz
prophecies let us prophecy whether been given to us is
זאגן) לויט דער מאס פון אונדזער אמונה;
emune undzer fun mos der loit zogen
faith our of measure of the according to say

7 If we offer particular acts of avodas kodesh service, it should be used in serving. One who functions as a rabbinic moreh should be active in teaching.

ז אויב באדינען, אין דער באדינונג; אויב א לערנער, אין דער לערנונג;
lernung der in lerner a oib badinung der in badinen oib
teaching the in teacher a if service the in serving if

8 One who imparts chizzuk *(strengthening, encouragement)* should be active in that avodas kodesh ministry. One who makes tzedakah *(contributions)*

ח אויב א מוכיח , אינם מוסר זאגן ; דער געבער,
geber der zogen muser inem muchich a oib
giver the saying discipline in the admonisher an if
מיט פרייגעביקייט, דער מנהיג , מיט פלייס; דער גומל
guml der flais mit manhig der freigebikeit mit
bestower of the zeal with leader the freely giving with
חסד מיט מונטערקייט. ט זאל די ליבע זיין אָן
on zain libe di zol munterkeit mit chesed
without be love the let cheerfulness with loving kindness

should do so with nedivut *(generosity)*. The one in manhigut *(leadership)*, with diligence. The one in bikkur cholim *(visiting the sick)* and gemilut chasadim *(benevolence)*, with simcha.

9 Let ahavah *(agape)* be without tzevi'ut *(hypocrisy)*. Hate what is haRah, be devoted to what is tov.

10 Show mishpochah *(family)* affection to one another in ahavah shel achvah *(brotherly love)*. Be first in esteeming one another, in showing mutual respect.

11 Be zealous without negligence; with bren *(fervor, hitlahavut)* be burning with the Ruach Hakodesh. With avodas kodesh serve Hashem.

12 Have simcha in tikvah. Have savlanut in tzoros. Keep davening tefillos.

13 With a spirit of koinonia, keep the pushke full for the needs of the Kedoshim. Aspire to hachnosas orchim.

14 Say a bracha on those who bring redifah

פאלשקייט; האט פיינט דאס שלעכטע, באהעפט זיך צו דעם
dem tsu zich baheft shlechte dos faint hot falshkeit
the to yourself cling bad the hate has falseness

גוטן.
gutn
good

[י] האט ליב איינער דעם אנדערן מיט ברידערלעכער ליבע; אינם
inem libe briderlecher mit andern dem einer lib hot
in the love brotherly with other the one love have

צוטיילן כבוד, זאל יעדער איינער פריער אין זינען האבן דעם
dem hoben zinen in frier einer yeder zol koved tsuteiln
the have mind in first one every let honor allocating

אנדערן;
andern
other

[יא] ווערט נישט אפהענטיק אין פלייסיקייט, זייט אייפריק אינם גייסט;
gaist inem eifrik zait flaisikeit in ophentik nisht vert
Spirit in the zealous be diligence in indolent not become

דינט דעם האר;
har dem dint
L-rd the serve

[יב] אין דער האפנונג, זייט פריילעך; אין א צרה, זייט געדולדיק;
geduldik zait tsore a in freilech zait hofenung der in
patient be tribulation a in cheerful be hope the in

אינם תפילה טאן, האלט אָן;
on halt ton tefillah inem
on keep do prayer in the

[יג] זייט מנדב פאר די נויטן פון די הייליקע, פלייסיקט אייך
aich flaisikt heilike di fun noitn di far menadev zait
you be diligent holy ones the of needs the for contribute be

צו זיין מכניסי אורחים. [יד] בענטשט די, וואס רודפן אייך;
aich rudfn vos di bentsht oirachem mchnisi zain tsu
you persecute who the bless strangers bringing in be to

בענטשט, שעלט נישט.
nisht shelt bentsht
not curse bless

(*persecution*) on you, let it be a bracha and not a kelalah (*curse*).

15 Join in simcha with those who rejoice, weep with those who weep.

טו פריידט זיך מיט די , וואס פרייען זיך , וויינט מיט
mit veint zich freien vos di mit zich freidt
with weep themselves rejoice who the with yourselves rejoice

די , וואס וויינען.
veinen vos di
weep who the

16 Think with a (*spiritual*) consensus in achdus harmony among yourselves. Do not cherish the thoughts of the ba'al gaavah (*haughty person*), but associate with the anaviyim (*humble*), with the lowly am ha'aretz; do not be chachamim (*wise ones*) in your own estimation.

טז האט אחדות צווישן זיך . טראכט נישט פון הויכע זאכן ,
zachn hoiche fun nisht tracht zich tsvishen achdes hot
things haughty of not think yourselves among unity have

נאר לאזט זיך אראפ צו די נידריקע. האלט זיך נישט פאר קיין
kein far nisht zich halt nidrike di tsu arop zich lozt nor
any for not yourself keep lowly the to down self let but

חכמים .
chachomem
wise ones

17 Repay no one ra'a (*evil*) for ra'a (*evil*). Take into consideration what is haTov in the sight of everyone and do that.

יז צאלט נישט אפ קיינעמען מיט שלעכטס פאר שלעכטס. טראכט
tracht shlechts far shlechts mit keinemen op nisht tsolt
think evil for evil with any one up not repay

איבער די זאכן , וואס זענען גוט פאר אלע מענטשן.
mentshn ale far gut zenen vos zachn di iber
men all for good are which things these over

18 If possible, so far as it depends on you, live in shalom with everyone.

יח אויף וויפל עס ליגט אין אייך, אויב מעגלעך, זעט צו לעבן
leben tsu zet meglech oib aich in ligt es vifl oif
live to see possible if you in lies it how much on

בשלום מיט אלע מענטשן.
mentshn ale mit besholem
men all with in peace

19 Do not take your own revenge, beloved, but give opportunity for G-d’s Charon Af (*burning wrath*), for it is written, LI NAKAM V'SHILEM (*Vengeance is mine*

יט געליבטע, זייט זיך נישט נוקם , נאר מאכט אן ארט פאר דעם
dem far ort an macht nor nukm nisht zich zait gelibte
the for place a make but avenge not yourself be beloved

צארן, ווארום עס שטייט געשריבן: ביי מיר איז נקמה איך
ich nkmh iz mir bai geshriben shteit es vorem tsoren
I vengeance is Me with written stands it because wrath

וועל פארגעלטן, זאגט דער האר ג-ט . (דברים לב, לה.)
lh lb Devarim Hashem har der zogt fargeltn vel
35 32 Deuteronomy G-d L-rd the says repay will

and recompense, repayment) — I am He who will repay, says Hashem.

20 "But if your enemy is hungry, feed him; if he is thirsty, give him drink; for in so doing you will heap coals of fire on his head."

כ דעריבער, אויב דיין שונא איז הונגעריק, גיב אים צו עסן ;
deriber oib dain soine iz hungerik gib im tsu esen
therefore if your enemy is hungry give him to to eat

אויב ער איז דורשטיק, גיב אים צו טרינקען; ווארום טוענדיק דאס
oib er iz durshtik gib im tsu trinken vorem tuendik dos
if he is thirsty give him to drink because doing the

דאזיקע, זאמלסטו פייערדיקע קוילן אויף זיין קאפ. (משלי כה,
dozike zamlstu feierdike koiln oif zain kop Mishle chh
these you gather fire coals on his head Proverbs 25

כא-בב.)
cha-bb
21-22

21 Do not be overcome by what is ra'a, but overcome haRah with haTov.

כא לאז דיך נישט באזיגט פונם שלעכטן, נאר זיי גובר דאס
loz dich nisht bazigt funem shlechtn nor zei goiver dos
let you not be overcome by the bad but be overcome the

שלעכטע מיט דעם גוטן.
shlechte mit dem gutn
bad with the good

13 Let kol nefesh *(every soul, person)* be subject to the official governing authorities. For there is no memshalah *(government)* except given by Hashem, and the powers that be have been established by G-d.

יג זאל יעדער איינער זיך אונטערטעניקן צו די העכערע
zol yeder einer zich untertenikn tsu di hechere
let every one themselves be subject to the higher

ממשלות , ווארום עס איז נישטא קיין ממשלה , אחוץ
memsholes vorem es iz nishto kein memshole achuts
authorities because it is there is not any authority except

פון ה׳ , און די עקזיסטירנדיקע ממשלות זענען באשטימט
fun Hashem un di ekzistirndike memsholes zenen bashtimt
of Hashem and the existing authorities are set

געווארן פון ה׳ .
gevoren fun Hashem
become from Hashem

2 So then, he who opposes the authority has resisted the ordinance, official decree of G-d; and those who resist shall receive mishpat *(judgment)* on themselves.

ב בכן , דער , וואס שטעלט זיך קעגן דער מאכט, דער
bchn der vos shtelt zich kegen der macht der
so then the one who resist himself against the power that

שטעלט זיך אנטקעגן ה׳ס ארדנונג ; און די מורדים, וועלן
shtelt zich antkegen h,s ordenung un di murdim velen
resists self against Hashem's ordinance and the rebels will

איבער זיך באקומען א משפט .
iber zich bakumen a mishpot
over themselves receive a judgment

3 For rulers are not a cause of pachad *(terror)* to hitnahagut *(conduct)* that is of HaTov but HaRah. Do you want to be without pachad of memshalah *(government)*? Do HaTov, and you will have the commendation of the representative of the memshalah.

ג ווארום די מושלים זענען נישט קיין שרעק פאר דעם , וואס
vos dem far shrek kein nisht zenen mosh'lim di vorem
who the one for terror any not are rulers the because

טוט גוטס, נאר פאר דעם , וואס טוט שלעכטס. ווילסטו אבער
ober vilstu shlechts tut vos dem far nor guts tut
however you want evil does who the one for but good does

נישט מורא האבן פאר דער מאכט? דאן טו דאס גוטע, און דו
du un gute dos ah dan macht der far hoben moire nisht
you and good the do then power the before to have fear not

וועסט האבן פון איר א לויב ;
loib a ir fun hoben vest
praise a it from have you will

4 For he is the mesharet *(minister, servant)* of Hashem to you for HaTov. But if you do HaRah, be afraid. For he does not bear the cherev to no purpose. For he is the mesharet of Hashem, an avenger for Charon Af against the evildoer.

ד ווארום זי איז ה׳ס דינערין פאר דיינעטוועגן צום גוטן.
gutn tsum deinetvegn far dinerin h,s iz zi vorem
good towards your sake for servant Hashem's is it because

ווען אבער דו טוסט דאס שלעכטע, דאן האב מורא; ווארום
vorem moire hob dan shlechte dos tust du ober ven
because fear have then evil the do you however when

נישט אומזיסט טראגט זי די שווערד; ווארום זי איז ה׳ס דינערין
dinerin h,s iz zi vorem shverd di zi tragt umzist nisht
servant Hashem's is it because sword the it bears in vain not

אויסצופירן צארן (שטראף) אויף דעם , וואס טוט שלעכטס.
shlechts tut vos dem oif shtrof tsoren oistsufirn
evil things does who the one on punishment wrath to carry out

5 Wherefore it is necessary to be subject, not only on account of the Charon Af of Hashem, but also on account of matzpun *(conscience)*.

ה דערפאר מוז מען זיך אונטערטעניקן, נישט נאר
nor nisht untertenikn zich men muz derfar
only not be subject themselves one must therefore

צוליב דעם צארן, נאר אויך צוליב דעם געוויסן .
gevisen dem tsulib oich nor tsoren dem tsulib
conscience the on account of also but wrath the on account of

6 For that is why you also pay tribute *(taxes)*. For they are mesharetim of G-d engaged in this very task.

ו ווארום דערפאר צאלט איר אויך שטייערן , ווייל זיי
zei vail shteiern oich ir tsolt derfar vorem
they because tribute, taxes also you pay this reason because

(די מאכטהאבער) זענען ה׳ס משרתים און פארנעמען
farnemen un meshoresim h,s zenen machthaber di
occupy and servants Hashem's are people in power the

זיך מיט דער דאזיקער זאך .
zach doziker der mit zich
thing this one the with themselves

7 Render to everyone their due: tribute to whom tribute is due, tax to whom tax; fear to whom fear is due, respect to whom respect.

8 Owe *(be indebted, obligated)* nothing to anyone except a choiv *(debt)* of ahavah *(love)*; for he who has ahavah has fulfilled the Torah.

ז גיט אפ יעדן איינעם דאס, וואס איר זענט מחויב : שטייער, צו
tsu shteier m'khuyav zent ir vos dos einem yedn op git
to tax obligated are you what that one every up give

וועמען שטייער געהערט, צאל, צו וועמען צאל געהערט, מורא
moire gehert tsol vemen tsu tsol gehert shteier vemen
fear belong tariff whom to tariff belong tax whom

דעם , וועמען מורא געהערט, כבוד, צו וועמען כבוד געהערט.
gehert koved vemen tsu koved gehert moire vemen dem
belong honor whom to honor belong fear whom the one

ח זייט קיינעם גארנישט שולדיק, אחוץ ליב צו האבן איינער דעם
dem einer hoben tsu lib achuts shuldik gornisht keinem zait
the one have to love except in debt nothing anyone be

אנדערן; ווארום דער , וואס האט ליב דעם אנדערן, האט
hot andern dem lib hot vos der vorem andern
has other the one love has who the one because other

מקיים געווען די תורה.
toire di geven mekaiem
Torah the was fulfill

9 For the mitzvoh, LO TIN'AF, LO TIRTZACH, LO TIGNOV, LO TACHMOD, and any other of the mitzvot *(commandments)* is akitzur *(restated, in summary)* in this dvar Torah, V'AHAVTA L'RE'ACHA KAMOCHA *(You shall love your neighbor as yourself)*.

ט ווארום דו זאלסט נישט מזנה זיין , דו זאלסט נישט
nisht zolst du zain mizane nisht zolst du vorem
not shall you commit adultery not shall you because

מארדן, דו זאלסט נישט גנבענען , דו זאלסט נישט גלוסטן,
glusten nisht zolst du ganvenen nisht zolst du morden
covet not shall you steal not shall you murder

(שמות כ, יג-יז.) און יעדעס אנדערע געבאט , זענען
zenen gebot andere yedes un yg-iz ch Shemot
are commandment other every and 13-17 20 Exodus

צוזאמענגעפאסט אין דעם דאזיקן ווארט: דו זאלסט ליב האבן דיין
dain hoben lib zolst du vort dozikn dem in tsuzamengefast
your have love shall you word this the in bound up together

חבר ווי דיך אליין. (ויקרא יט, יח .)
yod chet yt Vayikra alein dich vi chaver
18 19 Leviticus alone you as neighbor

10 Ahavah *(agape)* does no wrong to the re'a *(neighbor)*; therefore the fulfillment of the Torah is ahavah.

11 Besides this, you have da'as of the zman, that it

י די ליבע טוט דעם נאנטן קיין שום שלעכטס נישט; דעריבער
deriber nisht shlechts shum kein nantn dem tut libe di
therefore not evil in no way any neighbor the does love the

איז די ליבע די דערפילונג פון דער תורה. יא און דאס דאזיקע זאלט
zolt dozike dos un toire der fun derfilung di libe di iz
shall these the and Torah the of fulfilment the love the is

איר טאן, קענענדיק די צייט, אז די שעה איז שוין אנגעקומען,
ongekumen shoin iz sha'á di az tsait di kenendik ton ir
come already is hour the that time the knowing do you

is already the hour for you to wake up from sheynah *(sleep)*, for now is Yeshu'at Eloheinu nearer than when we became ma'aminim *(believers)*.

אויפצושטיין פון שלאף; ווארום איצט איז אונדזער ישועה
yeshue undzer iz itst vorem shlaf fun oiftsushtein
salvation our is now because sleep from to rise

נענטער, ווי ווען מיר האבן אנגעהויבן צו גלויבן.
gloiben tsu ongehoiben hoben mir ven vi nenter
believe to begin did we when than nearer

12 The Lailah *(Night, of the old epoch)* is far advanced, and HaYom is imminent, at hand. Let us therefore take off the dark cloak of the deeds of choshech, ridding ourselves of it, and let us put on the neshek *(weapons)* of Ohr *(light)*.

יב די נאכט איז פארגאנגען און דער טאג האט זיך דערנענטערט;
dernentert zich hot tog der un fargangen iz nacht di
come nearer itself has day the and passed is night the

לאמיר זשע אראפווארפן די מעשים פון דער פינסטערניש און
un finsternish der fun ma'a'sim di aropvarfen zhe lomir
and darkness the of deeds the cast off then let us

אנטאן די כלי-זין פונם ליכט.
licht funem keili-zin di onton
light of the weapon the put on

13 Let us conduct ourselves decently as in HaYom *(The Day)*, not in carousing and shichrut *(drunkenness)*, not in zenut *(fornication)* and debauchery and zimmah *(licentiousness)*, not in merivah *(strife)* and quarreling and anochiyut *(selfishness)* and kinah *(jealousy)*.

יג לאמיר גיין באשיידן, ווי בייטאג, נישט פרעסנדיק און זויפנדיק,
zoifndik un fresndik nisht beitag vi basheidn gein lomir
guzzling and gorging not by day as humbly walk let us

נישט אין זנות און פארשייטקייט, נישט אין געצאנק און אין
in un getsank in nisht farsheitkeit un znus in nisht
in and quarreling in not licentiousness and fornication in not

קנאה.
kine
envy

14 But put on Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua Adoneinu and make no provision for the basar *(old fallen nature)*, to satisfy its ta'avot *(lusts)*.

יד נאר טוט אָן דעם האר יהושע / ישוע* המשיח , און
un HaMoshiach Yeshua Yehoshua har dem on tut nor*
and the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd the on put but

זעט, אז אייער זארגן פאר קערפער זאל נישט דערפירן צום
tsum derfirn nisht zol kerper far zorgen eier az zet
to the lead not shall the body for worries your that see

באפרידיקן די תאוות.
taives di bafridikn
lusts the satisfying

14 Welcome the one who is weak in emunah *(faith)*. But not for the purpose of setting him straight in arguments.

יד דעם שוואכן אין דער אמונה זאלט איר מקרב זיין , נאר
nor zain mkrb ir zolt emune der in shvachn dem
but be welcome you shall faith the in weak the one

נישט צו האלטן וויכוחים איבער צווייפלהאפטע מיינונגען .
meinungen tsveiflhafte iber vichuchim halten tsu nisht
opinions doubtful over debates hold to not

[2] For example, one person has emunah *(faith)* to eat every potential food; but the weak practice vegetarianism.

[3] Let the one who eats not hold in contempt or despise the one who does not eat, and let not the one who does not eat pass judgment on the one who eats, for Hashem treats him as an oreach ratzuy *(welcome guest)*.

[4] Who are you to condemn the eved *(house slave)* of someone else? In relation to Ribbono *(shel Olam)* he stands or falls. And he shall stand, for Ribbono *(shel Olam)* is able to make him stand.

[5] One person judges one day to be more important than another; another person judges every day to be alike. Let each be fully convinced in his own mind.

[6] The one who holds an opinion on the day does so to Hashem. And the one who eats does so to Hashem, for he does the bentshen *(custom of saying grace*

[ב] איינער גלויבט, אז ער מעג אלץ עסן, דער שוואכער
einer gloibt az er meg alts esen der shvacher
one believes that he may everything eat the weak one

אבער עסט בלויז גרינווארג.
ober est bloiz grinvarg
however eats only greenery

[ג] דער , וואס עסט, זאל נישט מבזה זיין דעם , וואס עסט
der vos est zol nisht mevaze zain dem vos est
the one who eats shall not degrade be the one who eats

נישט; און דער , וואס עסט נישט, זאל נישט משפטן דעם ,
nisht un der vos est nisht zol nisht mishpeten dem
not and the one who eats not shall not judge the one

וואס עסט יא; ווארום ה׳ האט אים מקבל געווען.
vos est yo vorem Hashem hot im mekabl geven
who eats yes because Hashem has him received was

[ד] ווער ביסטו, וואס משפטסט א פרעמדן קנעכט? ער
ver bistu vos mishpetst a fremdn knecht er
who you are who judges a some one else's servant he

שטייט אדער פאלט פאר זיין אייגענעם האר! ער וועט אבער
shteit oder falt far zain eigenem har er vet ober
stands or falls before his own lord he will however

אויפגעשטעלט ווערן, ווארום דער האר איז אימשטאנד אים
oifgeshtelt veren vorem der har iz imshtand im
upheld to be because the L-rd is able him

אויפצושטעלן. [ה] איינער מאכט א חילוק צווישן איין טאג
oiftsushtelen einer macht a chiluk tsvishen ein tog
make stand one person makes a distinction between one day

און אן אנדערן, און אן אנדערער האלט אלע טעג פאר גלייך; זאל
un an andern un an anderer halt ale teg far glaich zol
and an other and an another holds every day for equal let

יעדער זיין גאנץ זיכער ביי זיך אין דער מחשבה .
yeder zain gants zicher bai zich in der machshove
everyone be entirely secure in himself in the mind

[ו] דער, וואס האלט (א געוויסן) טאג, האלט ער אים פאר דעם
der vos halt a gevisen tog halt er im far dem
the who observes a certain day observes he it before the

האר; און דער , וואס עסט, עסט פאר דעם האר, ווארום ער
har un der vos est est far dem har vorem er
L-rd and the one who eats eats before the L-rd because he

after meals) of the Birkat Hamazon to Hashem. And the one who does not eat does so to Hashem and gives the hodayah *(thanksgiving)* to Hashem.
7 For no one of us lives for himself and no one dies for himself.

8 For if we live, we live for Hashem; and if we die, we die for Hashem. So whether we live or we die, we belong to Hashem.

9 For it was for this tachlis *(purpose)* that Moshiach had his histalkus and came to live again, in order that he might have charge as Moshiach Adoneinu over both the Mesim *(dead ones)* and the Chayyim *(living ones)*.

10 So you, why do you judge your Ach b'Moshiach? Or you, why do you despise your Ach b'Moshiach? For we shall all stand in the Bet Din *(Court of Law)* of Hashem before his Kisse Din *(judgment seat)*, his Kisse Mishpat,

דאנקט דאך ה׳ דערפאר; און דער, וואס עסט נישט, עסט נישט
nisht est nisht est vos der un derfar Hashem doch dankt
not eats not eats who the and for this Hashem yet thanks

פאר דעם האר; און דאנקט אויך ה׳ דערפאר.
derfar Hashem oich dankt un har dem far
for this Hashem also thanks and L-rd the before

ז ווארום קיינער פון אונדז לעבט נישט פאר זיך אליין, און קיינער
keiner un alein zich far nisht lebt undz fun keiner vorem
none and alone himself for not lives us of none because

שטארבט נישט פאר זיך אליין.
alein zich far nisht shtarbt
alone himself for not dies

ח ווארום ווען מיר לעבן, לעבן מיר צום האר, און ווען מיר
mir ven un har tsum mir leben leben mir ven vorem
we when and L-rd to the we live live we when because

שטארבן, שטארבן מיר צום האר; דעריבער, צי מיר לעבן צי
tsi leben mir tsi deriber har tsum mir shtarben shtarben
or live we whether therefore L-rd to the we die die

מיר שטארבן, זענען מיר דעם הארס .
Har's dem mir zenen shtarben mir
the L-rd's the we are die we

ט ווארום פאר דעם דאזיקן צוועק איז משיח געשטארבן און
un geshtorben Moshiach iz tsvek dozikn dem far vorem
and died Moshiach is purpose this the for because

לעבעדיק געווארן, כדי ער זאל זיין האר איבער טויטע און
un toite iber har zain zol er k'de gevoren lebedik
and dead over L-rd be shall he so that became alive

לעבעדיקע . ׳ אבער דו , פארוואס משפטסטו דיין ברודער?
bruder dain mishpetstu farvos du ober lebedike
brother your you judge why you however the living ones

אדער דו , פארוואס ביסטו מבזה דיין ברודער? ווארום מיר אלע
ale mir vorem bruder dain mevaze bistu farvos du oder
all we because brother your degrade you are why you or

וועלן שטיין פאר ה׳ס כסא המשפט .
hamishpot kisei h,s far shtein velen
judgment throne of Hashem's before stand will

11 For it is written, “As I live, says Hashem, before Me KOL BERECH *(every knee)* will bow and KOL LASHON *(every tongue)* shall give praise to Hashem.”

יא ווארום עס שטייט געשריבן: אזוי ווי איך לעב, זאגט דער האר
har der zogt leb ich vi azoi geshriben shteit es vorem
L-rd the says live I as so written stands it because

ג-ט , צו מיר וועט זיך בייגן יעדע קני , און יעדע צונג וועט
vet tsung yede un kni yede beign zich vet mir tsu Hashem
will tongue every and knee every bow self will Me to G-d

לויבן ג-ט . (ישעיהו מה, כג .)
chg mh Yeshayah Hashem loiben
23 45 Yeshayah G-d praise

12 So then each of us will give account of himself to Hashem.

13 Let us therefore no longer pass judgment on one another, but decide this rather: not to put an occasion for michshol *(stumbling, offense, downfall)* in the way of the Ach b'Moshiach.

יב אָט אזוי ארום וועט יעדער איינער פון אונדז מוזן אפגעבן א
a opgeben muzn undz fun einer yeder vet arum azoi ot
a give up must us of one every will around so just

דין וחשבון צו ה׳ פאר זיך אליין. יג טוט זשע מער נישט
nisht mer zhe tut alein zich far Hashem tsu uchshbun din
not more then do alone himself for Hashem to account serve

משפטן איינער דעם אנדערן. נאר האלט ליבער דאס פאר רעכט,
recht far dos liber halt nor andern dem einer mishpeten
right for that rather keep but other the one judge

נישט צו לייגן קיין מכשול אדער א פאסטקע פאר דעם
dem far fastke a oder mchshul kein leigen tsu nisht
the before trap a or stumbling block any place to not

ברודער.
bruder
brother

14 I have da'as and am convinced in Adoneinu Yehoshua that nothing is tamei beetzem *(intrinsically)*, except that to the one who reckons something profane, to that person it is profane.

יד איך ווייס, און בין בטוח אינם האר יהושע / ישוע* , אז
az Yeshua Yehoshua har inem batuach bin un veis ich*
that Yeshua Yehoshua L-rd in the confident am and know I

וועזנטלעך איז קיין זאך נישט טמא ; אחוץ פאר אים, וואס
vos im far achuts tome nisht zach kein iz vezntlech
who him for except defiled not thing any is essential

באטראכט עפעס ווי טמא , פאר אים איז עס טמא .
tome es iz im far tome vi epes batracht
defiled it is him for defiled as something considers

15 For if your Ach B'Moshiach is deeply upset on account of [your] okhel *(food)*, you are no longer conducting yourself in terms of ahavah. Do not

טו ווארום אויב דיין ברודער ווערט מצער דורך א מאכל,
machl a durch mtser vert bruder dain oib vorem
food a through grieved becomes brother your if because

(וואס דו עסט), גייסטו מער נישט לויט דער ליבע. זאל
zol libe der loit nisht mer geistu est du vos
let love the according to not more go you eats you which

by your okhel destroy that one for whom Moshiach died.

יענער , פאר וועמען משיח איז געשטארבן, נישט פארלוירן
farloiren nisht geshtorben iz Moshiach vemen far yener
lost not die did Moshiach whom for that one

ווערן דורך דיין שפייז!
shpaiz dain durch veren
food your through become

16 Therefore, do not let HaTov of you be brought into contempt.

טז זאל דעריבער אייער גוטס נישט ווערן קיין סיבה צו לעסטערונג;
lesterung tsu sibh kein veren nisht guts eier deriber zol
blaspheme to cause any become not good your therefore let

17 For the Malchut Hashem is not a matter of eating and drinking, but of tzedek *(righteousness)*, shalom *(peace)* and simcha b'Ruach Hakodesh.

יז ווארום דאס קעניגרייך פון ה׳ באשטייט נישט אין עסן און
un esen in nisht bashteit Hashem fun kenigreich dos vorem
and to eat in not consists Hashem of kingdom this because

טרינקען, נאר אין צדקות און שלום און שמחה אינם רוח
ruach inem simcha un sholem un tsadeikes in nor trinken
Spirit in the joy and peace and righteousness in but to drink

הקודש .
Hakoidesh
the Holy

18 For he who serves Moshiach in this is pleasing to Hashem and approved by people in general.

יח ווארום דער , וואס דינט דעם משיח אינם דאזיקן, איז
iz dozikn inem Moshiach dem dint vos der vorem
is this in the Moshiach the serves who the one because

וואוילגעפעלן צו ה׳ און איז באוויליקט ביי מענטשן.
mentshn bai bavilikt iz un Hashem tsu voilgefelen
men by approved is and Hashem to pleasing

19 So then we pursue what makes for shalom and for the building up of one another.

יט לאמיר זשע זיך נאכיאגן נאך די זאכן פון שלום און נאך
noch un sholem fun zachn di noch nachiagn zich zhe lomir
after and peace of things the after pursue ourselves then let us

די זאכן , דורך וועלכע מיר וועלן דערבויען איינער דעם אנדערן.
andern dem einer derboien velen mir velche durch zachn di
other the one build up will we which through things the

20 Do not for the sake of okhel bring churban to the work of Hashem. All okhel is tahor but it is wrong to eat anything that causes nisyonot.

כ צעשטערט נישט ה׳ס זאך צוליב א מאכל. אלץ
alts machl a tsulib zach h,s nisht tseshtert
everything food a on account of work Hashem's not destroy

איז טהור; נאר עס איז שלעכט פאר דעם מענטשן, וואס ווען ער
er ven vos mentshn dem far shlecht iz es nor thur iz
he when who man the for evil is it only pure is

עסט עס, ווערט ער א מכשול (פאר אן אנדערן).
andern an far mchshul a er vert es est
other an for stumbling block a he becomes it eats

21 It is a fine thing not to eat meat nor drink wine nor anything by which your Ach b'Moshiach stumbles.

כא עס איז גוט נישט צו עסן קיין פלייש, און נישט צו טרינקען
trinken tsu nisht un fleish kein esen tsu nisht gut iz es
drink to not and meat any to eat to not good is there

קיין ווין, און נישט צו טאן דאס, דורך וועלכן דיין ברודער
bruder dain velchen durch dos ton tsu nisht un vain kein
brother your which through this do to not and wine any

שטרויכלט.
shtroichlt
stumbles

22 The emunah that you have, keep beshita *(as a matter of conviction or principle)* to yourself before G-d. Ashrey is the man who does not condemn himself by the things he approves.

כב די אמונה, וואס דו האסט , האב דיר פאר ה׳ . וואויל
voil Hashem far dir hob host du vos emune di
blessed Hashem before you have you have you which faith the

איז דעם , וואס פארמשפט זיך נישט אליין דערמיט, וואס ער
er vos dermit alein nisht zich farmishpet vos dem iz
he what thereby himself not self condemns who the one is

דערלויבט זיך .
zich derloibt
himself approves

23 But in the man who doubts, there is found in him a dvar ashmah *(a thing of guilt, condemnation)* if he eats, because it is not of emunah. And whatever is not of emunah is averah *(sin).*

כג דער אבער , וואס איז מסופק , ווען ער עסט, איז פארמשפט
farmishpet iz est er ven mesupek iz vos ober der
condemned is eats he when doubtful is who however the one

ווייל ער טוט עס נישט פון אמונה; און אלץ, וואס איז נישט פון
fun nisht iz vos alts un emune fun nisht es tut er vail
of not is what all and faith of not it does he because

אמונה איז א חטא.
chta a iz emune
sin a is faith

15 We, the strong, ought to support the weaknesses of those without chizzuk, and not to please ourselves.

טו מיר, די שטארקע , האבן א חוב , סובל צו זיין די
di zain tsu subl choiv a hoben shtarke di mir
the his to endure debt a have strong ones the we

שוואכקייטן פון די שוואכע, און נישט זיך אליין צו
tsu alein zich nisht un shvache di fun shvachkeitn
to alone self not and weak the of weaknesses

באפרידיקן.
bafridikn
satisfy

2 Let each of us please his re'a with a view to what is beneficial, for upbuilding.

ב זאל יעדער איינער פון אונדז זוכן צו געפעלן זיין חבר צום
tsum chaver zain gefelen tsu zuchen undz fun einer yeder zol
to the chaver his please to seek us of one every let

גוטן, צו דערבויאונג.
derboiung tsu gutn
build up to good

3 For even Rebbe, Melech HaMoshiach did not please himself; but, as it is written, V'CHERPOT CHORPECHA NAF'LU ALAI *(The reproaches of those who reproach You have fallen on me).*

ג וואָרום משיח האָט אויך נישט געזוכט זיך אַליין צו געפֿעלן,
gefelen tsu alein zich gezucht nisht oich hot Moshiach vorem
please to alone self seek not also did Moshiach because

נאָר ווי עס שטייט געשריבן: די חרפּות, וואָס דײַנע באַליידיקער
baleidiker daine vos chrfut di geshriben shteit es vi nor
insulters your which shame the written stands it as but

האָבן דיר אָנגעטאָן, זענען געפֿאַלן אויף מיר. (תהלים סט, י.)
y st Tehilim mir oif gefalen zenen ongeton dir hoben
10 69 Psalms Me upon fallen have put on you did

4 For as much as was written beforehand was written for our limudei kodesh, in order that through savlanut and through the nechamah of the Kitvei Hakodesh we might hold fast tikvah *(hope).*

ד וואָרום אַלץ , וואָס איז פֿון פֿריִער געשריבן, איז געשריבן
geshriben iz geshriben frier fun iz vos alts vorem
written is written before of is which everything because

געוואָרן פֿאַר אונדזער באַלערנונג, כּדי דורך סבֿלנות און
un savlanút durch k'de balernung undzer far gevoren
and patience through so that learning our for become

דער טרייסט פֿון די כּתבֿי (הקודש) זאָלן מיר האָבן די
di hoben mir zoln Hakoidesh Kitvei di fun treist der
the have we should the Holy Scriptures the of comfort the

האָפֿנונג.
hofenung
hope

5 May the G-d of savlanut and of nechamah give you to live in harmony among yourselves in accordance with Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua,

ה און דער ג-ט פֿון סבֿלנות און פֿון נחמה זאָל אײַך געבן, אַז
az geben aich zol nechome fun un savlanút fun Hashem der un
as give you shall comfort of and patience of G-d the and

איר זאָלט האָבן צווישן זיך איין מחשבה לויט דעם
dem loit machshove ein zich tsvishen hoben zolt ir
the according to mind one yourselves among have shall you

משיח יהושע / ישוע*;
Yeshua Yehoshua Moshiach*
Yeshua Yehoshua Moshiach

6 In order that with achdus of mind and voice you might give kavod to the Elohim and Avi of Adoneinu Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua.

ו כּדי איר זאָלט אײַנשטימיק, מיט איין מויל , אָפּגעבן כּבֿוד
koved opgeben moil ein mit einshtimik zolt ir k'de
honor give mouth one with agree shall you so that

דעם ג-ט און פֿאָטער פֿון אונדזער האַר יהושע / ישוע*
Yeshua Yehoshua har undzer fun foter un Hashem dem*
Yeshua Yehoshua L-rd our of Father and G-d the

המשיח .
HaMoshiach
the Moshiach

7 Therefore, treat each other as orchim ratzuy *(welcome guests)*, as Rebbe, Melech HaMoshiach welcomed you, to the kavod of Hashem *(glory of G-d)*.

ז דערפאר זאלט איר מקרב זיין איינער דעם אנדערן, ווי אויך
oich vi andern dem einer zain mkrb ir zolt derfar
also as other the one be welcome you shall therefore

דער משיח האט אונדז מקרב געווען, צו ה׳ס כבוד.
koved h,s tsu geven mkrb undz hot Moshiach der
honor Hashem's to was welcome us has Moshiach the

8 For I declare that Moshiach has become Mesharet Bnei HaMilah *(Servant, Minister of the Circumcised)* for the sake of the Emes Hashem *(the truth of G-d)*, to confirm the havtachot given to the Avot,

ח ווארום איך זאג, משיח איז געבוירן געווארן צו זיין א משרת
meshores a zain tsu gevoren geboiren iz Moshiach zog ich vorem
servant a be to become born is Moshiach say I because

פון די געמלטע צוליב דעם אמת פון ה׳, כדי צו
tsu k'de Hashem fun emes dem tsulib gemalte di fun
to so as Hashem of truth the on account of circumcised the of

באשטעטיקן די הבטחות צו די אבות,
avot di tsu havtoches di bashtetiken
fathers the to promises the confirm

9 And in order that the Goyim might give praise to Hashem for His chaninah *(mercy)*. As it is written, For this reason I will confess You among the Goyim and sing praises unto Your Name.

ט און כדי די אומות העולם זאלן אפגעבן כבוד צו
tsu koved opgeben zoln hooilem umes di k'de un
to honor give should of the world nations the so that and

ה׳ פאר זיינע רחמים, ווי עס שטייט געשריבן: דערפאר וועל
vel derfar geshriben shteit es vi rachamim zaine far Hashem
will therefore written stands it as mercy His for Hashem

איך דיך לויבן צווישן די פעלקער, און צו דיין נאמען זינגען.
zingen nomen dain tsu un felker di tsvishen loiben dich ich
sing Name your to and nations the among praise you I

(תהלים יח, נ.)
n yod chet Tehilim
50 18 Psalms

10 Furthermore it says, HARNINU GOYIM AMMO *(Rejoice, Goyim with His people)*.

י און ווידער ווערט געזאגט: פריידט זיך, איר גוים, מיט
mit Goyim ir zich freidt gezogt vert vider un
with non-Jews you yourselves rejoice said it is again and

זיין פאלק. (דברים לב, מג.)
mg lb Devarim folk zain
43 32 Deuteronomy people His

11 And again, HALELU ES ADONOI KOL GOYIM SHABBECHUHU KOL HAUMMIM *(Baruch Hashem, Praise the L-rd, all you Goyim, and let all the peoples praise Him)*.

יא און ווידער: לויבט דעם האר (ג-ט), איר אלע גוים, און
un Goyim ale ir Hashem har dem loibt vider un
and non-Jews all you G-d L-rd the praise again and

גיט אים א שבח, אלע פעלקער. (תהלים קיז, א.)
a kiz Tehilim felker ale shevech a im git
1 117 Psalms nations all praise a Him give

12 And again Yeshayah says, The SHORESH OF YISHAI *(the Root of Jesse)*, shall come forth, even the one who arises to rule the GOYIM; in him *(the Gentiles, the nations)* shall put their TIKVAH *(hope)*.

13 May the Elohei HaTikvah *(the G-d of hope)* fill you with simcha and shalom in believing, that you may overflow in tikvah *(hope)*, in the ko'ach *(power)* of the Ruach Hakodesh.

14 Achim b'Moshiach of mine, I myself am convinced concerning you, that you yourselves too are full of yosher *(rectitude)*, full of da'as, able also to admonish one another.

15 But I wrote to you rather bluntly in this iggeret hakodesh in part as a way of reminding you, by virtue of the chesed *(unmerited favor, gift of grace)* given me from Hashem,

16 To be a mesharet *(minister, servant)* of Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua

יב און ווידער ישעיהו זאגט: עס וועט זיין דער ווארצל פון ישי ,
Yishi fun vortsl der zain vet es zogt Yeshayah vider un
Yishai of root the be will it says Yeshayah again and

און דער , וואס שטייט אויף צו הערשן איבער די גוים ; צו
tsu Goyim di iber hershn tsu oif shteit vos der un
to non-Jews the over reign to up stands who this One and

אים וועלן די פעלקער האפן. (ישעיהו יא, א, י .)
y a yo Yeshayah hofen felker di velen im
10 1 11 Yeshayah hope nations the will Him

יג און דער ג-ט פון האפנונג זאל אייך אנפילן מיט יעדער
yeder mit onfilen aich zol hofenung fun Hashem der un
every with fill you shall hope of G-d the and

שמחה און שלום אינם גלויבן , כדי איר זאלט זיין רייך אין
in raich zain zolt ir k'de gloiben inem sholem un simcha
in rich be shall you so that believing in the peace and joy

דער האפנונג דורך דער גבורה פונם רוח הקודש . יד מיינע
maine Hakoidesh ruach funem gevure der durch hofenung der
my the Holy Spirit of the might the through hope the

ברידער, איך אליין בין בטוח וועגן אייך, אז איר זענט פול מיט
mit ful zent ir az aich vegen batuach bin alein ich brider
with full are you that you about confident am myself I brothers

גוטסקייט, אנגעפילט מיט יעדן וויסן , און זענט אימשטאנד צו
tsu imshtand zent un visen yedn mit ongefilt gutskeit
to able are and knowledge every with filled goodness

זאגן שטראף רייד איינער דעם אנדערן.
andern dem einer reid shtrof zogen
other to the one words admonishing say

טו איך אבער האב געשריבן צו אייך, טיילווייז דרייסט, אזוי ווי אייך
aich vi azoi dreist teilvaiz aich tsu geshriben hob ober ich
you as so boldly partly you to written have however I

צו דערמאנען דורך דעם חסד , וואס איז מיר געגעבן געווארן
gevoren gegeben mir iz vos chesed dem durch dermonen tsu
become given me is what grace that through remind to

פון ה׳ ,
Hashem fun
Hashem from

טז צו זיין א קנעכט פונם משיח יהושע / ישוע* צו די
di tsu Yeshua Yehoshua Moshiach funem knecht a zain tsu*
the to Yeshua Yehoshua Moshiach of the servant a be to

אומות העולם , דינענדיק ווי א כהן אין דער בשורה טובה
toive bshurh der in koien a vi dinendik hooilem umes
Good Bsoires the in kohen a as serving of the world nations

to the Goyim, serving the Besuras HaGeulah of Hashem, administering with a kohen's avodas kodesh service the minchah offering to Hashem of the Goyim, that this offering might be acceptable, mekudash *(set apart as holy)* in the Ruach Hakodesh.

פון ה׳ , כדי דאס קרבן פון די אומות העולם זאל
fun Hashem k'de dos korben fun di umes hooilem zol
of Hashem so that the sacrifice of the nations of the world shall

ווערן באוויליקט, געהייליקט דורך דעם רוח הקודש .
veren bavilikt geheilikt durch dem ruach Hakoidesh
become acceptable holy through the Spirit the Holy

17 Therefore I have this glorying in Moshiach Yehoshua in reference to what concerns G-d.

יז איך האב דעריבער עפעס , מיט וואס זיך צו בארימען
ich hob deriber epes mit vos zich tsu barimen
I have therefore something with which myself to boast

אינם משיח יהושע / ישוע* , מיט די ענינים, וואס זענען
inem Moshiach Yehoshua Yeshua mit di eninim vos zenen*
in the Moshiach Yehoshua Yeshua with the issues which are

שייך ה׳ .
shayech Hashem
concerning Hashem

18 For I will not presume to say anything, except of what Moshiach has accomplished through me for the mishma'at of the peoples, by word and deed,

יח ווארום איך וועל מיך נישט אונטערשטעלן צו רעדן פון עפעס
vorem ich vel mich nisht untershteln tsu reden fun epes
because I will myself not dare to speak of anything

אחוץ פון דעם, וואס משיח האט געווירקט דורך מיר, צו
achuts fun dem vos Moshiach hot gevirkt durch mir tsu
except of that which Moshiach has activated through me to

ברענגען די אומות העולם צו געהארכזאמקייט, אין ווארט און
brengen di umes hooilem tsu gehorchzamkeit in vort un
bring the nations of the world to obedience in word and

בפועל ממש,
bfuel mmsh
deeds real

19 By the ko'ach of otot u'moftim *(signs and wonders)*, by the power of the Ruach Hakodesh; so that from Yerushalayim in a sweep round to Illyricum, I have preached the Besuras HaGeulah Hashem,

יט מיט דער גבורה פון אותות און מופתים, מיט דער גבורה פונם
mit der gevure fun otot un mofsim mit der gevure funem
with the might of signs and wonders with the might from the

רוח הקודש , אזוי, אז איך האב פון ירושלים און דער
ruach Hakoidesh azoi az ich hob fun Yerushalayim un der
Spirit the Holy so that I have from Yerushalayim and the

געגנט ארום ביז אילירִיקִיען אומעטום פולשטענדיק אנגעזאגט
gegent arum biz Illyricum umetum fulshtendik ongezogt
region around up to Illyricum everywhere fully announced

די בשורה טובה פונם משיח ;
di bshurh toive funem Moshiach
the Bsoires Good of the Moshiach

20 Thus making it my hasagos *(aspiration)* to preach the Besuras HaGeulah where Moshiach has not been named, lest I build on another's yesod *(foundation).*

כ פלייסנדיק מיך אזוי, אנצוזאגן די בשורה טובה וואו
vu toive bshurh di ontsuzogen azoi mich flaisendik
where Good Bsoires the to proclaim so myself striving

משיחס נאמען איז נאך נישט געווען באקאנט, כדי איך זאל
zol ich k'de bakant geven nisht noch iz nomen Moshiach's
shall I so that known become not yet is Name Moshiach's

נישט בויען אויף אן אנדערנס יסוד ,
yesod andern's an oif boien nisht
foundation another's an upon build not

21 But, as it is written, "Those who had not been told about Him will see, and those who had not heard shall understand."

22 For this reason I have also regularly been prevented from coming to you.

כא נאר ווי עס שטייט געשריבן: זיי , וועמען עס איז נישט דערציילט
dertseilt nisht iz es vemen zei geshriben shteit es vi nor
told not is it to whom they written stands it as but

געווארן וועגן אים, וועלן זען, און די , וואס האבן נישט געהערט,
gehert nisht hoben vos di un zen velen im vegen gevoren
heard not have who the and see will him about been

וועלן פארשטיין. (ישעיהו נב, טו.) כב צוליב וועלכן איך בין
bin ich velchen tsulib ah nb Yeshayah farshtein velen
am I which on account of 15 52 Yeshayah understand will

טאקע מערערע מאל געשטערט געווארן צו קומען צו אייך.
aich tsu kumen tsu gevoren geshtert mol merere take
you to to come to become prevented times several actually

23 But now, als *(since)* I no longer have scope in these regions and have had a tshuka *(longing)* to come to you for many years,

כג אבער איצט, שוין נישט האבנדיק קיין ארט אין די דאזיקע
dozike di in ort kein hobendik nisht shoin itst ober
these the in place any having not at last now however

מקומות און לעכצנדיק יארנלאנג צו קומען צו אייך,
aich tsu kumen tsu yornlang lechtsndik un mekoimes
you to to come to for long years yearning and places

24 When I travel to Spain...For I hope to see you as I pass through and to be sent on my way there by you, once I have had the full pleasure of being with you for a time.

כד וועל איך צו אייך קומען , ווען איך וועל זיין אויפן וועג קיין
kein veg oifen zain vel ich ven kumen aich tsu ich vel
to way on the be will I when to come you to I will

שפאניען. ווארום איך האף אייך צו זען אויף דער דורכרייזע, און
un durchreize der oif zen tsu aich haf ich vorem Spain
and journey this on see to you hope I because Spain

פון אייך געשיקט צו ווערן דארטן אהין, ווען איך וועל מיך צום
tsum mich vel ich ven ahin dorten veren tsu geshikt aich fun
to the myself will I when there there to be to sent you by

ערשט אביסל זעטיקן פון אייך;
aich fun zetikn abisel ersht
you with satisfy a little first

25 But now I am traveling to Yerushalayim in avodas kodesh service to the Kedoshim *(Messianic Jews in Jerusalem).*

כה איצט אבער פאר איך קיין ירושלים , צו דינען די
di dinen tsu Yerushalayim kein ich far ober itst
the serve to Yerushalayim to I travel however now

קדושים .
kedoishem
kadoshim

26 For the kehillot of Moshiach *(Messianic congregations)* in Macedonia and Achaia *(Greece)* chose to make some tzedakah *(contribution)* for the aniyim *(poor)* among the Kedoshim in Yerushalayim.

כו ווארום עס איז מאצעדאניען און אכאיא וואוילגעפעלן צו מאכן
machen tsu voilgefelen Achaia un Macedonia iz es vorem
make to well pleased Achaia and Macedonia is it because

א געמיינזאמע נדבה לטובת די ארומע צווישן די
di tsvishen arume di ltubt nedove gemainzame a
the among poor the for the benefit donation joint a

קדושים אין ירושלים .
Yerushalayim in kedoishem
Yerushalayim in kadoshim

27 For they chose to do so and owe them a choiv *(debt)*, for if the non-Jews have received a share in their spiritual affairs, they ought to minister to the Messianic Jews in material affairs.

כז ווארום עס איז זיי וואוילגעפעלן, און זיי זענען זייערע בעלי
ba'alei zeiere zenen zei un voilgefelen zei iz es vorem
owners their are they and well pleased them is it because

חוב . ווייל אויב די אומות העולם האבן א חלק אין
in cheilek a hoben hooilem umes di oib vail choiv
in share a have of the world nations the if because debt

זייערע רוחניותדיקע זאכן , זענען זיי מחויב זיי צו דינען אין
in dinen tsu zei m'khuyav zei zenen zachn ruchniutdike zeiere
in serve to them obligated they are things spiritual their

גשמיותדיקע זאכן .
zachn gashmiesdike
things earthy

28 When, therefore, I have completed this *(collection journey avodas kodesh service)* and sealed this p'ri *(fruit)* to them, I will go by way of you to Spain.

כח דעריבער ווען איך וועל האבן געענדיקט דאס דאזיקע, און
un dozike dos geendikt hoben vel ich ven deriber
and these the completed have will I when therefore

האבנדיק פארחתמעט פאר זיי די דאזיקע פרוכט, וועל איך
ich vel frucht dozike di zei far farchasmet hobendik
I will fruit these the them for sealed having

אדורכרייזן אייער לאנד קיין שפאניען.
Spain kein land eier adurchreizn
Spain to land your travel through to

29 And I have da'as that when I come to you, I will

כט און איך וויס, אז קומענדיק צו אייך, וועל איך קומען מיט דער
der mit kumen ich vel aich tsu kumendik az veis ich un
the with to come I will you to coming that know I and

פולקייט פון משיחס ברכה . ל איך בעט אייך אבער , ברידער,
brider ober aich bet ich broche Moshiach's fun fulkeit
brothers however you ask I blessing Moshiach's of fullness

come in the fullness of the
Birkat HaMoshiach.
30 I appeal to you, Achim
b'Moshiach, through
Adoneinu Moshiach
Yehoshua and the ahavas
HaRuach Hakodesh, to
contend with me in your
tefillos to Hashem on my
behalf,
31 that I might be delivered
from those without
mishma'at in Yehudah
and my avodas kodesh
service to Yerushalayim
might be acceptable to the
Kedoshim,
32 That I might come to
you in simcha *(joy)* birtzon
Hashem *(in the will of G-d)*
and be mutually refreshed
by your hitkhabrut
(fellowship) in the Messianic
Chavurah.
33 V'Elohei HaShalom im
kulechem. Omein. *(May the
G-d of peace be with you all.
Amen.)*

16 I recommend to
you achoteinu *(our
sister)* Phoebe, the Messianic
Shammash of the kehillah
in Cenchrea,

דורך אונדזער האר יהושע / ישוע* המשיח און דורך
durch undzer har Yehoshua Yeshua HaMoshiach un durch*
through our L-rd Yehoshua Yeshua the Moshiach and through

דער ליבע פונם גייסט, אז איר זאלט מיטקעמפן מיט מיר אין
der libe funem gaist az ir zolt mitkemfn mit mir in
the love of the Spirit that you shall strive along with we in

אייערע תפילות פאר מיר צו ה׳ ,
eiere tfiles far mir tsu Hashem
your prayers for me to Hashem

לא כדי איך זאל ניצול ווערן פון די ווידערשפעניקע אין יהודה ,
k'de ich zol nitsl veren fun di vidershpenike in Yehude
so that I shall be saved from the rebellious in Yehudah

און אז מיין דינסט אין ירושלים זאל זיין אנגענעם צו די
un az main dinst in Yerushalayim zol zain ongenem tsu di
and that my service in Yerushalayim shall be acceptable to the

קדושים ;
kedoishem
kadoshim

לב כדי איך זאל קומען מיט שמחה צו אייך, אם ירצה ה׳ ,
k'de ich zol kumen mit simcha tsu aich am yirtsah Hashem
so that I shall come with joy to you if wills Hashem

און זיך אפרוען ביי אייך.
un zich opruen bai aich
and myself rest up with you

לג און דער ג-ט פון שלום זאל זיין מיט אייך אלעמען. אמן .
un der Hashem fun sholem zol zain mit aich alemen Omein
and the G-d of peace shall be with you all Amen

טז איך דערמאן צו אייך צום גוטן אונדזער שוועסטער
ich dermon tsu aich tsum gutn undzer shvester
I remember to you good to the our sister in Moshiach

פעבע , וועלכע איז אויך א שמשית אין דער קהלה פון
Phoebe velche iz oich a shmshit in der kehile fun
Phoebe who is also a minister in the kehile of

קענקרעא,
Kenkrea
Cenchreae

2 That you be mekarev *(welcome and treat well)* to her in Adoneinu, in a manner worthy of the Kedoshim and assist her in whatever matter she may have need of you. For she herself has also been patroness of many and of myself.

3 Drishat Shalom to Prisca and Aquila my fellow po'alim *(workers)* in Rebbe, Melech HaMoshiach Yehoshua,

ב כדי איר זאלט זי אזוי אויפנעמען אינם האר ווי עס שטייט
shteit es vi har inem oifnemen azoi zi zolt ir k'de
stands it as L-rd in the receive so her shall you so that

אָן פאר קדושים , אז איר זאלט איר העלפן אין אלעם , אין
in alem in helfen ir zolt ir az kedoishem far on
in everything in help her shall you that kadoshim for on

וואס זי וועט אייך נאר ברויכן; ווארום זי איז אויך געווען
geven oich iz zi vorem broichn nor aich vet zi vos
been also had she because need just you will she whatever

א העלפערין פאר פילע, און פאר מיר אליין . ג גיט אפ שלום
sholem op git alein mir far un file far helferin a
peace up give myself me for and many for helper a

פריסקאן און אקווילאן, מיינע מיטארבעטער אינם משיח
Moshiach inem mitarbeter maine Aquilan un Priskan
Moshiach in the co-workers my Aquila and Prisca

יהושע / ישוע* ,
Yeshua Yehoshua*
Yeshua Yehoshua

4 Who performed an act of Messianic mesirat nefesh *(whole-hearted devotion to the cause of Moshiach, even at risk of life)* for my sake, and for whom not only I give thanks, but also kol kehillot of the Nations;

ד וועלכע האבן געלייגט זייער אייגענעם האלדז פאר מיין לעבן;
leben main far haldz eigenem zeier geleigt hoben velche
life my for neck own their lay down did who

וועמען נישט נאר איך בין דאנקבאר, נאר אויך אלע קהלות פון די
di fun kehiles ale oich nor dankbar bin ich nor nisht vemen
the of kehiles all also but thankful am I only not whom

אומות העולם ;
hooilem umes
of the world nations

5 Also Drishat Shalom to the kehillah *(congregation)* that meets in their house. Drishat Shalom to my beloved Epaenetus, who is the bikkurim *(firstfruits)* of Asia for Moshiach.

ה און גיט אפ שלום דער קהלה אין זייער הויז און גיט אפ
op git un hoiz zeier in kehile der sholem op git un
up give and house their in kehile the peace up give and

שלום מיין געליבטן עפאנעטוס, וואס איז די ערשטע פרוכט צום
tsum frucht ershte di iz vos Epanetus gelibtn main sholem
to the fruit first the is who Epaenetus beloved my peace

משיח אין אזיען.
Asia in Moshiach
Asia in Moshiach

6 Drishat Shalom to Miryam, who has labored much for you.

ו גיט אפ שלום מרימען , וועלכע האט פיל געארבעט פאר
far gearbet fil hot velche Miryamen sholem op git
for worked much did who Miryam peace up give

אייערטוועגן.
eiertvegen
for your sake

7 Drishat Shalom to Andronicus and Junia, my kinsfolk and my fellow prisoners, who are outstanding among Moshiach's shlichim, and also were in Moshiach before me.

ז גיט אפ שלום אנדראניקוסן און יוניוסן , מיינע קרובים און מיינע
maine un krubim maine Yuniusn un Andronicusn sholem op git
my and relatives my Yunia and Andronicus peace up give

מיטגעפאנגענע, וועלכע זענען בארימט צווישן די שליחים, און
un shlichim di tsvishen barimt zenen velche mitgefangene
and Shlichim the among well known are who fellow prisoners

זענען שוין געווען אינם משיח פאר מיר.
mir far Moshiach inem geven shoin zenen
me before Moshiach in the were already are

8 Drishat Shalom to Ampliatus, my beloved chaver in Adoneinu.

ח גיט אפ שלום אמפליאטוסן, מיין געליבטן אינם האר.
har inem gelibtn main Ampliatusn sholem op git
L-rd in the beloved my Ampliatus peace up give

9 Drishat Shalom to Urbanus, our fellow po'el *(worker)* in Moshiach, and my beloved Stachys.

ט גיט אפ שלום אורבאנוסן, אונדזער מיטארבעטער אינם משיח ,
Moshiach inem mitarbeter undzer Urbanusn sholem op git
Moshiach in the co-worker our Urbanus peace up give

און מיין געליבטן סטאכיס.
Stachys gelibtn main un
Stachys beloved my and

10 Drishat Shalom to Apelles, approved in Moshiach. Drishat Shalom to those from the household of Aristobulus.

י גיט אפ שלום אפעלעסן, דעם אויסגעפרואווטן (מאמין) אינם
inem maimen oisgepruvten dem Apellesn sholem op git
in the believer putting to test the Apelles peace up give

משיח . גיט אפ שלום דעם הויזגעזינד פון אריסטאבולוס.
Aristobulus fun hoizgezind dem sholem op git Moshiach
Aristobulus of household the peace up give Moshiach

11 Drishat Shalom to Herodion, my kinsman. Drishat Shalom to those of the household of Narcissus who are in Adoneinu.

יא גיט אפ שלום מיין קרוב הערָאדיאן. גיט אפ שלום די פון
fun di sholem op git Herodion krub main sholem op git
of the peace up give Herodion relative my peace up give

דעם הויזגעזינד פון נארציסוס, וואס זענען אינם האר.
har inem zenen vos Nartsisus fun hoizgezind dem
L-rd in the are who Narcissus of household the

12 Drishat Shalom to Tryphaena and Tryphosa, who have worked hard in Adoneinu. Drishat Shalom to the beloved Persis, who has labored much in Adoneinu.

יב גיט אפ שלום טריפיינא און טריפאסא, וואס האבן שווער
shver hoben vos Trifosa un Trifeina sholem op git
hard did who Tryphosa and Tryphaena peace up give

געארבעט אינם האר. גיט אפ שלום די געליבטע פערסיס, וועלכע
velche Persis gelibte di sholem op git har inem gearbet
who Persis beloved the peace up give L-rd in the work

האט זייער פיל געארבעט אינם האר.
har inem gearbet fil zeier hot
L-rd in the work much very did

13 Drishat Shalom to Rufus the Bechir *(the Chosen one)*

יג גיט אפ שלום רופוסן, דעם אויסדערוויילטן אינם האר, און די
di un har inem oisderveiltn dem Rufusn sholem op git
the and L-rd in the chosen one the Rufus peace up give

מוטער זיינע און מיינע.
maine un zaine muter
mine and his mother

in Adoneinu; also his Em and mine.

14 Drishat Shalom to Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, and the Achim b'Moshiach with them.

יד גיט אפ שלום אסינקריטוסן, פלעגאנען, הערמעסן, פאטראבאסן,
Patrobasn Hermesn Flegon Asyncritusn sholem op git
Patrobas Hermes Phlegon Asyncritus peace up give

הערמאסן, און דיברידער ביי זיי .
zei bai brider di un Hermasn
them with brothers the and Hermas

15 Drishat Shalom to Philologus and Julia, Nereus and his achot; also Olympas and all the Kedoshim with them.

טו גיט אפ שלום פילאלאגוסן און יוליאן, נערעאוסן און זיין
zain un Nereusn Yulian un Philologus sholem op git
his and Nereus Julia and Philologus peace up give

שוועסטער, אויך אלימפאסן, און אלע הייליקע , וואס זענען מיט
mit zenen vos heilike ale un Olympasn oich shvester
with are who holy ones all and Olympas also sister

זיי .
zei
them

16 Greet one another with a neshikat hakodesh. All the Kehillot of Moshiach send you Drishat Shalom.

17 I appeal to you, Achim b'Moshiach, to look out for those who cause kitot *(sects)* and nisyonot *(temptations)* contrary to the Torah which you learned, and keep away from them.

טז גיט אפ שלום איינער דעם אנדערן מיט א הייליקן קוש. אלע
ale kush heilikn a mit andern dem einer sholem op git
all kiss holy a with other the one peace up give

קהלות פונם משיח גיבן אייך אפ שלום . יז און איך בעט אייך,
aich bet ich un sholem op aich gibn Moshiach funem kehiles
you beg I and peace up you give Moshiach of the kehiles

ברידער, אכטונג צו געבן אויף די, וואס מאכן אָן מחלוקות און
un mchlukut on machen vos di oif geben tsu achtung brider
and divisions on create who the on give to attention brothers

מכשולים להיפך צו דעם לערנען , וואס איר
ir vos lernen dem tsu lhifch mchshulim
you which teaching the to contrary to things that cause stumbling

זענט געלערנט געווארן; און מיידט זיי אויס.
ois zei meidt un gevoren gelernt zent
out them avoid and become taught are

18 For such people do not serve Rebbe, Melech HaMoshiach Adoneinu but their own appetites, and through smooth loshon and fine sounding words they deceive the levavot of the unsuspecting.

יח ווארום אזעלכע מענטשן דינען נישט אונדזער האר משיח , נאר
nor Moshiach har undzer nisht dinen mentshn azelche vorem
but Moshiach L-rd our not serve men such because

זייער אייגענעם בויך ; און דורך שיינע און גלאטע רייד
reid glate un sheine durch un boich eigenem zeier
words smooth and beautiful through and stomach own their

פארפירן זיי די הערצער פון די פשוטע מענטשן.
mentshn fshute di fun hertser di zei farfiren
people simple the of hearts the they mislead

19 For your mishma'at has become known to all. So I have simcha over you, but want you to be chachamim regarding what is HaTov and innocent regarding what is HaRah.

יט וואָרום אייער געהאָרכזאַמקייט איז אַלעמען באַקאַנט . דעריבער
deriber bakant alemen iz gehorchzamkeit eier vorem
therefore gone abroad everyone is obedience your because

*פריי איך מיך איבער אייך; נאָר איך וויל , אַז איר זאָלט זיין
*zain zolt ir az vil ich nor aich iber mich ich *frei*
be shall you that want I but you over me I rejoice

חכמים וואָס שייך דעם גוטן און תמימים וואָס שייך
shayech vos temimim un gutn dem shayech vos chachomem
concerning who naive and good the concerning who wise ones

דעם שלעכטן.
shlechtn dem
evil the

20 And Elohei HaShalom will soon crush HaSatan under your feet. Chesed Adoneinu Moshiach Yehoshua yi'heyeh immachem *(The unmerited favor, mercy and grace of Adoneinu Moshiach Yehoshua be with you).*

כ און דער ג-ט פון שלום וועט אין גיכן צעטרעטן
tsetretn gichn in vet sholem fun Hashem der un
trample a short time in will peace of G-d the and

דעם שׂטן אונטער אייערע פיס. זאָל דער חסד פון אונדזער
undzer fun chesed der zol fis eiere unter Satan dem
our of grace the let feet your under Satan the

האר יהושע / ישוע* המשיח זיין מיט אייך אַלעמען.
alemen aich mit zain HaMoshiach Yeshua Yehoshua har*
all you with be the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd

21 Timotiyos my fellow po'el sends Drishat Shalom to you; also Lucius, Jason, and Sosipater, my kinsmen.

כא טימאָטעוס, מיין מיטאַרבעטער, און לוקיוס און יאַזאָן און
un Yason un lukius un mitarbeter main Timotiyos
and Jason and Lucius and co-worker my Timoteus

22 I, Tertius, who have written the iggeret, send Drishat Shalom to you in Adoneinu.

סאָסיפּאַטער, מיינע קרובים, גיבן אייך אָפּ שלום . כב איך, טערציוס,
Tertius ich sholem op aich gibn krubim maine Sosipater
Tertius I peace up you give relatives my Sosipater

דער שרייבער פון דעם בריוו, גיב אייך אָפּ שלום אינם האר.
har inem sholem op aich gib briv dem fun shraiber der
L-rd in the peace up you give letter this of scribe the

23 Gaius, who is host to me and to the whole kehillah sends Drishat Shalom to you. Erastus, the city treasurer, sends Drishat Shalom to you, also the Ach b'Moshiach, Quartus. [

כג גאַיוס, וועמעס גאַסטפריינדשאַפט איך און די גאַנצע קהלה
kehile gantse di un ich gastfreindshaft vemes Gaius
kehile whole the and I hospitality whose Gaius

געניסן, גיט אייך אָפּ שלום . עראַסטוס, דער שאַצמייסטער פון דער
der fun shatsmeister der Erastus sholem op aich git genisn
the of Treasurer the Erastus peace up you give enjoy

שטאָט, און קוואַרטוס דער ברודער, גיבן אייך אָפּ שלום .
sholem op aich gibn bruder der Quartus un shtot
peace up you give brother the Quartus and city

24 The chen v'chesed of Adoneinu Moshiach Yehoshua be with you all. Omein.]

25 To him who is able to establish you by my Besuras HaGeulah, and the hachrazah *(proclamation, kerygma)* of Moshiach Yehoshua, in the hisgalus haSod concealed for long ages,

26 but now made manifest and through Ketuvim Nevu'iyim, in accordance with the mitzvoh of the Elohei Olam *(the Eternal G-d)*, made known for the mishma'at *(obedience)* of emunah for kol haGoyim,

27 to the only Elohim heChacham *(only wise G-d)*, lo HaKavod b'Moshiach Yehoshua leolemei olemim. Omein.

כד דער חסד פון אונדזער האר יהושע / ישוע* המשיח זאל
zol HaMoshiach Yeshua Yehoshua har undzer fun chesed der*
shall the Moshiach Yeshua Yehoshua L-rd our of grace the

זיין מיט אייך אלעמען. אמן . כה צו אים אבער , וואס קען אייך
aich ken vos ober im tsu Omein alemen aich mit zain
you can who however him to Amen all you with be

שטארקן לויט מיין בשורה טובה און דאס דרשענען פון
fun darshenen dos un toive bshurh main loit shtarkn
of preaching the and Good Bsoires my according to strengthen

יהושע / ישוע* המשיחן , לויט דער אנטפלעקונג פון
fun antplekung der loit HaMoshiachn Yeshua Yehoshua*
of revelation the according to the Moshiach Yeshua Yehoshua

דעם סוד , וואס איז געווען פארבארגן פון אייביקע צייטן אָן,
on tseitn eibike fun farborgen geven iz vos sod dem
on times eternal of hidden was is which mystery the

כו איז אבער איצט נתגלה געווארן, און דורך די שריפטן פון
fun shriftn di durch un gevoren ntglh itst ober iz
of scriptures the through and become reveal now however is

די נביאים אויף באפעל פונם אייביקן ג-ט באקאנט געמאכט
gemacht bakant Hashem eibikn funem bafel oif neviim di
made known G-d eternal by the command on prophets the

צו אלע פעלקער צו דער געהארכזאמקייט פון דער אמונה;
emune der fun gehorchzamkeit der tsu felker ale tsu
faith the of obedience the to nations all to

כז צו ה' דעם איינציקן חכם זאל זיין כבוד דורך
durch koved zain zol chochem eintsikn dem Hashem tsu
through glory be shall Chochom only the Hashem to

יהושע / ישוע* המשיחן לעלמי עולמים! אמן .
Omein olamim lelmi HaMoshiachn Yeshua Yehoshua*
Amen and ever forever the Moshiach Yeshua Yehoshua

© Artists for Israel
This work is licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.